

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

UNIVERSITY OF GENT

I O U R N A E L

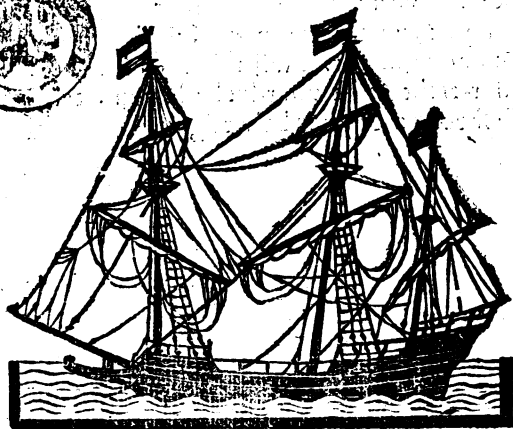
Ofte

Kort Discours/nopende

de Rebellye ende verradelijcke Desseynen
der Portugezen/ alhier in Brasil voorgenomen/
t welck in Junio 1645. is ontdeckt.

Ende wat vorder daer nae ghepasseert is/
tot den 28. April 1647.

Beschreven door een Lief-hebber, die selfs int begin
der Rebellye daer te Lande is gheweest, ende
aldaer noch is residerende.

Tot ARNHEM,

| Ghedruckt by Jan Jacobsz. Boeck-verkooper woonende in
de Bacher-stræet/ in de hergulde Persse. Anno 1647.

Aen de E. E. Heeren, de Bewint- hebberen ende Participanten van de Generale Ghe- oefstroyeerde West-Indische Compagnie.

M Y N H E E R E N ,

ONs is met de laetste Vloot over-ghesonden, een seecker Jour-
nael of Discours, waer in verhaelt wordt de listige praetijcken
ende desseynen der Portugesen, haer veynsende onse Vrienden te
zijn, maer inder daedt heymelijcke ghesworen Vyanden van onsen
Staet. Welcke wy vertrouwen dat door U. E. E. Wijsen Raedt,
ende kloeck beleydt, neffens dappere Krijghs-Helden, sal werden
voor-gekomen ende ghestut. Twijffelende niet of dit kleyne werck
sal eenigh onder-richt ende voordeel gheven, ten dienst van die
ghene die dese saecke met yver behertigen.

Journael ofte Kort Discours ,

noopende de Rebëlye ende verradelijcke deseynen der Portugesen , alhier in Brasil voorghenomen, 'twelck in Junio 1645. is ontdeckt. Ende voorts wat daer naer ghepasseert is, tot den 28. April 1647.

Ebert dat de Almogende Godt / doo: sijn zegen ende ghenade / aen de Generale Gheoctropeerde West-Indische Compagnie der Vereenichde Nederlanden / heeft doen conquerteren in't Jaer 1628. de Zee-rijcke ende ontwaerdeerlijcke Spaensche Sijlber Blote / doo: den Ed. Manhaften ende kloetken Zee-Heldt Pieter Pietersz. Heyn, heeft de selvighe groote Godt sijn zegens stralen borders ten heyl ende welvaert des Vaderlants ende de Compagnie doen schijnen / ende op den 24. Febzuarij 1630. haer in handen doen komen / ende onse Wpanden ontrucht haer schoone Stadt Olinda, ende verbolgens 't Rictiff / met sijn defendierende Porzen: Ende in cozte Jaren het gantsche Landt van Benoozden Zira tot aende Bahya onderdanigh ghemaect. Maer met wat Vaderlijcke sozghbuldigheyt ende liefde / soude een Vader aen sijn eyghen kinderen meer deuchts ende goets hebben konnen doen / als doo: onse Overheden van tijdt tot tijdt aen de Portugiesen is bewesen / is de gantsche Werelt ghenoech bekent / en haer eygen ghemoet sulchs betugpen sal moeten: Want niet alleen de consideratie / dat sy een oberwonnen Natie waren / ons doodt vanden / in Religie / humeuren / ende zeden verschevden. Alles aen een zijde ghestelt / is haer toe-ghelaten de vyse en libere Exercitie van haer Ceremonien ende Religie / 't gantsche Landt doo: / hebbende ober-al hun Kercken ende Capellen / daer sy haer dienst deden / ja selfs in Mauritsstadt / daer sy op twee plaetsen Wisse hebben ghebaen / welcke plaetse immers der Ghereformeerden hoorzden daer van exempt te wesen. In de Judicatuere zijn sy soo wel als onse Natie tot Schepens gheadmitteert ende ghekoozen gheweest / in ghelijcke ghetal ende Authoziteyt. Wat konden sy meerder respect begeeren / als meermalen in Staets impoetcerende saecken en secreten gheimplopeeret te zijn gheweest ! Wat faueur en credit heeft men aen haer niet ghebaen ende bethoont ; 't welck de Compagnie / Coopluyden en Particulieren / noch wel twintigh Jaren sal heughen ende smerten ; jae selfs ons Vys ende leden onder haer handen vertrout. Heeft men niet Jan Fernand Viera, in't Jaer 1639. tot een Rittmeester van een Compagnie Weerden ghekoozen / ende vooz-ghestelt van ons eygen Natie ;

Wat konde men aen haer meer doen / of wat souden sy selfs meer hebben
konnen begheeren oft wenschen / zijnde in soo veel importeerende deelen
meer ghesubviseert als ons eyghen Patrie / die daer ober (en niet sonder
Reden) niet weynigh Jalours en waren.

Doch onse Oberheden de saeck/ en waerom/ beter wetende / ende dieper
door- siende / verhoopen door sulcke middelen de Portugesche superbiteyt
metter tijdt inde Nederlandsche eerboudighe goetheydt ende zeden te her-
scheypen/ ende de verbzeemde humeuren in Broederlijke Liefde te veree-
nigen : Maer wat daer op is ghevolcht / is peder een die maer de minste
tijdt int Land is geweest/ ghenoechgh bekend ; want van de eerste upze af dat
top dese Landen gheconquesteert hebben / Verraderpen den een op d'ander
gheimagineert zijn/ ende op beelderlep manieren in't werck ghestelt / waer
ober sy doorfaeck zijn van de doot van menigh hondert man; want soo lange
de Dozlogh gheduerd heeft / en isser noyt niet soo veel van hun Volck ghe-
bleven in openbare Weldd- slegen en rescontres / als door de Embuscades/
heymelijche lagen/ en verraderpe der Portugesen/ die sy ons Volck stadigh
lepden ; want by daghe ons Volck haer doozby passerende / troonden sy ons
't beste semblant vande Werelt/ ende by nacht haer te samen rottende / sne-
den ons Volck den hals af. Wat attentaten hebben sy niet tegen den Staet
deses Lants aengerecht ? Eensdeels sijn effect nemende/ maer meermalen
door Gods groote ghenade aen 't licht ghebracht/ ende upt- ghekomen/ heet
weynigh van de Complicen zijn ghestraft / maer meest by gheraecht / ons
blindt- hockende niet haer vleyende woorden / ende vergafte soetighepdt.
Soodanighe handelinghe continuerende twaelf ronde Jaren / tot dat de
Portugesen in het Jaer 1640. van de Coningh van Spangien af- vielen/
ende tot haren Coningh koozen Jan, die den Vierden van die naem is/ eerst
Hertogh van Bargance. Wat instantie ende neerstighepdt en dede haerent
Ambassadeur Tristaon de Mendonze , by de Hoogh- Moghende Heeren
Staten de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden / ende sijn
Hoogheyt/ om secours dooz sijnen Coningh te bekomen / dat hem vergunt
wierdt / ende toe- ghesonden een soo machtrighen Vloot van onse Schepen/
ende beste Soldaten. Maer hoe sy in Portugael ghetraceert werden/
konnen die ghene best vertellen / die daer van daen wederom ghekomen
zijn : Want de Castilianen ons Volck het thienden deel soo niet gemineert
en hebben/ als sy selver/ dooz Moorden/ Vergiften / ende dooz ghebreck die
meestendeel rupneerende : soo dat de rest soo ghematteert/ ghemindert ende
sieck zijnde / Godt danchten dat sy in Hollandt weder ghekomen waren.
Dat waren de bychten die ons Volck pluckten van de groote beloften
van den Coningh Don Joan : Maer is het Hoofst soo/ wat sullen de Leeden
wesen ? Eyndelijch / de Vrede oft Treves van thien Jaren werdt beslo-
ten / werdt ober- al ghepubliceert / ende komt hier eyndelijch ober in
Brasil, in 't Jaer 1642. Daer werden ober- al Vreuchde- byeren ghelicht.
Doen en dachten top niet anders / oft de ghemoederen en waren niet soo
een stercken Vandt ghebonden / dat top sonder achterdencken ofte eenighe
sorge mochten slapen ende rusten.

Lunij.

Ⓔ dit te grooten vertrouwen / heeft ons jammerlijcken bedroghen/ ende tot een irreparabele schade ende onghelagenthepdt ghebracht / jaē tot op de kant van onse uiterste ruïne. Want t'zedert den tijdt van drie Jaren/ ende onder decksel van dese valsche Treves/ hebben sy hun Rollen ende Personagien/ soo in Portugael/ de Bahya / als hier in dese Landen/ in 't heymelijcken ghecontroleert/ daer sy nu een soo bloedighē ende wrede Tragedie van hebben begomē te spelen / dattet een Christen hert doet suchen/alleen dooz 't ghebencken daer van : Ende dit onghetwijfelt noch lange Jaren sal dueren : indien den goeden Godt onser dooz sijne groote barmhertigheyt niet en hadde ontfertint / top en waren heden ten dage niet eener in 't leven ghebleven / maer wreedeligh vermoort ghewoorden. Daer Conplot was soo secrete en verborgē ghebleven / dat wy daer van niet ghemeten en hebben dooz ontrent half Junio deses Jaers / selfs uytghebracht dooz een die 't moordadigh Exploit mede hadde onderteekent. Welcke ontdeckinghe top 't gantsche Verraedt bericht wierden. Men kan wel bedencken / wat een alteratie / alarm ende verslagenthepdt sulchs alhier onder ons causeerde / van sulchen onbetwachten Blixem gheslagen te worden/ ende op sulch een quade stant van onse sacken/wesende ontbloot van Schepen / Soldaten ende Ammunition / maer principael van Ghelt/ d'welck de beste zenuwe des Oorloghs is. Wy hadden maer twee arme lompe Schepen/ konden die standt doen tegen een ghemonteerde Blore/ die sonder twijfel hier haest sal komen / ende trachten ons by Zee en Landt te besluypen ! Wat raedt van ?

Nu het eerste Tragedie stuck dat sy dooz-bedacht hadden te spelen / was eben ghelijck de Waploft van Parijs/ in 't Jaer 1572. op den 24. Augusti ghecelebreert/ die soo lange de Werelt sal staen in ghedachtenisse sal blijven. Want Anthonio Cavalcante Portugees/ ende een van de Kegerende Schepenen deser Stede Mauritie / in booznemen was een van sijn Dochters op den 24. Junis uyt te hylicken / ende op dien dach een groote Feestdach te houden ; tot dien eynde ghemoedicht hebbende de booznaemste ende principaelste Heeren alhier / soo mede van de Militie als vande Justitie / onlustigh ende bzolijck te wesen ; maer dit soude een duer ghelagh zijn gheweest/ want als het op 't bzolijckste waer geweest/ende den Wijn om hoogh gheklommen zijnde/ aldan met Volck daer toe behest wesen/ souden de Gasten ober-ballen/ doot-gheslagen / oft eenighe van de booznaemste ghebanghen hebben ghenomen / ende ons boozts in der nacht eer top daer van wisten/ ober-rompelt hebben / ende haer soo Meesters van dese plaetse gemaecht. Maer ghedancht sy den Heer/ die haren boosen aenslagh en booznemen tot schanden ghemaecht heeft.

Zoo haest dese aenslagh was ontdeckt / soo bluchtede ende retireerde de booznoemde Cavalcante, Joan Fernand Viera , ende Amador da Rouge , ende

fracks vergaderden sy een Croupe Volcks te samen / formierende een tamelyck Leger : Doozts in andere diuersche quartieren by Troupen vergaderende / ende soo hier en daer stroopende. Nu aen onse zijde en slieden wy oock niet; maer daer wierdt over-al soodanighe ordze gheselt/ als doen den tijdt ende ghelegghentheid toe-liet. Onse Ouerheden by affigeren van Biljerten / deden de booznoemde Rebellen indagen / maer achteden dat al niet/ende bleuen volgherende in haer boos booznemen. Wy byachten mede een tamelyck Leger te Welde/ soo van Soldaten/ byze Luyden/ als Bastianen / ober de welcke commandeerde de Ouerste Luytenant Hous, ende Capiteyn Jan Blaer, die den Wyandt over-al verboychden / maer tot gheen standt van een Batalie komende brengen / sy altydts van d'een plaetse nae d'ander bluchtende/ niet soeckende te slaen / maer haer ander Troupen by een te conijungeren/ dat hier ende daer in't Landt verstroyt is / ende alsdan met het secours dat sy uyt de Bahya soo te Landt als te Water zijn verwachtende/ ons met ghelwelt 't hooft te bieden / ofte pets Notabels booz te nemen. 't Succes daer van mochten in haest wel hooren.

Dooz dese Rehoullie is alles in disordze en confusie ghebracht. De Degotie staet stil/ de Supcheren zijn tot lagen prijs / maer mochten wel haest rijzen/ Blancos gelden 14. schell. Moscobados 9. schel. d' Arab : Gheen betalinghe heestmen van de Portugiesen te verwachten/ soo lange desen Bozlogh sal dueren : Noch oock al wordt het ghesilt/ soo salder een langhe tijdt van noode wesen/ eer alles op sijn ordze raecken sal / dooz d'inguartieringe soo van ons als des Wyandts Troupen / die alles spolieeren ende verderben / ende de Carossen sonder dewelcke de Moolens niet konnen malen/ dooz de vyft slachten. Dit zijn de bychten van dese verbloechte Bozloge.

Wy hadden een extraordinaris schoone Saffra booz handen/ het welcke vele Coopluyden alhier seer incourageerde / ende Reekeningh maecten dit toekomende Jaer haer betalinghe vande Portugiesen te bekomen / ende met goede Retour Hollandt te besoeken : Maer in een ooghen-blick zijn armer inder daedt gheworden/ als sy te booren rijck van goede hope waren. Het is wel een bedroeft spectacel aen te sien / soo langhe Jaren in sulcke breevende Landen gheachtbeydt te hebben/ om een stupber te verdienen / ende soo in een zwinck dooz Signooz Speck Jan alles sien wegh slieden. Van wy moeten den verduyden Job slachten/ ende patientie nemen.

Iulij 1645.

De Heeren Hooghe Raden / hebben op den 10. Julij als Ambassadeurs naer de Bahya ghesonden/ de Heer Balthazar vande Voorde, ende Capiteyn Hoochstraten, ober dese opstandt ende Rebellie der Portugiesen / doch houden die vande Bahya haer af ignozant / ende dissimuleren ofte treden achterwaerts / om als met een onvertwachten spiongh ons op 't Aijff te vallen; want haer oude Schoenen weten 't ghenoech / ende de gheinterciviseerde Bieden zijn suffisante ghetuyghen teghen haer / die ghenoech te kennen

hemmen geben/ wat ghebrou sp te samen hebben ghemaecht; ende dien volgens Wrede-brekers ende trouweloose Schelmen zijn / daer geen vertrouwen ofte gheloobe meer op is te stellen. Onse Ghesanten zijn den 28. dito alhier weder ghekomen/ met slecht onthael ende bescheyt: Soo dat wy nu de Specksche Brabaden booz onse neuse alle upzen zijn verwachtede.

De Burgerpe alhier en op 't Reriff / moeten nu beyde de plaetsen bewaren; want weynigh Soldaten alhier legghen/ alles trecht naer 't Legher. De goede Godt wil ons te samen in sijne Weplicghe bescherminghe nemen/ ende geben dat wy haest secours upt Patria moghen bekomen; want sonder twijffel sal dit in Hollandt een wakere Alarm maken / ende vele die nu in diepen slaep liggen/ op-weken.

Wijnen lesten aen W. E. was Sr. den Moorlaen die den tweeden deses Augustus 1645. van hier vertrock / by de welcke W. E. schreef alle 't gene conferbeerde dese onvertwachte Rebellpe der Portugiesen. Zedert is 't volgende ghepasseert.

Augusto 1645.

Den 3. Augusti isser een furieuse Batalie booz-gheballen / tusschen ons ende de Portugesen; de Wyandt op een seer avantagieuse plaetse leggende/ ghenaemt S. Anthonio, op een hoogen ende stercken Bergh; eventwel viel ons Volck op hun lustigh aen/ soo datter een vzeesselijke schermuusel booz-biel/ die eenighe upzen duerde/ tot dat eyndelijck den nacht aengquam / ende ons dede retireren: Van ons Volck zynder 30. a 40. op de plaets doodr-ghebleven / ende 163. ghequetsten; twee Luptenanten / als Hamel ende Huyckersloot, ende Waendzich Ringholat zijn mede doodr ghebleven/ Capiteyn Andries van Loo van Dozt / is totter doodr ghewondt hier ghepacht/ die den 10. deses sabondts is ober-leven / ende des anderen daechs in 't Clooster begraven / Capiteyn Sickema, Luptenant Schot, ende Waendzich Dorville, leggen noch ghequetst: Men des Wyants zyde zynder soo dooden als gequetsten 460. ende 6. van de pzincipaelste Rebellen soo ghequetst als gebleven. Soo de Wyandt d' Oorloghs Experientie soo wel hadde ghelad als wy / en hadder (naer Menschen oordeel) niet een van ons Volck konnen eschapperen; doch dit heeft hun ghemancqueert / want 't is meest een op-gheraapte hoop Maralie en Canalie / die meer endeels noyt bloote Wegens hebben ghesien; want soo sp booz onse Oberloopers niet geïnstrueert ende ghe-encourageert en wierden / soo soudent sp haest op het Waese-pade raacken.

Den 10. dito is den Wyandt sterck 2400. Man / booz 't Pontael ghekomen/ ende dat aende Landt-zyde belegert / soo dat ons Volck niet anders konnen upt-komen als by de Zee-kant. De Cabo S. Anthony hebben wy verlaten/ ende is den Wyandt daer in komen westelen.

Den 11. dito is de Portugiesche Vloot / bestaende in 28. soo groote als klepne Schepen/ booz 't Reriff op Ancker komen legghen / 't welck gheen klepne

kleyn alteratie en causeerde; dan soo haest sy gheanchert waren / zijn hun Ambassadeuren aen Landt gekomen / van hun lieben konste ende wat ver-richtinghe sy doo: hebben / daer van wierdt alhier seer zweet ghe-discou-reert: Doch dat men nae de waerheyt soude moghen oortheelen / soo zijn sy hier maer gekomen / om naer 't spreckwoordt / ons den Honigh om de mond te smeeren / siende bupten hare meeninghe d' Omgien Wimpels waeren; want sy niet beter en wisten of dachten / of 't Kerck was al van Don Joan Fernand de Viera, Hoofd van de Rebellen / (die een halve Moort ende Bastert is) in-ghenomen / en dachten soo met Rouffen en Schoenen op de Spaensche Rodemondade na los grandes Portugeso, aen 't Landt te wandelen; maer Speck Jan siende dat sijn hope in roock was ver-gaen / betoonden sy goede Vrienden te zijn / maer 't was per force; want onsen Admirael Lichtart, leggende alleenlijck niet bij van onse Schepen op de Reede / ende noch drie andere binnen de Haven / die doo: contrarie windt niet konden uploopen / was evenwel niet sulcken kleynen ghetal / doo: groote moedt ende Couragie / gherefolveert hun Vloot aen te tasten. De Heere sy ghelooft dat sy ons Volck soo een goede moedt ende couragie heeft ghegheben.

Den 13. dito des Sondaghs / vertröck de Portugesche Vloet van dese Reede naer Portugael toe / (soo sy seiden) naer dat sy van alle verberffinge van 't Kerck gheaccommodeert ende versien waren gheweest / twelck veel op-spraak onder 't Volck causeerde / ende seiden dat de Heeren onse Wanden spijsschen / maer wiert gheantwoordt sy waren onse Vrienden; doch wat sy zijn / sal den tijdt leeren. Blijvende op de Reede 7. Portugesche Schepen / die inde Bahya r'huys hoorzen.

Den 14. dito zijn de voorsz. 7. Schepen r'zepl ghetooogen / doch konden niet op-komen / vermits de groote stroom upt de Zupdt afcomende.

Op dato quam op de Reede een Ost-Indies Daerder / doo: quaet weer ende ghebreck van water hier ghekomen / zijnde een Jacht ghenaemt 't Zas van Gent.

Ter selver instantie / dede onsen Admirael niet sijn andere Schepen hun Zeplen op halen / om by de voornoemde 7. Schepen te komen / maer alsoo den windt Zupdt-West was / konden sy by den anderen niet komen / onsen Admirael naer een wijle ghezept te hebben / moeste het weder op Ancker setten / alsoo sy te laegh ghedreven was aen 't Kerck / ende onse andere Schepen verhoefden den Wyndt soo langh hun moghelijck was / die Noortwaerts drijvende. Saterdaghs quamen onse Schepen wederom op de Reede aen Ancker legghen: Doen vernamen wy gheen Portugesche Schepen meer.

Dito is 't Guarnisoen dat binnen Zernaim ghelegen heeft / alhier gheko-men / alsoo de Portugesche Vloet / hier vozen ghincelt / 1500. Man aen Rio Formoso hadde ghelander / ende daer mede als met de gherebelkeerde Inwoonderen bande omleggende quartieren / 2000. sterck zijnde / de voornoemde plaets beleghert / soo dat de Commandeur Samuel Lambert la Montangie

Montangie , naer 9. dagen Belegghs / door ghebreck van water als andere nootdriften / op goet Accoor hun hebben moeten ober-gheben / maer de Brasilianen tot 30. toe / hebben sy woerdelijck aen Balissaden van de Fortressen op-ghehangen : Ons Guarnisoen hebben sy 't gheweer ende Ammunition afghenomen / soo dat wy bevinden tot onse schade / dat de Portugezen Bedrivers ende Berraders zijn / ende dat sy als vozen gheseyt / hier maer ghecomen waren om ons de Honigh om de mondt te sineeren.

Den 15. dito vernamen wy dat den Wyandt naer 't Kerck afquam ; ende als doen heeft ons Volck Abcouques verlaten / ende zijn aen 't Keel ghecomen / twelck van 't volck gantsch uytgheplondert wiert. Dien dagh hadden wy verhoopt dat de Oberste Lieutenant Hous ende Blaer met ons Volck in Maurits-stadt souden zijn ghecomen / alsoo dito Hous eenighe malen ordje was ghegeven / sich alhier te retireren / maer en quam niet.

Den 16. dito s' moegens met openinghe van de poorten / quam alhier een hoope volchs / soo van 't Keel als van de omleggende Plantagen bluchten / rapporterende hoe dat den Wyandt met eenighe dupsent mannen int kriecken van den dagh / den Obersten Lieutenant Hous , met alle de rest van ons Leger (die op 't Wyss van Tournal gheretireert waren) hadde omcingelt / ende datter dapper aen alle kanten gheschoten wiert. Eenighe upzen daer na quam de tijdinghe / dat de ghesepde Hous met de Portugezen hadde moeten accorderen / 't Wyss ende hun allen ghehangen obergebende / soo dat de Wyandt nu ghevangen heeft dese nabolgende Officieren / te wesen / den Obersten Lieutenant Hendrick van Hous , Majoor Wildtschut , Capiteyn Jan Blaer , drie Lieutenanten / als La Motte , Trelanus , ende Zacheus , hoorts omtrent de 270. Soldaten. Alle Brasilianen ende Madelatten hebben sy doot gheslagen. De Portugezen hebben ons volck in de Val ghekreghen / ende als de Kat de Mups doet / met 't hooft ende steert in gheslocht.

Dit verlies causeerde alhier groote verslagenheyt / ende verwachte ons wel dapper : waer op terstont de 9. Compagnien Burgers in 't gheweer quamen / alle plaetsen rontom 't Kerck ende Maurits-stadt wel besettende / ende dagh en nacht goede wacht houdende / alsoo wy den wyandt aldoen waren verwachtende / die met sijn Leger maer een halve mijle van onse Wallen was / maer en quamen niet te doorschijn.

Den 17. dito begonnen wy de Wyssen in de nieuwe Stadt Mauritius af te brycken / dat jammer was te sien / maer principalijck het bluchten van de arme Luyden hier om woonende / die al hun welbaren ten besit van den Wyandt moesten achterlaten.

Den 18. dito continueerde het af-brycken van de Wyssen doozinsent. Op dato wierde mede de Wyssen ende het schoone Hof van sijn Excell. Mauritio int Jaer 1640. ghebout / af-ghekapit ende in brandt ghesceken / dat een deerlijck dingh was aen te schouwen / ende de schade op een groote somme gheestimeert.

Den 19. dito continueerde dito af-brycken / ende dien dagh quam alhier

een Heraldt en Tambour van den Wyandt / t'gheneen seggen was / hy ons quam somneren ons op te gheben / maer wierdt eerst gheschoft / dat het was om eenighe ghevangenen te lossen ; versonder mede dat Hous , Blaer , ende de andere ghevangenen noch int leven waren : Wy hadden twee uren te boyen een Heraldt en Tambour naer hun toe ghesonden. Den 17. wiert Franchois du Froger van ons volck doot mis-verstante inde Stadt Olinda doot-gheschoten / ende een parthij ander volck dat met hem was / op 't Kerck ghebanckelijck ghebracht / haer nemende doot Wyands volck / dan eozs daer naer contrarie bebooden zijnde / wierden sy weder gherelareert. Vregen mede tijdinghe dat de Wendich Hendrick Struys ontrent 't Hups van Toulon was doot gheschoten / was te boyen Secretaris van Zernaim gheweest. Dito 19. stof van sijn quersueren de Luytenant Willem Schot ; die den selven dagh int Clooster begraven wiert.

Den 20. dito continueerde men noch dapper aen onse Fortificatien te wercken / ende wierden dien dagh ettelijcke personen ghevangen ghenaemen / diemen suspiceert Sypons te wesen ; sijn mede alle ghevangene Portugesen om meerder versekertheit op onse Schepen ghebracht. Dien dagh quam tijdinghe van 't Portael / anders ghenaemt 't Port vander Dussen / dat de Portugesen drie assaulten op dito plaets hadden ghedaen / van niet herlies van eenige hondert Man moeten retireren.

Den 21. dito 8 morgens / wierdt de Heraldt ende Tambour van den Wyandt / gheblint zijnde / weder wegh ghesonden / ende des namiddaeghs quam de onse wederom rapporteerden als boven / dat onse Officieren ende Soldaten noch int leven waren.

Een van onse Schepen is af-ghesonden / om onse Soldaten die aen Rio S. Francisco leggen / als mede aen Porto Calvo , t'indarequeren / ende de Forten te bemasteren / ont alhier tot defensie van dese plaetsen met ons te conjungeeren.

De Forten le Bruyn , Frederick Hendrick , Ernestus , ende Prins Willem , sijn dapper ghesofificeert / als mede 't Kerck ende onde Maurits-Stadt / soo indien de Portugesen (ghelijck sy dreeghen) op ons niet stont willen aenballen / 't selve sonder een groote bloed-stoeyinghe niet sal aschoopen. Godt loff Wilzes en kost isser noch redelijck wel te betrouwen / soo ons 't waeter niet en manequiert / soo sulken wy noch een goede tijdt tegen den Wyant kunnen wt-harden / alsoo onder de Burgerpe aen goede courage niet is ontbrekende. Onse Tambour bracht ons tijdinghe / dat Jan Bergerin ende Jacob Vermaulen van de Portugesen waren doot gheschoten.

Den 22. dito ende boozgaende dagen / wierdt ghercontinueert in het afbreken van Maurits-Stadt / ende 't opmaken van onse Fortificatien ende werken ; die nu al defensijf sijn.

Den 23. dito vertoonde sich de Wyant ontrent een half mijle van hier / in schijn of hy eenige werken wilde maken en retrancheren op de plantagen vande Heer van Uffelen ; haer mede soo te boer als te paert aende Salines vertoonende. Op dato wierden de hupsen bukten 't Port de Bruyn afgebrant.

Den

Den 24. en 25. dito continueerde het af-breken van Maentis-stad/ ende het op-maken van onse Fortificatien. Dien dach quam tidinghe/ dat een van onse Barcken int uptloopen van 't Pontael/ om hertoerts te komen/ door den Wpandt met twee groote Ponten/ op-hebbende 400. man was ghenomen/ daer in zijnde eenighe Maens ende Wous personen.

Den 26. dito 's abonts ten 7. uppen/ wiert upt de Schans de Wupn een Chargie met Musquetten ghebaen/ soo dat daer ober de Burgerp ende Soldaten int gheweer quamen/ ende soo bleven tot ober 10. uppen inder nacht/maer voorders niet vernemende/ vertroock een peder weder naer sijn Logement.

Den 27. dito Sondaeghs/ wiert dapper aende Fortificatien ende andere wercken ghearbept.

Den 28. dito zelve van hier des abonts naer 't Pontael/ een Galiotte met een Barcke/ dan moesten door eenighe manequeringhe aen de Barck weder in comen.

Den 29. dito des abonts/ saghen wy eenighe Schepen bande Portu-gesche Vloote hier door 't Reriff aentkomen zeplen/ sy hadden soo langhe aen Iste de Traison (leggende 13. mijlen benoorden Pariba) gheroest: Dat was recht naer Portugael ghegaen/ soo sy ons op 't Reriff wijs wilden maechen/ en sulche Vogels willen noch onse Vrienden geacht wesen/ &c.

Den 30. dito quam 't Schip Over-Yssel op de Ree leggen/ 't Schip Sourelande dat een stuck weeghs in Zee was/ wierdt van eenighe Portu-gesche Schepen verholcht: Onse Schepen op de Ree leggende/ en konden door contrarie wind en stroom dito Portugesen niet by comen/maer moesten op Wicker blijven leggen. Op dato quam alhier een Capiteyn van den Wpant met een Canibour/ om eenighe ghebangenen te wisselen/ en op den 31. dito wierdt hy wederom wegh ghesonden.

Tot Beslup deses Maents Augusti. Wy zijn op 't Reriff ende alhier aen de Landt- zijde gamsch beset ende belegert/ soo dat wy gheen versch water noch eenighe verberfinghe konnen bekomen/ ende moeten ons be-helpen met Put-water/ dat soo wat brack is/ 'twelk onder 't volck groote ende zware siekten sal causeeren/ door dien men alhier ghewent is goet water te drincken/ ende verberfchinghe te ghenutten/ sonder welck men hier te Lande niet wel kan wesen.

Woven de bozighe ghewende ghebangenen/ heeft den Wpandt de vol-gende noch ghekegen/ Joannes Lefry Generael bande Basilianen/ Ioan-nes Velthuylen, ende Ian van den Broeck. 't Pontael blijft noch belegert/ ende breefe soo daer geen ontfet en comt van Wbzes/ Amnuntie/ ende water/ dito plaets sullen moeten overgheben/ dat door ons een al te groote schade ende verzwackinghe soude zijn/ want daer binnen ontrent de 400. mannen leggen/ soo van Soldaten als byse Lupten/ door Commandeur leyd daer binnen Capiteyn Dirck van Hoochstraten, ende zijn daer oock binnen ghe-retireert de Rimmerster Caspar van der Ley, (die in plaetse bande Oberste Lieutenant Hous is ghelegen/ Capiteyn Ian Hijck met sijn Broeder/

Albert Gerritsz. ende andere boozneme personen; doch konnen seer quaffich
upt 't Fort raechen/ ende alhier wel noodigh dienden te wesen / waer toe
aanhouden zijn. Krighen de Portugesen 't Pontaël / soo hebben sy een byse
Zeehaven / ende sullen alsdan naer haer believen bequamelijck hare Sche-
pen met Supcher kommen laden.

September 1645.

Van den eersten tot den vijfden Septemb. is niet bysonders gepasseert/
als de continuele op-makinghe van onse wercken / daer aen blijtigh ghe-
arbejt werdt. De Mapooz Garfman is alhier van Rio Grande ghekomen/
men seght hy Mapooz Generael sal werden. Mede is de Heer Servaes:
Carpentier van Goyane ghekomen / dan leyt seer sieck te Bedde / niet sonder
presumptie dat hem de Portugesen met een Spaensche Vijgh hebben ghe-
tracteert. Dese dach quamen alhier twee Negros / die van den Wpandt
waren ghevangen ghetweest/ ende hun weder ontsloopen/ die rapporteerden/
dat sy ghesien hadden dat den Wpandt inde Fahendes ofte Riet-veldt van
Sr. Grafwinkel, bijschijen van ons Volck van de ghevangens hadden ont-
haelt/ ende dat onse Soldaten dagelijcks van groote miserie stozben / alsoo
sy onder den Wpandt geen dienst wilben nemen; maer d'Over-loopers ende
die dienst nemen / wierden wel ghetracteert / hant doort een maendt Gage
op de handt gebede / te weten achtthien Gulden / ende dit doen sy maer on-
ons Volck aen haer zijde te locken / ende soo langhe sy haer van doen sullen
hebben om te dienen/ maer hoe 't op 't eynde sal af-loopen / sal den tijdt lee-
ren / en byese dat sy haer daer naer niet en leeren het spel van coyte Cabeca
off met Waspoozt op eenighe versleeten Carabellen wegh zenden / om de
diepte van de Zee te meten ; want op dit half Wdooz gheslacht gantsch
geen verrouwen is te stellen. Dese dach gingh onse Admirael Lichtart
met vijf Schepen t'zepl / om de Portugesche Schepen / die hy aen 't Pon-
taël of daer ontrent sal binden/ aen te tasten : Dan apparentelijck en sullen
sy d'onse niet verwachten / want het heucht haer noch al te wel hoe quaffich
haer bequam vooz Dupns in Engelandt te gast te gaen / op Blaenwe
Boontjes met de Nederlandsche Matrosen / daer ober. Don Fernand ende
Don Antonio d'Oquendo hare Admiraelen / onse Liebe Wrouwe van
Scherpen-heubel wel dobbel vooz bedanken moghen / dat sy soo goeden
hoop upt de salauben bande Hollandtsche Leeu ontquamen.

Den 6. dito's moeghens vooz daghe / gingh van hier t'zepl Capiteyn
Willem Lambertsz. met drie wel ghemonteerde Warcken / om de Guarni-
soenen / Immunitien als anders / soo van Rio S. Francisco als van Porto
Calvo te lichten/ ende herwaerts aen te brengen / 't welck ons hier wel te
passe sal komen / ende wat verstercken. 't Is te beklaghen datmen sooda-
nighe inpozterende plaesen / die de Compagnie soo veel hebben ghehoft/
soo lichtelijck ten rooff van onsen Wpandt moeten verlaten : Dan 't is
per force, want ons onmogelijck is met soo wepnigh Volck als wy hier int
Landt.

Landt hebben/ alle onse Fortreffen te konnen besetten / of defensijf maken :
 wy hebben ghenoech te doen om de boornaemste ende meest impoorteerende
 plaetsen te besetten/ als 't Pontael, Tamarica, Pariba, Rio Grande, ende die
 wel bewaren : 't Is secker ende ghehois / dat de plaetsen die wy nu moe-
 ren verlaten / onse Wyanden stracks sullen in-nemen ende vast maechen/
 dat ons daer naer veel kosten sal / eer wy die weder konnen krijghen. Men
 Rio S. Francisco is om de Westfalen de Compagnie veel aen ghelegen / ende
 daerom by haer E. sal moeten ghetracht werden de selve te recoubereren/
 Godt wil ons ghenadelijck ontfarmen/ ende in sijn Heylighe bescherminge
 nemen. Wy verwachtten met den eersten secours upt Patria, want soo wy
 in tijds niet ghesecondeert werden/ mocht het hier wel sup² upt-sien / ende
 ons geen Nieuwe Jaer aenbrengen ; doch Godt de Heere kan 't alles ver-
 sien ende ten besten schikken/wten alleen de eere komt. Ende alsoo 't Schip
 Leyden op sijn vertreck staet/sluypte dese totten naesten.

Den 7. dito 't Schip Leyden dese morgen ghereedt zijnde te verreken/
 soo als hier boven is gheseydt / quam alhier een Barcke van onsen Admi-
 rael afghesonden / met tijdinghe hoe dat hy de Portugesche Vloote aen de
 Bahye van Tamandore by Rio Formose leggende / beset hadde : Tot dien
 eynde waert dadelijck 't Schip Leyden ende den Eenhoorn, twee a drie da-
 ghen te vozen van S. Tome ghecomen / ende met zwarte Supcheren ghe-
 laden zijnde/ daer na toe ghesonden.

Den 8. dito waerden doot de Schepen den Elias ende Deventer ghere-
 parceert ende beerdigh ghemaecht / om die te volghen / daer op gaende de
 Compagnie Burgers van Capiteyn Jacob Hamel, ende noch wel 200. an-
 dere Burgeren van 't Keriff / om met couragie dese Portugesche Vloote
 aen te tasten ende te slaen.

Den 9. dito 's morgens vroege veretrocken dese twee vooz³. Schepen
 met eenighe Barcken naer de Vloote van onsen Admirael.

Den 10. dito 's morgens vroege / quam alhier een Barck / doot onsen
 Admirael af-ghesonden / ons een seer blijde tijdinghe mede brengende / na-
 mentlijck / dat onsen Admirael met sijn Vloote / bestaende in acht Schepen
 ende eenighe Barcken / op den 9. deses heel vroege / de Portugesche Vloote
 bestaende in 13. 100 groote als kleyne Schepen / totaliter heeft gerupneert/
 waer van de meestendeel aen strandt liepen / ende de Portugesen de byandt
 daer in staken / ende zijn twee Schepen ende twee Carabellen ghenomen :
 Onsen Admirael is nu doende om 't gheschut / Anckers / als anders vande
 ghesrande Schepen te liechten ende af te brengen : Wy hebben / Godt 3p
 lof / niet meer als drie dooden ende twee ghequetsten / maer vande Wyandt
 is 't gheral onbekent / alsoo sy als Rotten over boort sprongen / om haer aen
 't Landt te salveren / maer meest verbronden / wepnighe ghebanghenen
 heeft ons volck ghenomen / want sy al neer kaptten wat sy kregen. De Ad-
 mirael van den Wyandt is ghequetst / ende van ons neffens eenighe gheban-
 gen ghenomen : Sy waren doende om Supcheren te laden / maer aldaer
 hebben sy de recognitie wel dubbelt moeten betalen.

Den 11. dito. 't Is een groote Victorie voer ons / die veel heerlijcker soude schijnen / indien de selve niet en ware verduystert met een al te bedroefde tydinghe / die den elcken deses 's abonts alhier quam / Nammentlijk dat den Mayoor Hoochstraten Commandeur van 't Pontael / op den vijftien deses maents de selve plaetse aen den Wyandt heeft over-ghelevert / ende die als een Verrader vercocht : Daer voer is hy gherecompenseert met een Compelschap van thien Compagnien Wyandts Volck : De andere Officieren hebben naer advenant belooningh ende avancement ghekegen; maer den Rechtveerdighen Godt die en false niet met tijdelijcke maer met eeuwighe straffe beloonen / die sijn Vaderlandt ende Landts-luyden door de verbloekte gierigheyt ende begeerlijckheyt soo schandelijck zijn verraddende. Dit maect alhier onder vele groote alteratie ende verslagentheyt / maer den meesten hoop heeft Godt lof alhier noch goeue moedt ende couragie. Wy sien nu wat vertrouwen men op pmandt in desen tijdt meer sal mogen stellen; want wie soude ghedacht hebben dat Hoochstraten, Ley, ende andere daer binnen leggende / ende die de Compagnie soo trouwelijck ober de vijftien Jaren ghedient hebben / ende die men 's Landts secreten vertrouwt heeft / principalijck aen Hoochstraten, die tweemaels verholgens tot Ambassadeur naer de Bahia is ghesonden gheweest / dat sy soodanighe trouloosheyt / mepneedigheyt ende Verraderpe int minste souden ghedacht veel min ter Executie ghestelt hebben : 't Schijnt dat de vergulde Portugalsers de Goghen van de selve heel ende al moeten verduystert hebben / ende door de begeerlijckheyt haer wijsheyt ende verstandt verloozen. Nu wy verhoppen op Godt / op hem alle onse vertrouwen stellende / hy is in dit Onweber ende ghevaerlijcke Tempeesten onse Opper Stuurman / ende roepen tot hem in dese onsen tegentwoordighen noodt / ghelijck sijn Discipulen ghedaen hebben / doen sy waren in perijckel van Schip-breucke te lijden : Heere, Heere, comt ons te hulpe, want wy vergaen, Luc. 22. Alsoo vertrouwen wy dat den Heere onsen Godt dese Tempeesten ende stormen onser Wyanden sal doen stillen / ende tot schanden maechen haer voornemen.

Ongheerwijfelt zijnder vele die sulck een ober-gheben meer door bedwanch als met goeden wille hebben toe-ghesien; doch de Heere is des menschen herte beter bekendt / ende weet het best. Nu moghen wy wel segghen dat wy de beste Peerlen van onse Croone hebben verloozen / ende dat de ghene die in het hoochste ghebiedt waren ghehooren / de tijdelijcke goederen meerder hebben gheestimeert als haer Cere ende Eedt : De beloften die dese Maranen haer toe-gheseydt hebben / welke niet langer sal dueren / als haer den Eertuurdighen Nijter-vrager vande Bahia / ofte een Roomse Bulle / van die beloften ons Volck ghedaen / ontslaen; want 't pinci-paelste Canon van 't Concilium van Trenten is / gheen beloften aende Ketters te houden / alwaert sels van den Kerser ofte Paus onderteeckent / soo het ghebleken heeft aen Johannes Hus ende Jeronimo van Prage Anno 1414. ende 1415. tot een opwekkinghe van ons allen alhier in Brasil reesterende / om

om ons niet onse ghebeden tot den Opper-Heer der Heyscharen te keeren/
ons van alle dese verbande Amalekiten ende Phillistijnen te bewaren / goe-
de couragie ende eendrachtige Liefde malcanderen te draghen / ende lieber
ons goet ende leven op te offeren / ten dienste ende bescherminghe onses
Vaderlands / als Captijven ende Slaven onder dese Maranen te wesen/
versekertheit zijnde dat Godt ons niet en sal verlaten ; maer 't herte van de
Hoogh-Mogende Heeren Staten Generael / sijn Hooghepdt / ende de Re-
genthien / tot onser secours doen pberen ende branden / en ghedencken aen
die Heplijghe beloften des grooten Jehova : Saligh zijn de ghene die tot den
eynde volstandigh blijven.

Den 12. dito. Wy verstaen boorsecker dat den Vpandt Capiteyn Joan
Blac hebben ghemassacreert / ende den Lieutenant La Motte lebendigh
ghebilt : Dit is 't beginsel van 't goet quartier dat den Vpandt aen ons
Volck gheeft.

Dese avondt quam alhier de Compagnie Burgerp van Capt. Gillis
van Luffel op onse Cattie in Maurits-stadt de wacht houden / ende wierdt
over- al goede Orde ghesfelt.

Heden is de Mapoor Garlman tot Oberste Lieutenant ghehooren / ende
boor- ghesfelt / in plaetse van Casper vander Ley.

Dito 's abonds ten 7. upzen / heestmen dapper met Canon ende Mus-
quetten hoozen schieten / van het steene Redout (alias de Joden wacht) leg-
gende omtrent een mijl van hier / onder de Bergh bande Stadt Olinda ; soo
dat het schieten gheduiert heeft van 7. tot 10. upzen / daer op legghen 17.
a 18. Man van ons Volck ; het is een klepne Fortresse / maer seer sterck
ende sonder ingangh / men moetter met Leedren op- klimmen : Wy pre-
sumeren dat het al aen den Vpandt is / het moet met Accoozt of met Ver-
raderpe vercocht zijn / want 2000. Mannen souden het niet konnen krijgen/
of het moeste uptghehongert werden / ende wy konnen van hier tot haer
secours niet komen / wy hebben ghenoech te doen om onse plaets te bewa-
ren / Godt betert : Boorwaer wy en sien hier gheen uptkomst / indien ons
gheen secours upt Hollandt comt.

Den 13. des moogghens / is alhier ghearriveert een Barch van onsen
Admirael / mede brengende een partje ghevangens / daer by wesende d' Ad-
mirael bande Portugesen / zijnde op drie a vier plaetsen ghequetst / maer
geen doot- wonden / een oudtrachtigh Man couragieus van ghesicht / ende
sejde / hadde sijn Volck hem niet verlaten / het soude wel anders af- gheloo-
pen hebben. Onse Schepen leggen noch op de selve plaets daer sy slaeghs
zijn ghekeest / zijn doende om eenige van de ghestrande Portugese Schep-
pen af te brengen / de resterende 9. Schepen zijn verbrandt. Wy zijn onsen
Admirael alle upzen verwachende.

Omtrent negen upzen des abonds / is dapper upt het voornoemde
Portje gheschoten / maer werdt ghespresumeert dat de Schelman dat sel-
ber doen / om ons upt het Acciss te hebben / ende ons als dan op 't Lijf te
ballen.

Den

Den 15. dito 's morgens/ is alhier ghearriveert onsen Admirael / ende met groote blijdschap van ons ontfangen / ober de Victorie door hem ghe-
 wonnen aen Tamanderee , tegen onse Vpanden / de overwonnen Schepen
 zijn noch niet hier ; alsoo onsen Admirael ontboden was / heeft hy met
 't Schip Deventer moeten komen. Den Admirael Lichtart op heeden
 van sijn Exploict weder komende / beneffens het Rapport hoe hem alles
 toe-ghedraghen heeft / leverde ober in de Vergaderinghe van de Hooghe
 Raden/een Brief by hem in des Vpandts Schepen gheintercipieert/ zijn-
 de gheschreven by den Coznel Martin Soares Morcive , aen de Gouverneur
 van de Bahya/ daer in naer behoorlycke groet / dito Coznel den Gouver-
 neur veel gheluchs is wenshende met ons Fort aen de Cabo S. Augustijn,
 ende hem de gantsche ghelegentheyt van het overgaen is bekent makende :
 Daer van eenighe pointen zijn / hoe hy met Hoochstraten vooz 18000.
 Guldens aen Contanten/ en een Regiment Doetvolck/ Ley met een habite
 de Criste ofte Krups-Heer/ende soo voorts was gheaccordeert.

Den 16. dito hebben de Portugesen ende ons Volck omtrent de Vijf-
 hoek ende Affogados dapper met den anderen gheschermuifseert / 't welck
 eenighe uren continueerde : Ons Canon speelde van alle kanten lustigh
 onder de selve/soo datter onghetwijfelt een parthye van de hare sullen ghe-
 sneubelt wesen. Wy konden dit spel perfect van onse Wallen sien: dit mocht-
 ten wel vooz-boden zijn van 't gene wy alle uren zijn verwachten de/ te we-
 ten eene generale storm. Van desen avont is op onse Catte komen waiken
 een Compagnie Burghers / daer Capiteyn ober is Bartholomeus van
 Ceulen.

Dito is een Barcke van Pariba ghearriveert / met Brieven aen de
 Hooghe Raden/ daer by berichtende / hoe dat eenen Francisco Fernandes de
 Buillon, by de Heer Paulus de Linge , Directeur van Pariba , was gheweest/
 ende den selven ghesocht heeft te corrumpen ; doch wierdt bedrogen/
 want dito de Linge hem stracks dede op-hanghen / daer nae 't Hoofd af-
 slaen / ende 'thoofd op een staerk en 't Lichaem op een Radt stellen. Sulc-
 ken Verraders sulcken loon / ende wensche dat al die hier zijn 't Exempel
 hande Heer de Linge naer quamen / soo en soubender soo veel Stede-koo-
 pers niet meer ghebonden werden.

Dito quam onse Sergeant ende Tambour wederom / die wy daeghs te
 vozen aen den Vpandt inde Stadt Olinda hadden ghesonden / rapporteer-
 den dat den Vpandt onse Redoute met 5. a 600. Mannen hadde in-ghes-
 nomen / maer wilden ons gheen kennisse van ons Volck doen / die in de
 Reduvt hadden ghelegen/ soo dat wy presumeren dat sy die ghemassacreert
 hebben : Verpeyden ons dese nacht te comen besoecken / van die Bravade
 verdwreen als rooch.

Den 17. dito Sondaeghs ten vijf uren naer de middaghs/ zijn de Sche-
 pen Leyden ende den Eenhoorn , naer 't Patria vertrocken / Godt verleentse
 behouden Reys.

Den 18. dito is de Heer Servaes-Carpentier Coznel van de Burgherpe
 alhier/

alhier / in den Heere ontfapen; die den 9. daer aen seer treffelijck is begraven/mede gaende 4. Comp. Burgerpe int gheweest zijnde/ ende wierdt op't Kerckhof inde Kercke begraven.

Desen dagh heeftmen dapper soo upt de Porten als van de Waterpen naer den Wyandt gheschoten; alsoo sp doende waren eenighe wercken aen de Salines te maecten.

Dito des avondes ten 9. uppen / hebben wy tot tweemaal Marim in Maurits-stadt ghehad/ de Wyandt als doen ghereedt zijnde op ons te stormen; maer alsoo sp eenighe upt-sonden om 't water te diepen / waer dooz sp mochten passeren / ontquam een van onse ghebangen Molatten/ die ober de Ribier quam/ ende adverteerde onse Wacht/ dat de Portugesen op ons wilden aenballen; ende dat de Portugesen in questie waren met de Over-loopers/ die per force op ons de eerste aenbal wilden doen: maer dat crudelijck tot de aenstaende nacht was upt-gheselt. Wat sp aenbanghen sullen sal ons den tijdt leeren / want onghetwijffelt sal het niet veel langher aenloopen.

Den 19. dito arriveerde onse Vloote van Tamandore met de Vrijen.

Dito kregen wy tijdinghe van Pariba, dat Anthonio Cavalgante, een van de drie Hoofden deser Rebelle ende Bloedighe Tragedie / aldaer int een upthal ghequaest zijnde / aen Goyane van sijne quetsueren was gheschoten.

Den 21. dito is Jan alias Stomp, Crompeter van de Ritmeester Ley, die in 't Pontael was ghebanghen ghenomen / alhier by ons ghecomen/ uptghestaen hebbende 't meeste verijckel van de Wereldt/ verlatende in S. Anthony sijn Wouw ende Kindt: Dese adverteerde ons / hoe dat den Wyandt met sijn meeste macht naer Tamarica was ghemarcheert / om die plaets aen te vallen; dooz welcke waerschouwinghe ghersolbeert wierdt/ datter meer Volck naer de hoogenoemde plaetse sal ghesonden worden / ende voorts op alles goede Ordre te stellen.

Den 23. dito 's morgens vroegh/ is van hier t'zepl ghegaen een Galioet met een goede Croupe Soldaten/ om die van Tamarica te seconderen/ te weten de Compagnie van de Oberste Lieutenant Garman, daer Capiteyn Lieutenant van is Ter Vielle, met de Compagnie van Capiteyn Hendrick Advocat.

Dito 23. waren wy de Specifische Wabaden verwachtende / doch is hant Godt lof aen Courage ghemarcheert: Ende dit deden sp om ons te abusceren / alsoo 't doozs, Robyns van de Crompeter waer is gebonden/ daer naer Tamarica upt haer meeste macht waeren veretrocken / om te sien oft sp aldaer beter kans sullen vinden als hier; want haer en lust niet meer die harde Waden te kraecken/ die onse halve Martonten him toelenden; want al diese pproben en behoeken gheen Bieffst-Vader meer/ maer gaen regel-recht naer 't Dagebber / om aldaer als Supcher ghepurgeert te werden.

Den 24. dito Sondaghs / is de Heer Adriaen van Bullestraten, Hooghe
C ende

ende **Secrete Raede** / op hupdan vzoegh met 't **Sticht** **Deventer** naer **Tamarica** 't zepl ghegaen / met hem nemende een goede **Somme** van **Con-**
tanten / **Immunitie** van **Oorlogh** / ende **Wijzes** / om alles aldaer te pro-
banderen / en **Orde** te stellen / om oft den **Wpand** aldaer pers attenteerde /
te mogen repouffseeren. 't **Gemeen** ghevoelen is / sp por force pers **Nota-**
bels sullen aenbangen / 't welck den tydt sal leeren.

Maede is op gisteren ghepubliceert / dat de **Oberloopers** ende ghecon-
stringeerde **Soldaten** by den **Wpand** dienende / sich alhier sullen hebben
te retireeren / en goet **quartier** beloost / behalven aen **Hoochstraten** ende an-
dere / die ick meyne haer wel wachten sullen hier te komen.

Den 25. dito des morgens vzoegh / zijn alhier twee **Barchen** van **Ta-**
marica ghearriveert / met secker bericht ende tjdanghe / hoe dat de **Portu-**
gesen op den 24. deses / op gisteren **Sondaghs** 's morgens omtrent seiven
uppen / sterck zijnde omtrent de 3000. **Maannen** / soo **Portugesen** / **Ober-**
loopers / als van onse gheconstringeerde **Soldaten** / in 't **Eylant** van
Tamarica op de **Stadt Schop** waren aengheballen / maer tot viermael toe
seer **couragieuselijck** af- ghestooten.

Ons **Volck** / hoewel onghelijck minder van ghetal / waren ebenwel met
een onuytspreckelijcke **Couragie** ende mannelijckheyt op den **Wpand**
aengheballen / ende soo lustigh daer onder ghechargeers / (tot des na mid-
daghs ten vier uppen) dat den **Wpand** met schande de blucht moete ne-
men / soo dat dit ghebecht continueelijck negen uppen ghebeurt heeft. **Wp**
bebonden van des **Wpands** dooden op de plaetse omtrent 250. die alle in
groote **Pitten** begraven werden / behalven de ghone die sp wegh ghesleept
hebben ende selfs begraven. Van de ober- ghekomen personen zijn booz
de waerheyt bericht / datter ober de 400. ghequerte zijn / daer van een deel
onder weeghs zijn verbleven : **Sp** trocken niet so danige confusse wegh /
dat soo ons **Volck** haer maer hadden verdoelt / een vzeestelijck **Banquet**
onder de hare souden hebben aengherecht / maer wy waren te moede.
Wp hebben 15. dooden ende thien ghequerten / **Bilevelt** **Lieutenant** van
Capiteyn **Sluyter** / is doot- gheschoten / **Jaques Bellan** **Werdigh** van de
Oberste **Luptenant** / is doot- d'z sijn hals gheschoten / soo dat hy tee
nauwer noodt daer van sal est happenen / doch hopen 't beste / hy heeft hem
seer **couragieuselijck** booz sijn eerste proef- stuck ghehoopt / alsoo hy 't zebert
wepnighe dagen tot **Waendigh** was ghemaect.

Van des **Wpands** **Officieren** die doot- ghebleven zijn / vernemen tot
noch toe van gheen andere / als van **Capiteyn** **Wesel Smit** / in die graet
by den **Wpand** gheavanceert / wesende **Wp** **Man** / ende eenighe **Jaren**
te boozen **Lieutenant** van **Hoochstraten** gheweest : **Doch** onghetoffelt
zijnde near ghebleven / die af- ghebrache zijn gheweest : **Hoochstraten**
was by naer ghevangen / doch onszvrongh het ; men seght hy een schamp-
scheut heeft ghekreghen / maer wensche hem liever een doot sijn hert. 't Is
een groote **Victorie** booz ons / daer **Godt** de **Heere** booz sp ghelooft ende
ghedaent.

Op beſchopen dat door deſe Victorie den Opandt ſoo licht niet meer ſijn hoeft ſal komen ſtaoten aen onſe Forſen / het is nu viermael dat ſp ſoo ghedont ſijn gheveert / aen S. Anthony, Tamandere, Pariba, ende nu aen Tamarica. Sp ghelooſet dat wy haest ſetours iyt 't Paria ſullen bekomen / daarom ſochten ſp ons per-vive force aen te taſten / want ſp ghelooſen nu dat ſp wederigh dooſſche Negoſianten meer ſullen vinden / om haer onſe plaerſen te verhoopen / ſoo nu leſt ghebleken heeft aen Pariba.

Op niſſeren kregen wy een ghebanghen / die ons aenbrachte dat Jan Fernand Viera met ſijn Crouper aen de Salines was ghecomen / 't welck maer een Canonſchoot van 't Fort de Bruyn is / van kommen door 't Arcuipel-Boſch niet gheſien werden.

Den 26. dito quam een andere Barch van Tamarica, dit boven-ſtaende confirmerende. Soos mede ſijn onſe ghequeuſten ghecomen. De Opandt ſonde meer ghequetſte hebben als hier boven ghemeelt is. Cameron is door beſpe ſijn Deenen gheſchoten / hy mach nu een goet Campaniſt by de Wijden werden / ende de ſijne wel bewaren / om toe te ſien dat ſp hem gheen Acteon en maerken / want de ſaecke niet buſten perijckel is.

Three Chirurgijns / als Sr. Cosmo ende Mr. Paulus, die den Opandt aen Tournons Hups met Hous ghebangen hadden ghenomen / ſijn gheduerende de ſlagh op Tamarica, by ons weder ghecomen / van dewelcke top beel ſecreten van des Opandts ghelegentheyt vernamen.

Den 27. dito 's morgens vroege / gingh van hier 't zepl het ſacht 't Zee van Gent, naer Ooſt-Indien / dat hier eenighe weken ghelegghen hadde om te verberſſchen.

Den 28. dito vernamen wy dat Joan Fernand Viera, Martin Soares, met de andere Careſſen, met haer gantsche macht op ons aen quamen ſacken / doch houden het maer door Rodomontades, komen ſp aen / ſoo mocht wel den meeſten part S. Anthony en S. Francisco te ghemoet gaen / ende haer int Dagebyer vertellen / hoe de Woſten al ſmaecken / die de Flamengos van S. Anthony Werckens ſijn makende. N. B. Sp de Werckens worden de Portugeſen ofte Speck Jan verſtaen / S. Anthony is haer Patroon / ghelijck mede van de Werckens.

Den 29. dito arriveerde alhier 't Schip Deventer van Itamarica, met de Heer Bulleſtraten, die aldaer als op 't Fort Orangien op alles goede Onge heeft gheſteit.

Dito des abonts / quam onſe Cambour met een van onſe Sergtanten / den 22. naer den Opandt gheſonden / wederom alhier : Rapporteerden dat Hoochſtraten ſijn onſchult doet van 't ober-gheben van 't Pontael / ende ſeght dat Caſper vander Ley, met de Lieutenant Jacob Flemmingh, het Arcoort daer van in ſijn abſentie hebben gheſlooten / ende dat hy oock geen Penning van de Portugeſen heeft ghenooten, maer dit achten wy maer praetjes te beſen / die de ~~On~~ Wyden by de Spin-rock naer moghen vertellen / ofte om klepſie Kinderen in de ſlaep mede te wiegghen : Want ſoo den

Verreder onschuldig was / waerom heeft hy toe-ghelaten dat andere / minder in qualiteyt als hy / ober 't ghene hem op Eedt ende Eere toe-bertrout was / souden disponeren : Dit woort contrarie beboonden / ende blycht aen sijne dienst die hy teghenwoordigh onder de Wpandt is pferende. Henricus Dias verfocht onse Sergaant ende Cambour te perswaderen by haer te blyben / met groote presentatien van deneiros ende avancesment / maer wepgerden 't plat af.

Op dato was mede van den Wpandt ghekomen een Lieutenant ende Cambour.

Den 30. dito quam van Rio S. Francisco de Barck van Dirck Witte Paert, die de tijdinghe bracht / dat dito plaets door sijn arrivement met de Portugesen was gheatecoordeert / ende ober-ghesheben / door ghevoert van Divres ende Immunitie : Daer in laghen twee Compagnien Soldaten van Coin ende Schack, ende verschepten van onse Partie die daer binnen waren gheretireert / die (soomen seght) naer de Bahia zijn ghesonden. Dit is voorwaert door de Compagnie ende menighe particuliere persoon een ontweerdeerlijke groote schade / die haer langh smerten en heighen sal. want dito plaets was het Cresoor van ons Bestiael / ende sonder die in groote onghelengheyt sullen gheraecten / soo tot ons onderhoudt als van de Engenios, die sonder Offen stil moeten leggen. Van Porto Calvo en hoozen wy niet / maer vreesen dien selven gangh sullen zijn ghevolght : De goede Gode komt ons te hulpe / want wy nu wel benant zijn. 't Is wonder dat de Negentien soo slapen / ende dese Conquesten / dat soo veel goede ende bloedt ghekost heeft / niet meer in achttinghe nemen : Wy weten niet wat wy hier van dencken sullen / in twee Maenden maer een Schip te sien komen / daer het nu het beste zapoen ende tijdt is / datmen de meeste quantiteyt van Schepen behoort te hebben, wy verwachten die niet verlangen / want al onse hope is daer op daer wy nu in leven / ende noch goede moedt zijn hebbende.

Tot Besluit deses Maendts / soo blyben wy als vooren aen de Landt-zyde noch vast belegert / ende konnen gheen verberchinghe als met groot perijckel bekomen ; want de Wpandt alle weghen ende passien beset heeft / ende tot onser groot leedtoesen en konnen wy gheen upthallen op de Portugesen doen / soo dat sy nu Maistro del Campo zijn : Ende wy moeten dickwils hare Zabaden stil-zwijghens laten passieren. Onse wercken zijn dapper ghesortificeert / ende hopen soo sy aenballen / haer gheneghsaem te stuten. Indien sy op den 16. Augusti hadden aengheballen / doen sy de Oberste Lieutenant Hous ende ons Volck ghehangen namen / soude het met ons suer uptghesien hebben / ende gheloopen hebben het meeste perijckel van de Wereldt dese plaetse te verliezen / alsoo wy doen ter tijdt gantsch open laghen / ende niet defensijff waren ; maer haer verdoeben is onse behoudenis. De Nieuwe Stadt Mauricie is nu gantsch ende gaer verdestruert ende af-ghesloken / dat doorwaer groote schade en deerlijck on

om aen te sien is. Veel volchs sterfter daghelijchs / booz reden booz desen
berhaelt : Doch onse hope is op den Heere / ende 't Ontset dat wy upt het
Pauze zijn verwachende.

October 1645.

Den eersten October arriveerde alhier 't Schip Zeelandia, ende Cap-
teyn Willem Lambertz. met de Barken / die tot secours van Rio S. Fran-
cisco en Porto Cavo waren ghesceest / maer te laet ghecomen / soo dat sy
anders niet hebben upt-gheicht / als een Carabelle met goederen den
Vandt ontkomen / ende anders niet komende uptrechten / wederom
moeten komen. Zedert eenighe daghen hebben de Heeren van de Hooghe
ende Secrete Raden alhier / een Pieuw Munt op-ghefelt / ende al een
groote Somme van Goude Penningen / van drie / ses ende twaelf Gulden
gheslagen / 't welck extraordinaris wel te passe komt / om die Militairen
als andere te contenteren ; werdt mede gheseght Silber gheslullen slaen
dat den tijdt sal leeren. De bligtighe ende sozghbuldighe neerstighepdt die
haer Ed. nemen ober dese ende andere plaetsen bescherminghe / is niet ghe-
noegh te prisen / maer te verwonderen / alsoo sy dagh ende nacht op alles
goede Orde zijn stellende.

Den 2. dito des abonds / wierdt een van onse Soldaten ghehangen in
ghebracht / die van meyninghe was aen des Vants zijde ober te loopen.

Den 3. dito des morghens / kregen noch als boven eenighe van ons
volck ghehanghen / die mede meenden ober te loopen. Ick hreese dat die
Dennip riecken sullen / want mogelijck sullen sy morgen tusschen Hemel en
Aerde de wacht houden.

Den 4. dito zijn noch diverse van onse Soldaten ghehanghen ghe-
bracht / die alle van meyninghe waren by den Vandt ober te loopen / 't wa-
ter te verghen / de stucken van 't Fort d' Affogados te vernaghen / den
Vandt inde quartieren te steken ; dan is alles uptghecomen / ende een deel
van de selve alreede ghepijcht.

Den 5. dito quam alhier een Sergeant Mapoo van den Vandt met
een Cambour / soo veel men met seckerhepdt baer van kan verstaen / is
dat sy versoecht drie Maenden stilstandt van Wapenen / mede de lossinghe
van haren Admirael / teghen vijftien a seftien van de onse / dan werdt
Hoochstraten booz de selve gheepscht / 't welck de Portugesche Admirael
met toe-saen wil / segghende / booz gheen Derrader vertwiffelt te willen
wesen / ende sy een Cerlijck Cavalier zijnde / sulcx booz hem geen eer soude
wesen. Hoe dese twisselinghe sal gaen / sal den tijdt leeren.

Den 6. dito. Dese morghen wierdt Krijghs-Raet ober de boven-
ghenoemde Soldaten ghehouden ; ende op dato aen verschepten dapper de
questie ghegheben / die eenighe Joden beschuldicht hebben / daer van twee
ghehangen zijn ghenomen.

C 3

Wierdt

Wierdt mede op dien dagh by Openbare Placcaten ende Crommel-
nagh in-ghedagghbaert Dirck van Hoochstraten, ende Barent Hendricksz,
die het Forze aende Stadt/ en de Portugesen heeft vercocht / om binnen
acht daghen haer lieden alhier te komen verantwoorden. Maer by ghe-
looven datse soo wijs wel sullen zijn achter te blijven; want al waren hun
Vaerden soo dick ghewassen als die van de Guden Griekische Ajax, soo
soude Meester Hendrick die met een zwinck soo gladt scheeren / dat sy gheen
Barbier meer van doen souden hebben. Het is te beklagen / dat sooda-
nighe personen / die soo veel goets ende eere is bevesen / 't Waderlandt om
een handt vol Gouts soo schandigh hebben verraden / haer selfs / haer
gansche gheslacht ende Macomelinghen / een eeuwighe ende onuytwisse-
lijke infamie zijn naerlatende: Want Hoochstraten, Godt / eer ende Ede
hebbende vergeten / heeft met Don Anthonio Telles da Silva, Gouverneur
van de Bahya / ghecomplotteert over alle dese aenslaghen / daer van de
efferten ende uytcomste soo bloedigh zijn gheweest / ende noch niet en zijn
gheepndicht / maer veel eer begonnen: Maer wie die ghene die oorsaeke
daer van zijn / 't Onnoosel ghestorte Bloedt roept wraecke over haer in
den Hemel / ende Godt die het alles siet ende sterckveerdigh is / sal over
dese wreede Tyrannen wraecke nemen / ende hare Raedt-slaghen tot schan-
den maechen.

Den 8. dito verrockt de Ghesant van de Vpandt / sonder pets uytghe-
recht te hebben.

Den 9. dito quam de Compagnie van David Sluyter van Tamarica alhier
in Maurits-stadt leggen / in wiens plaetse tot Tamarica is ghetreden Ca-
pitteyn Willem.

Den 10. dito schoten de Forzen de Bruyn ende Erneestus; diverse schoo-
ten met Canon naer den Vpandt / alsoo ons volck doende was om de Gude
Reboute aende Salines af te breken. Soo veel wy in der waersheyt bericht
werden / maecht de Vpandt eenighe Forzen in 't Landt / om ons over-al de
Passen te besluypen.

Den 11. dito wierde alhier een Italiaen ende Wael op-ghehangen / die
naer den Vpandt hadden willen over-loopen: De andere onschuldigh be-
vonden zijnde / wierden gherelaxeert.

Den 14. dito des mooghens / quam een parthye van ons Volck weder
binnen / die 's nachts in Embuscade hadden ghelegen / ende een parthye van
de Vpandt hadden doen loopen.

Dito is ghemonstert een nienwe Compagnie / uyt de Burgerpe alhier
gheworben / haer van Capiteyn is Kilian Snijder, Lieutenant de Jager, ende
Waendrich Helleman, alle byse Luyden.

De Heer Adriaen van Bullestraten Hooghe Raedt / is eenighe dagen ghe-
leden van hier naer Pariba met 't Schip Zeelandia verrocken / om aldaer
op alles Orde te stellen / alsoo de Portugesen met haer meeste macht daer
na toe zijn ghetrocken / om 't Afsont dat sy aldaer hebben ghecregen (soo
't schijnt) weder soeken te rewangeren. De seckerheyt ende 't succes daer
van

van zijn top met den eersten verwoachtende: Doch bijtense aen/ hopen top/ sp niet beter sullen baren als aen Tamarica, ende onlanghs aen Rio Grande, daer ons volck/ met de Brasillianen ende Capopers / de Portugesen doodegheflagen hebben / die haer albaer tegen ons op-ghewoopen hadden. Werhoopen oock/ dat alreede aen Pariba soodanighe goede Orye is ghestelt/ dat sp wepnigh kans sullen hebben dito plaets aen te tasten.

Den 16. dito. Heben ist twee Maenden dat top belegerd zijn / 't welck ons dunckt wel een Jaer te wesen / de tijdt ons seer verdzietigh ballende/ soo binnen gheslooten te wesen. 't Causeert groote siekten onder velen/ ghebreck van verberschinghe ende goet water hebbende: Doch ist Bestiael al op/ alle dingh woedt soo duer / dat een ghemeen Persoon niet langher weet aen de kost te komen. Godt come ons te hulp/ diert dit twee Maenden langer soo/sonder Schepen te comen/top moeten ons ober-gheben ofte van hongher vergaen: Wy hoopen op Godt / ende het verwoachtebe secours.

Den 18. dito kregen top een Brasiliaen bande Wpandt ghevangen / daer top verston den top de ghelegentheydt van de selve / confirmerende dat den Wpandt naer Pariba was gherocken / soo dat hier maer een deel van haer Leger is blijven leggen: Ende indien top geringe macht hadden / soudent nu pers Patabels konnen vooz-nemen/doch konnen qualijk volck missen; want de Wpandt heeft dese mozen ses van ons volck ghevangen ghekre- gen/die wt waren ghegaen om wat verberschinge te becomen / daer onder was de Constapel van 't Fort de Bruyn.

Alle onse wercken zijn dubbelt ghesortificeert / soo dat den Wpandt nu wepnigh kans daer meer op heeft / als wel te vozen / ter tijdt sp de Oberste Lieutenant Hous ghevangen namen: Want sonder twiiffel hadden sp doen aengheballen/ 't soude met ons heel siecht wtghesien hebben / ende ons onmogelijck zijn gheweest hun tegen ghestaen te hebben.

Den 19. dito. Gisteren en desen abondt hebben de Portugesen dapper ghevpandt / top presumeren alhier / dat het de Riedt-velden van 't Rieael ende Verginies zijn: Soo sulcks alsoo is / sal apparent wesen dat Speck Jan van hier vertreken wil / alsoo sp van verscheyden noodighe dinghen groot ghebreck zijn lijdende / 't welck groote sterfte onder haer causeert. Werden sp wederom van Pariba ghedonst / soo mach haren Padre Vicarius sin Spillen wel op-packen / ende S. Anthony Uitanpe wel singhen/ Ora pro nobis S. Anthony, &c. Ende segghen dese quartieren den lesten A deos.

Den 20. ende 21. dito hebben sp ghecontinueert met vanden / ende is een parthp van 70. sterck wtgheweest / ende hebben eenighe doode Nischen/ den 18. dito ghebleven / begraven / bebonden dat een van ons Volck Neus en Ozen was af-gheheden / bukten alle krijghs-recht; doch 't is v'oude Spaensche Epamische aerdt / die noch in haere herten in-ghewoxtelt is. Ons Volck stelden hier ende daer eenighe Willietten aen / dat alle onse Soldaten / die welcke dooz den Wpandt gheconstringeert waren dienst

dienst onder haer te nemen/ by ons souden over-comen / ende goet quartier werden ghegheben; maer andersints/ dat die ghene die in rescourte / slaen/ Embuscade/ ofte anders/ ghebanghen souden werden ghekreghen/ gheen quartier willen gheben/ maer alle doot-slaen. Daer is nu geen quartier meer/upt oozsaecke sy onse Brasilianen geen quartier willen gheben/ maer al doot slaen dat sy krijgen: Dit wil Speck Jan bangh in 't gat maectien / want alreede herschepden door dese oozsaecke ende ghebreck haer naer de Bahia retireren / om buyten 's Landes te wesen: segghende/ dat wanneer by ons gheen quartier werdt ghegheben/ Os Flamengos saon todos Diablos.

Den 22. dito arriveerde alhier een Galliotte van Pariba, met Advijs/ dat de Portugeesen haer aen de Moelen van Jonghe Neel dapper waren versterkende. Desen avondt gingh van hier een Croup op Embuscade.

Den 23. dito 's morgens ten twee uyzen/ hoorde wy alhier gheweldigh schieten / ende was ons Voetsk aen de Salines met den Vpandt schernuut-seerende / 't welck twee uyzen continuierde: Van des vpandts zijde waren 7. dooden ende eenighe ghequetsten / die ontkomen zijn. Het waren meest Overloopers daer wy mede te doen hadden/ want de Portugeesen soo langh niet staen en souden. 't Forz de Bruyn schoot een stuck af / waer ober al de Burgerpe int gheweer quam.

Op dato arriveerde de Heer Adriaen van Bullestraten, met drie Warchen van Rio Grande, alwaer hy / als mede aen Pariba, goede Orde heeft ghestelt. De Brasilianen ende Capopers hebben 20. mijlen in 't ronde alle de Portugeesen doot gheslagen/ die sy hebben konnen becomen/ soo dat het seer desolaet in de boognoemde quartieren staet / ende de wilde Capopers nu al daer naer haer ghelieben de Maester zijn spelende.

Den 24. tot den 28. dito / hebben de Hooghe Raden alle de 9. Compagnien Burgerp den Eedt van ghetroouwighhejdt af-ghehouden / doende alle daghen twee Compagnien booz haer compareren / de welcke de selve ghebaen hebben.

Dito 's avonts quam alhier een Ghesant van de Vpandt / die des morgens vzoegh weder wegh ghesonden wierdt / alsoo sijn aenzenghen niet deel bysonders was / wierde hy te wepniger gheacht / hy versocht twee a drie dagen alhier te blijven / dat hem af-gheslagen wierdt / ende moeste boozs wegh trecken.

Onse Schepen ende ander Vuer-tuggh / werdt macher beerdigh ghemacht/om te gaen crupffen/ ofte pets anders ten af-bzeucke bande vpant/ by de handt te nemen.

Den 30. dito arriveerde alhier 't Schip ghenaeamt 't Huys te Merwe, upt Patria 9. weecken gheleden / verrocken zijnde 't welck alhier een extraordinarische groote bzeuchde causeerde / want het meer als 10. weckeren was gheleden / dat gheen Schepen upt 't Patria waren ghecomen: Van dito Schip was ghedestineert naer Angola, maer of het hier blijven sal/ ofte naer Angola ghesonden sal werden / sal den tijdt leeren / alsoo wy dito Schip

Schip met de Soldaten hochnoodigh van doen hebben. Van Angola en hebben top in twee Maenden gheen Schepen vernomen / soo dat top niet konnen weten hoe het aldaer ghestelt mach wesen / alsoo by gheintercipieerde Brieven upt de Bahya aen den Opandt gheschreben / bericht zijn / sp naer Angola vier Schepen met 4. a 500. man hadden ghesonden / soo dat onghetwijffelt het aldaer ghelijck alst hier doet / sal haperen / ende moeyte ballen : Want indien Angola verloorzen gaet / dat Godt verhoede / soo ist half met Brasil ghedaen. Want soo Godt de Heere / (ghelijck top verhoopen en vertrouwen) ons d'oberhandt laet behouden / soo sullen de Negros dapper rijfen / ten aensien de Portugesen alle de Negros die sp alhier becomen / naer de Bahya zenden / alwaer sp twee a drie hondert stukken van Achten gelben / ende sonder Negros ist onmoghelijck Brasil te konnen behouden.

Den 31. dito is ghearribeert 't Schip de Witte Hoop van Amsterdam / 13. weecken onder weeghs gheweest zijnde / 't welck als boven / onder 't Wolck groote breechde causeerde : Sullen met verlanghen de andere Schepen met 't secours verwachten.

November 1645.

Den eersten November is de Waendzigh Jaques Bollan weder alhier ghecomen / sonder sijn Exploict te konnen berichten / alsoo de Portugesen sterck inde weer waren / ende dapper naer ons Wolck schoten / soo dat sp ten lesten de retraicte moesten nemen.

Den 2. dito quam alhier de Boot van 't Schip Over-Yssel , met abbijss / dat 't Schip Hollandia upt Paria komende / te laegh bezuden de Cabo verballen was ; ende dito Schip niet beter wetende / of 't Pontael was noch ons / meynde met de Boot in de Haven te loopen / om water ende verberchinghe te becomen / 't welck sp groot ghebreck hadden ; maer comende daer omtrent / schooten de Portugesen eenighe schoten van de Waterpe die op den Bergh aen de water-kant staet : Ons Wolck wiste niet wat dit bezuden wilde / woepnigh denckende datter Portugesen in onse Forten lagghen ; doch t'allen gheluck was 't Schip Over-Yssel by haer ghecomen / dat daer omtrent was cruppende / die haer verhaelde / hoe dat het Pontael dooz den Verrader Dirck van Hoochstraten aen den Opandt was vercocht / ende den 11. Septemb. ober-ghelbert / soo dat een peder op het Schip Hollandia wel breekt toesag / sulcks te hoorzen / ende dat het hier soo schtelijck was verandert. Indien de Portugesen niet hadden gheschoten / souden sp Hollandia lichtelijck konnen ghekneelt hebben / of ten minsten de Boot met 't Wolck daer in wesende : Het schijnt Speck Jan bangh was dat Hollandia op hem woude comen stormen / soo bangh zijn de Verraders / ende sp breeken onse Schepen meer / als S. Anthony ofte S. Francisco : Want hoorzen sp maer simpelich den naem van onsen Admirael noemen / soo begyn sp / ende maken meer als een Centje Cruppen. Het Is een groot gheluck

gheluck ende ghenade van Godt / dat Hollandia te Mooren-dans soo ont-
 sprongents / het was groote schade / ende vele Luyden verberff gheweest /
 alsoo het een wel gheladen Schip was / gheburcht 3p de Heere van sijne
 ghenade. Dit Schip heeft ons extra-ordinaris verquicht / ende is wel te
 passe gheromen / alsoo de Wijzes ons begon te mantquieren / de Woter was
 op / ende op vijf a ses guld. 't pondt ghehouden / Speck 14. stuyb. 't pondt /
 Erweten 14. stuyb. de Kan / Farinie die eer wy belegert waren koste vijf
 ases schell. d'Alchor. (dat is een Maet van 26. Kan) gelt nu 28. schell.
 ende woorts alle dingen naer advenant : 't welck boozwaer booz de arme
 Ghemeente en Burghers / ende die weynich te verteeren hebben / groote
 kommer ende benauchticht causeert / alsoo daer nu niet te winnen is / booz de
 arme Duytsche ghebluechte Boeren ende Inwoonderen alhier / de sterfte
 grasseert dapper / soo onder de Burgerpe als de Soldaten / booz besmette-
 lijche siekten / ghecauseert booz ghebeert van goet water ende verber-
 schinghe / 't welck jammerlijck ende hebzoeft is te sien ende hoopen. Doch
 wy hoopen dat de goede Godt ons niet en sal verlaten / maer dat ten eersten
 alhier een goet secours sal komen / om alsdan te moghen dit Mozigue
 gheboedt aen tasten / ende dat eer Februarij aen komt / sp behinden mo-
 ren dat wie veel aenbaecht / (als dese Schelmen ghedaen hebben) 2. Febz.
 Licht-mis is / en haer weder doen heeren / daer alle haer Bahy de todos los
 Santos woenen / om van haer hulpe te becomen / eer sp van de Flamengos
 (soo noemen sp ons) gheconfringeert werden / eerder naer 't Purgatorium
 te Bevaerden / als naer onse Lieve Vrou van Scherpen-heuvel. Sp hebben
 sonder Wyl wel konnen sien onse Schepen uut 't Patria aencomen / van de
 Redoute van Olinda : Soo dat sp den Alder-Heiligen dag / eersten deses
 Maents / alle haer Sancten wel over-dubbelt hebben aengheroepen / met
 een Ora pro Nobis, haer van de Flamengos te bewaren / ende hare Sancten
 groote Wasse haerffen belooft ; die nu een Schips ladinghe daer van by
 Signoor hadde / soude nu in Comant oft Supcheren / meer als met een
 Centje profijt die vercoopen / ende daer van in cozen een goet Retour / aen
 een deel bijse ende haestighe Maeradaas kommen doen. Ich gheloope dat
 de minste tot de meeste wel wenschte te wesen / daer hy van daen ghe-
 komen is.

Den 3. dito's moztens moegh / hebben de Portugesen ghebpert / (heb-
 bende de Feeste van Alder-Heiligen ende Alder-Zielen) met een Extra-
 ordinarische Rodomontade, haer booz onse Wallen vertoont. Wy hadden
 een parthij van ons Volck buyten / die dapper met den Papandt schermut-
 seerden / 't welck meer als een upz continueerde / ende wy perfectelijck van
 onse Wallen konden sien. Ons Canon / soo van de Forten Waerdenburgh,
 Ernestus, als de Bruyn, schooten dapper onder de selve / daer mede sp pligh
 het Wase-padt hoosen : Onghetwijfelt zijnder Wlaren gheballen / die haer
 soo zwaer ghewoogen hebben / dat daer eenighe onder versmacht zijn / ende
 die het toecomende Jaer aen haer Heplighen de belooftde Wasse haerffen
 niet.

niet sullen behoeven te betalen. Ons Volck retireerde met goede Opze/
en werden met de Boot van 't Fort Waerdenburgh over-gheshaelt.

Den 4. dito quam alhier wederom Gasper Boheem, die met een Barcke
(als bozen verniet) was uptghebaren / om te vernemen den standt van
Porto Calvo, ende meynende aen Bargerande te landen / bonden de selve
plaetse soo beset van de Portugezen / die soo dapper byer op ons Volck
gaven / dat sy 't loor moesten omsetten / ende wederom keeren daer sy van
daen ghecomen waren. 't Is sechter en ghehois / dat alhier veel Verraders
moeten wesen / die den Brandt van stont tot stont adberteren alle 'tghene
alhier passeert / daer den Brandt sneedigh op past / ende sijn profijt daer
mede wel weet te doen : Want hier niet om en gaet / oft de Verraders doen
't haer weten. Verblint zijnde door de Goude 4. Maer wee die 't doen.

Den 5. dito is 't Schip Hollandia op dese Reede in salvo ghearribeert.
Ende op dato is alhier begraven Gerrardt Kick, Signoor de Ingenios de
Massape.

Den 6. dito is de Capiteyn Hendrick Advocaet, van de Kamer van
Enckhuysen, in den Heere ontslagen / in de Redoute ghenamt Iustou de
Bruyn, ende 's ander daeghs int Clooster begraven.

Dito is van hier naer Pariba 't zepl ghegaen 't Schip Wrecht, om albaer
Supcker te laden / ende 't Schip Zeelandia dat albaer is / alhier komen/
alsoo onsen Zee-Heldt ende Admirael Lichtart dat by hem wil hebben.
Men spreekt alhier van een Bloot die op Novo upt Portugael soude ko-
men : Maer ghebancit sy de Heere / wy hebben nu soo goede Zee-Paer-
den op de Ree / en oock binnen de Haven / dat onsen Wonen Wimpel-man
haer soo goeden koop niet en sal laten Ankeren / ende verberfchinghe be-
komen / ghelijck sulcx in Augusti lost-leeden is gheschiedt ; maer past op
haer als een Argus, en die blytigh soo met Schepen als Warchen / alle haer
booznemen bespiedt : Soo dat wy Godt lof / van de Zee-kant Speck Jan
niet hebben te vreesen.

Den 9. en 10. dito. Desen avondt is van dese plaetse een stercke Croupe
van onse Soldaten / byze Lupden / en Brasillanen / uptgegaen / daer ober
Commandeerde de Capiteyn Rijnbach en La Montangie, met de Heute-
nants Jacob Heldt ende Harsteyn, beneffens Willem Robberts ende Jeronimo
Helman, Baendzichs / sterck wesende omtrent de 300. Mannen / altermael
kloetche Soldaten. Ons Volck lagh die nacht in Embuscade / verwach-
tende 't succes dat Monsieur Blau aen ons had aenghedient / datter byff
hondert bande gheconstringeerde Soldaten / soo aen Turlons Hups / het
Pontael / als Ober-loopers / by ons wilden ober-comen / midts van ons
Volck ghesecondeert wordende. Maer ons Volck aencomende / is con-
trarie bebonden / ende dat d' Ober-loopers sulcx aen de booznende Blau
maer hadden wijs ghehaecht / om de onse te snellen ende t' ober-ballen :
Soo dat ons Volck meynende Vyanden te krijgen / bonden Branden / die
op haer boozdel legen / ende op de onse soo stantqueerden dat wonder was /
zijnde niet koopnigh int ghetal / maer ober de 2000. sterck.

\ Wp en verloozen de Couragie niet / maer Rijnbach siende hoe top ber-
 raden waren / viel niet een heus ghemoedt en Couragie op den Wpandt /
 ende geeft sulch een chargie onder haer / datter een deel met de Heus in 't
 zandt bielen / ende 't op-staen wel sullen vergeten : Harkeyn secondeerdt
 hem / geeft een Chargie / ende valt te naer aen den Wpant / want 't onghel-
 luck van een Hoegel trest hem / ende blijft doodt : De slaggh gaet aen / elck
 van ons doet sijn best / ende beethoonen een flechtbaerdigh gheboelen te
 hebben / ende wzaeck te willen nemen ober 't Afront van hare Landts-
 Luyden / ende nu verfloechte Ober-loopers en Schelmen : Vallen niet
 een furie op haer / ende zenden een deel naer Plutoos Rijck. Ons volck
 ghenoech ghesien hebben dat sy verraden waren / retireren / doende als
 de wijsse Scuerman / die een groote strom ende Ontweder sach aenkomen /
 de Zepien strijcht / tot dat 't Ontweder ober is. Sy comen dan niet goede
 Orde onder de gunste van 't Canon van onse Fortresse Wilhelmus , char-
 geeren op nieuw op den Wpandt / ons Canon bergeet niet haer Salvo te
 gheben. Gynbelijck retireren de beyde parthpen / en laten Don Joan tijdt
 op sijn S. Anchony te dencken / ende sijn Pater Noster en Ave Maria te prete-
 len en tellen / ende dancken hare Sancten , soo goede coop van de Flamengos
 gheerrapeert te wesen.

Want soo de Wpandt van hier niet en ware verabberteert gheweest van
 dese onsen Menflagh / onghetwijfelt soudent top haer groote schade ende
 Afront hebben konnen doen : Maer 't is te beklaghen / dat niet een van
 onse Menflaghen bedeckt konnen blijven / ende dat top binnen dese plaets
 soo dooz Verraders beklapt werden ; want daer en passeert 't minste niet /
 of het werdt trac aen den Wpandt gheschzeben / soo dat daer dooz menich
 goet Exploit dat ter handt ghenomen werdt / vzychtelooz achter blijft / tot
 groote schade van dese staet ende Compagnie.

Wp hebben soo ghequetsten als dooden in de 40. Man / met de Lieute-
 nant Harkeyn, Daendrich Helman is ghequetst ; de meeste dooden ende ghe-
 quetsten zijn bype Luyden / die als Voluntairen mede ghegaen waren / ende
 te hirtigh op de Portugesen en Ober-loopers / (als desperate Menschen)
 in-bielen / ende al wat dooz de vuyft quam / was matte, matte : Want
 gheen quartier werdt meer ghehouden. Niet te min soo hebben de selve
 furteuse chargien van onse Roers / Musquetten / ende Snap-hanen /
 den Wpandt niet woepnigh beschadicht / ende in confusie ghebracht ; want
 dat is secker / datter vijf tegen ons een soo ghequetst als ghebleven zijn.
 De meeste van haer volck / behalven de Ober-loopers ende Soldaten van
 de Bahia , zijn een deel Jongens / Moelatten / ende sulchen ghespuys / on-
 erbaren een Musquet oft Roer af te schieten / ende volck beter tot slaben
 en wercken ghewent / als bequaem tot den Oorlogh. Maer wee Jan Fer-
 nand Viera , Cavalgante , Amador da Rouge , ende andere / die oorzaeck zijn
 van soo veel Onnoosel Bloedt / dat alhier om harent wille is ghestort / ende
 noch ghestort sal werden : Ten lesten Oordeel sal 't selve van hare handen
 gheepscht werden. Hoochstraten ende Albert Gernisz. Wedda warendere
 mede

mede by / Wedda was te Waerde by de Portugesche Lanters / daer men seght by Capiteyn van een Compagnie Waerden te wesen / ende zeben hun Volck op d' onse aen te vallen. Wie soude opt ghedacht hebben / dat onse Natie / op heden de occasie soo schoon hebbende / niet en souden ghetracht hebben by haer eegen Lants-lupden en Wrienden te comen ; by die haer met een soo goeden ende open hert waren verwachtende / ende daer mede haer selfs bande Slavernye verlost / ghenietende de name van Eerlijke Patriotten.

By een van de Dons , op de plaetse doot ghebleven / wierdt in sijn sack ghebonden een Journael van 't ghene by haer ghepasseert was / beneffens een Brief van sijn Vader / upt de Bahya aen hem gheschreven / ende noch een toe-gheslooten Brief / addresseerende aen Jan Fernand Viera ; daer by die bande Bahya verstaen hebbende de Rescontre met ons Volck aen Itamarica, hem was schrijvende / hoe sy booz eerst geen secours van haer en hadden te verwachten ; soo dat het schijnt sy in haer onbedachte Furie ende zandt / water beginnen te gieten.

Den 11. dito 's moorghens boegh / trock van hier upt een Croupe van ons Volck / om de dooden aldaer daeghs te bozen ghebleven / te begraven : Wachten mede het doode Lichaem van de Lieutenant Harkeyn, dat heden in 't Clooster is begraven.

Dito arriveerde alhier 't Schip Zeelandia, van Pariba.

Dito quamen by ons ober een Trompetter en twee Soldaten / die op Tourlons Wyng waren ghehangen ghenomen.

Den 12. dito is van hier t'zepl ghegaen de Varch van Symon Slecht, met 40. Joden / ghecommandeert van een Joodsch Capiteyn / haer Cours naer de Nooxt nemende / sullen aen Itamarica met eenighe Brasilianen ghesecondeert werden. Wat haer desseyn is / sal den tijdt leeren.

Den 14. dito des Dingsdaghs 's moorgens ten 7. upzen / is by ons ober ghecomen van den Wyandt / een Compagnie van ons Volck / sterck 65. man / onder Capiteyn Claes Claesz. en sijn Waendzigh Thomas Kock, by den Wyandt daer toe gheconstringeert zijnde / wesende van 't Volck dat int Pontael hadde ghelegen / altemael kloech ende schoon Volck / ende die onz groote schade deden. Wy ende sy waren blijde van hare overcomste / om dat sy de Wolven dans soo ontfongen waren / detijl den Wyandt de booznoemde Capiteyn niet een quaet Oogh begonde aen te sien / waer booz hem best doch sijn seurette te soeken / ende boozroemen 't quaet en 't perijckel dat hem boven 't hooft was hanghende : Want by de Portugesen de bekosten aen Ketters (soo sy ons noemen) ghebaen / haer maxime is / die niet ghehouden zijn te houden / soo als hier bozen is bewesen : De beloften / schoon semblaant / en wonderlijke affectie / soo coyt te bozen (om ons Volck te locken) bewesen / waren nu by verandert / nu de Eer-namen en liefdelijke woorden die sy ons Volck gheben / zijn / Cassiores Filles da Ponte Villacos de Flamengos : En gaen sy maer buypen 't quartier / soo worden sy bande Noozdenaers ghemaect / ghekneelt / ende doot-gheslagen / ofte in de

quartieren ghehaecquebuseert: Ende die niet willich zijn te dienen/zenden
sp naer de Bahy de Baxe, want sp die onder weeghs in Woffchen oft bukten-
wegen massacreren en doot slaen.

Het minste woordt ofte reppinghe van ons Volck/ is een doot-sententie/
die dan van d'e'en fielt oft d'ander als Onnoosele Schapen ter slachtebank
worden gheleedt.

Capiteyn Blaer, Albert Holl, Schout van S. Anthony, ende David van
Kessel, met meer andere personen van qualiteyt / hebben sp van kant ghe-
bracht. O verbloechte en wyede Pyrampe / wyede Maraan / sal utwe
wyethepdt van soo veel Onnoosel Bloedt te storten / noyt verzadicht wer-
den? Doen wy u overwonnen / hebben wy met de ghene die haer onder
onse bescherminghe begaben / soo gheleest? Wyede Pyggers en Bloedt-
dozstigh Maranen / wy hoopen utwe loop haest ghestut / ende een eynde sal
nemen / ende dat het onschuldigh ghestorte Bloedt / dooz Gods rechtveer-
dighhepdt op u en utwe kinderen vier-boudigh ghetwoken sal worden.

De over-comste bande boornoemde Compagnie / sal onghetwijffelt een
groote alteratie onder de Portugesen causeeren / want wy sp de selve van
punt tot punt van al des Wyands gheleghentheid gheinsozmertt zijn / dat
tweedracht en Jalousie tusschen Jan Fernand Viera ende Hoochstraen was
gherefen / en mis-vertrouwen op de Ober-loopers ende gheconstringeerde
zijn nemende / die sp onghetwijffelt alreede sullen ontpapent hebben / ende
soecken maer de gheleghentheid om haer een Cabriole de Corde te doen
danffen / ofte Corte Cabeca te spelen. Wy haer manqueert Justitie ende
Krijghs-discipline / 't welck de steunsel des Oorloghs is: En daer-en-
hoben zijnder wy haer soo veel Signores Commandores, dattet een rechte
Chaos is: Soo dat wy verroutwen / dat ghelijck sp dese Ongoddelijcke
Oorloghe/sonder fondament/recht ofte reden hebben aenghevangen / dat
't selve niet langhe sal konnen bestaen / maer dat sp tot schade ende schande
sullen komen / alle die oorfaeck zijn gheweest van de selve: 't Welck Godt
ghebe.

Dese abont zijn van hier upt ghecommandeert twee Croupen van ons
Volck/ waer na toe sal den tijdt leeren.

Den 15. dito is Jaques Bollan mede met een Croupe Volchs / met een
Barch/op een Enterprijnse uptgebare.

Den 17. dito is van des Wyands zijde wy ons een Molact over-ghe-
men / die bracht ons tijdinghe / dat soo haest de Portugesen verslaen heb-
den / dat de Capiteyn Niclaes wy ons den 14. deses was over-ghecomen/
sp alle ons Volck hebben ghedifarmeert / ende dat sp die naer de Bahya
zenden / maer 't is de Bahya de Baxo. Dit is booz ons een boeve tijdinghe/
soo veel fraep Volck soo ghemassacreert te werden: Wy hebben daer booz
met haer slincher arm de rechte arm afghesheden / want ons Volck waren
haer Booz-bechters / ende Speck Jan volchde die Crabbe ganch: Een
van ons volck dede ons meer schade dan thien Portugesen; de Experientie
heeft het ons ghenoech verhoont. Nu dat de Jalousie onder dese Cerberus
Hooften

Hoofden regeert / sal haer Rijck haest een eynde nemen / ende de Afdellijcke
hande Porzugesen / ende meynedighheyt van die hande Bahia / die de
Brede hebben ghebroken / den Hemel soodanighe straffe ober haer sal up-
storten / dat soo langhe de Wereldt sal staen / de Macomelinghen daer van
sullen weten te spreken ; want de Goddelijcke rechtveerdighheyt noyt on-
ghestrafte laet passeeren / de gheene die in soodanighe Wttr van Brede te
mainteneren / sijn Hepligen Paine aenroepen / Brede te onderhouden / ende
daer naer die soo lichtveerdigh verbreken. Doch sullen de ghene die haer
Vaderlandt ontrout zijn / ende Verraders daer van worden / de straffe
niet ontgaen die sy ghemeriteert hebben : Maer die ghetrout ende vol-
standigh zijn ghebleven / sulcks goede moedt ende Couragie gheben /
ende van den Heere onse Godt een goede ende salighe upcomste hebben te
verwachten.

Den 18. dito is ghearriveert van Terra Nova , 't Jacht ghenaeamt
Phoebus Paleys, met Bacqueliau gheladen / dat voer ons wel te passe comt /
heeft sij Maenden upt Patria gheweest / daer het metten eersten weder nae
toe afghedaerdicht sal werden.

Dito is de voornoemde Compagnie van Capiteyn Claes ghemonstert.

Den 19. dito is op 't Kieck ober-leden St. Hendrick Hamel de jonghe /
Bone hande Heer Hendrick Hamel , Hooghe Rasdt van Brasil ; de welcke
was Capiteyn Lientenant van de Heer Servaes Carpentier Zal. die den
20. dito alhier / met een Compagnie Burgerpe in de Kerckie begraven
werdt.

Den 21. dito quam een Bark van Tamarica , daer by wy versonden /
dat de Joodsche Troup hier vozen ghewelt / aldaer noch was / ende allee-
nelijck op goede wint waren wachtende / om haer voer- ghenomen desseyne
int werck te stellen.

Den 22. dito arriveerde alhier een Bark / comende van Rio Grande,
die ons berichtde / hoe dat Jaques de Bollen met verscheiden Barken /
aldaer was ghearriveert / ende soo met de Brasilianen als ons Volck /
ober de sijf hondert Man sterck was / ende regel-recht naer den Wyandt
trock.

Dito zijn twee Brasilianen van den Wyandt / by ons comen overloopen /
Rapporteren als vozen / dat alle de Flamengos ontwapent zijn / ende naer de
Bahia waren ghesonden : Dat Hoochstraten ende de Commandeur van de
Redout / verbe in Arrest waren ghenomen. Wat daer van is / kan men niet
secker schrijven ; doch kan wel waer wesen.

Den 25. dito is alhier een Negro gheapprehendeert / toe-behoorende
Hoochstraten , was hier ghecomen met een Banneca ofte Cozff vol alder-
hande bychten / die vergiftigh waren / eenighe daer van gheproeft heb-
bende / begonden strack Bloedt ende alderhande bypligheyt ober te gheben /
soo dat de Soldaten die daer by stonden / de Cozff namen met de bychten /
ende wierpen die int water. Sy Verraders / die met een mannelijck hert
ons niet derbey onder de Oogen sien / soecht niet vergift en moorden ons
out

om te brengen. Hoochstraten en weet niet wat Dupbelsche practijcken hy aenrechten sal/ om hem te wreken ober de Sententie / die teghen hem ende de Commandeur van 't Redoutje / is upt-ghesproken / ende aen de Galghe gheaffigeert / daer sy als Verraders ghecondemneert zijn / onthooft ende ghebierendeelt te werden / met Confiscatie van alle hare goederen.

Den 26. dito is Peter Duykercker Capiteyn op onse Caravelle / alhier in-ghecomen / mede brengende een Caravelle van den Opandt (naer de Bahia gaende) die hy ghenomen hadde / gheladen zijnde met 165. Pijsen Madere Wijnen / en verschepten Coopmanschappen ; daer op waren 40. Mans ende ettelijcke Vrouwen-persoonen. Welcke Pijs booz ons ende de Compagnie niet qualijck te passe sal komen / om somtijds op het brack water / een Roemer of twee te drincken.

Den 27. dito quam onse Dogh-boot weder binnen / die upt crupssen was ghetweest / dan niet vernomen.

Dito. Een Vrouw naer de Affogades gaende / is onder weeghs van de Opandt ghenomen / ende van haer aen 't Reael de Bon Jesus ghebracht / sy drepchden de Vrouw op te hanghen : Van dan de Vrouw verstaende het nemen van de booznoemde Caravelle / ende datter Vrouwen in waren / songh Speck Jan een ander Liedt / ende lieten de Vrouw los / haer Geld ende verschepten verberschunghe mede ghebende : Soo dat sy den selven avondt weder quam / mede bringende een Bieff aen de Capiteyn Niclaes , dooz Coznel Hoochstraten aen hem gheschzeven : Den Inhoudt was / dat Hoochstraten van de booznoemde Capiteyn begeerde / ten eersten het booz-ghenomen desseyn te willen executeren / van dese plaets aen den Opandt ober te gheben / ende dat Hoochstraten versocht / dat dito Capiteyn ofte sijn Vaendzigh / op sulcken tijdt teghen ober de Zugghe van Boaviste by hem wilde comen / om van het boozschzeven desseyn mondelijck ende breeder te spreken. Maer dit alles was maer gheinventeert / om de booznoemde Capiteyn aen de Galghe te helpen ; die boozsichtigh was / want doen hem de Bieff ghebracht wierdt / de selve soose gheslooten was / aen de Hooghe Raden ober-gaff / die wel sagen 't verract van de booznoemde Hoochstraten, ende de Judassche listen / om dito Capiteyn om den hals te brengen : Want Hoochstraten niet wetende hoe dat hy hem op de selve Capiteyn sal wreken / heeft met sulcke practijcke ghesocht / hem by ons suspect te maken / ende in ruijne te helpen. Doch al is de Leughen siel / de waerheyt achterhaeltse wel ; want by dito schrijvens / noch al haer Rodomontades wepnigh zijn achtende.

Den 28. dito arriveerden alhier twee Schepen van Angola , het eene ghernaemt de Charitas, ende 't ander de Vlucht , zijnde een Blie-boot / mede bringende ontrent 500. stukhs Pegros / die den vierden deses van S. Paul de Loande waren verbrocken. Wy hadden in meer als drie maanden geen Schepen van daer becomen / soo datmen hier anders niet en dacht / oft de Portugesen hadden Angola weder in-ghenomen : Maer Godt zy loff / het

heel

heel anders als wel der Portugesen boornemen was/ is uptgeballen; want sy incenden met den eersten sprongh alles in te nemen/ maet is misflucht/soo dat sy aldaer tegen malcanderen in Oorloghe zijn. Maet soo van de boorz. plaetse gheschreven werdt/ soo houden eenighe haer noch bedeckt. De Crebes heeft ons bedonghen/ ende 't vertrouwen op sulcke Schelmen. Dit ist Abbijs wt Angola gheschreven.

Den 30. dito is 't Schip 't Huys te Merwe, ende de Cat sonder Ooren, met de Heer Ouman Generael van Angola, naer Angola heretrocken.

December 1645.

Den eersten Decemb. hebben wy de ghebanghene Portugesche Vrouwen naer den vpyandt ghesonden/ daer beneffens van hare Madere Wijn/ Bacqueliau/ Booter/ Broodt ende Kaes: Op dat sy moghen sien (Godt loff) dat wy alhier noch Divozes hebben om van te mogen leven. De sterfte graffeert dapper onder ons/ soo onder de Burgerpe als de Soldaten/ het welck ons boozwaer ghelweldigh verzwacht/ ende dordeele sulchs voortkomt van het quade water dat men drinckt/ ende manquement van verberschinghe: Want het volck is hier in een dach ghesont ende doodt. De Heere wil sich ober ons ontfarmen/ ende doo; sijne ghenade ende Barmhertichghed te hulpe komen/ want dese Pestilentiale siechte/ ons alsoo verzwacht/ dat het niet te schryven en is/ ende soo het continueert/ soo zijn wy t'eynde taedt: Doch hopen dat Godt noch alles ten besten dirigeeren sal.

Den 2. dito arriveerde alhier 't Schip de Swaen van Delft, den 16. Octob. van Goeree t'zepl ghegaen/ in compagnie van 't Schip Omlandia, dat alle wyzen verzwacht werdt.

Dien dach is by ons ober-ghecomen een van Jan Fernandes Viera Curten/ ons berichtende/ dat onder de Portugesen van alles ghebreck quant te rijfen: Waer doo; de Croupen van de Bahya mutineerden/ ende vertrecken wilden.

Den 3. dito arriveerde alhier een Barck/ komende van Rio Grande, met de Daendigh Jacques de Bolla: Heeft aldaer den vpyandt aenghetast/ die haer verstercht hadden/ soo dat het qualijck een haer was te komen/ eventwel dat naer een wijle met haer gheschermtuysert te hebben/ ons volck de retract namen/ mer verlies van een Maan/ ende 24. ghequetsten. Hoe veel dat van den vpyandt ghebleven zijn/ konnen wy eygentlijck niet weten.

Den 6. dito is een Brasikaen van den vpyandt/ by ons komen overloopen/ die een Lijste mede bracht/ soo van de sterckte van des vpyants Croupe wt de Bahya ghecomen/ als oock mede van ons volck/ by haer wesende/ te samen twee dupsent twee hondert Maan sterck/ ende noch

E

twee

moet d'afsent van de gherebelleerde Inwoonberen / maer mede by nu
 belegghe zijn. Onse Soldaten hebben sy den vierden deses met de meeste
 Cruanthe van de Wereldt omghebracht: Eenighe van de Officieren / die
 in haer dienst waren / souden sy mede dootd gheslagghen hebben. Ende soo
 de selve Brasiliaen rapporteert / hebben sy de Rittmeester Casper vander
 Ley, mede van kant ghebracht. Sulche wreetheddt doet een Christen
 Mensch het hapt te berghen staen / als men daer maer op denckt: Godt
 de Heere en sal sulchen wreetheddt noyt onghestraft laten / maer t'sijner
 tijdt 't Onnoosel ghestorte Bloedt / van dese boose Cruanthen weder aff-
 epffchen. De Vrouwen ende kinderen hebben sy tot Slaven onder haer
 upt-ghebedt / jae eenighe ghepijnicht ende omghebracht. Het en is niet
 te beschrijven / wat een verbitteringhe dit onder ons volck canseert:
 Gheeft ons de Heere onse Godt Victorie over haer / men sal dese Bra-
 ranen oock soodanighen tractement ende straffeendoen / ende met reden/
 gheen kindt van haer in de Wieghe te laten leven; want dese Verraders
 waerdigh zijn / van der Herden verdelghet ende upgheroept te werden/
 diese niet waerdigh zijn te betreden. Dat onse Voester;-Heeren ende
 Vaders onses Vaderlands / de Hoogh-Mogende Heeren Staten Ge-
 nerael / recht wijsden doen / Represalien in ghelijcke maniere op haer te
 nemen / dat wy berhopen sy doen sullen: Branchrijck ende Engelande
 sal het soo lichtelijck niet vergheten / want vele Fransche ende Engelsche
 zijn mede om-ghebracht. Het schijnt de Coningh van Portugael Don
 Joan de IV. hem over dit werck / van de Rebelle der Portugesen excu-
 seert/ende daer van niet werten wil: Doch het selve is contrarie gheble-
 ken / upt eenen gheintercrippeerden Brieff/by hem selfs onderteekent / ende
 gheschreben aen Salvador Coree sa Benavides, Admirael der vloote van
 Rio Genero, dat hy sal hebben te volghen de Orde die hem gheschreben
 sal werden / door Antonio Telles de Silva, Vice-Roy van de Bahya/
 die daer op weder gherommandeert heeft / dat hy niet sijn vloote / be-
 staende in twee-en-dertigh Zeplen / soo groote als kleine Schepen/
 soude blijven door de Aede van 't Rieff leggen / den tijdt van twee
 Maenden / om ons alsoo te water te beleggen / ende op onse Schepen
 te passen. Waerom een wel ghepactiseerde Menich / doch door Gods
 ghenade tot niet verdwonen.

Werdt mede door waerachtigh van de voornoemde Brasiliaen ghe-
 rapporteert / dat Hoochstraten met de vallende siechte somtijds over-
 ballen wterdt / ende alsdan soo ontfelt is / dat men hem wel nauw moet
 bewaren.

Dat daer van is / is ons niet seckerder bekend / als de Rapporten
 voornoemt: Doch dat is secker ende ghewis / dat sijn quade Conscien-
 tie / en die vrees is van soo veel Bloedt-stortinghe / hem soodanighe
 quellinghe canseert / ende dat het Onnoosel ghestorte Bloedt over hem
 wjaecht is nemende.

Vico

Dito arriveerde alhier op't Patria 't Schip Omlandia, wel versien van Crupst ende Floot, dat ons alhier wel te passe komt / alsoo wy van Ammunitie seer schaers waren versien.

Den 9. dito is 't Schip Souelandia (een van onse Crupsters) alhier op de Kreede ghecomen / die Jacht op een Carabel ghemaecht hadde; maer wierdt de selve door onse andere Crupsters verholcht / van haer succes hopen (met Gods hulpe) heeft goede tijdinghe te hoorzen.

Den 10. dito quam alhier tijdinghe / dat de Opandt met 1500. Man aen Pariba was ghecomen / wesen de meest volck van Marignon af-ghecomen: Wat sy aenbangen sullen sal de tijdt leeren.

Den 11. dito is onse Galliotte in-ghecomen / mede bringende een Carabelle by Mongarpe ghenomen / gheladen met Spaensche Wijnen / Meelen / Oly / ende andere Coopmanschappen / die naer de Bahya meenden te komen / maer 't is iijft alhier gheweest.

Den 12. dito vertrock van hier 't Schip Zeelandia, naer Patria, Godt ghebe hun behouden Reys.

Den 13. dito quam alhier van Tamarica, de Compagnie van de Oberste Lieutenant Garman, ende is weder naer Tamarica ghetrocken de Compagnie van Capiteyn Vosterman.

Den 15. dito arriveerde alhier een Barch van Rio Grande, ons advijs bringende / datter 7. a 800. Brasilianen als Tapopers (comende van Zira tot ons secours) waren ghecomen.

Den 16. 's moorgens / zijn van hier naer Rio Grande vertrocken met een Galliotte / Capiteyn Rijnbach ende de Capiteyn Lieutenant Dorville, om soo veel van ons volck als sy kichten kan / met de voornoemde Brasilianen hem te boeghen. Dit sal onghetwijffelt onder de Portugesen een groote schizick causeeren; want dito Tapopers zijn menschen-eters / ende doodt-byanden van de Portugesen / ghelijck haer mede zijn de Brasilianen / en datter nu gheen quartier wesen de / een groote bloedt-stortinghe sal omgaen. Watter passeert / sal ons de tijdt leeren.

Seben a acht Man van ons volck / gaende naer de Affogades, zijn onder wegen van den Opandt die in Embuscade lagen / doodt gheslaghen. Maer ons Canon / soo van de Affogados als de Vijf-hoeck, schoot soo dapper onder haer Croupen / dat volghens 't Rapport van de Ober-loopers / wel inde 80. van haer volck / soo ghequetst als gheleben zijn.

Den 17. dito zijn drie Barchen van hier na Tamarica ghebaren / 't schijnt een desseyn booz handen is / dat den tijdt sal leeren.

Den 19. dito is by ons een Joode ober-ghecomen / die van de Portugesen ghevangen was gheweest / Rapporteerde dat den Opandt een Generale Mansteringhe hadde ghedaen / ende ons byezchden met den eersten op 't IJf teballen / doch wy breezen hare Rodemontados wepnigh.

Den 23. dito quam alhier een Portugees met een Cambour / van de Opandt af-ghesonden / mede bringhende Brieven van onse Officieren /

die in de Bahya ghebangen stien. Zijn verscheet was om ses weken still-
standt van Wapenen; doch wierdt hem 't selfde af-gheslaghen / ende most
dadelijck vertrecken.

Den 27. dito arriveerde alhier een Bark van Isle Fernande, bringende
bericht van den slechten standt aldaer: Zoo dat de Hooghe Raden / die
van meyninghe waren 't Schip Tamandere, met vijf a ses hondert Pegros
aldaer te zenden / resolbeerden die naer de West-Indien te zenden / om
die aldaer te verhandelen / alsoo 't onmoghelijk is / door ghesceck van
Wibzes ende verberschinghe / die alhier te konnen onderhouden; maer by
menichte / tot groote schade van de Compagnie / zijn sterbende. Dit is
secker ende ghewis / dat indien de Compagnie dese Conquesten moghen
behouden / de Pegros extra-ordinaris duer sullen worden / ende niet ghe-
noeghsaem tot de Op-bouwinghe van de Moolens ende Landerven / te
becomen sullen wesen; alsoo de Portugesen alreede een groote quantiteyt
Pegros naer de Bahya hebben ghesonden / ende by soo verre sy moeten
retireren / boozts de rest sullen af-senden.

Den 31. dito is van hier upt-ghetrocken een stercke Croup van ons
Volck / maer quamen 's anderen daeghs sinozgens weder binnen / sonder
pets te verrichten.

Hier mede dit Jaer beslypende / bidden den Heere onsen
Godt / sich over ons ghenadelijcken te willen ontfarmen /
ende ons te hulpe wil comen / ons te verlossen upt de handen.
aller onser Opanden / om sijns Naems eere wille / Amen.

Eynde des Eersten Deels.

H E T

H E T T W E E D E D E E L.

Januarij 1646.

Wij treden nu door Gods ghenade in 't Nieuwe Jaer / ende
bidden Godt ons int selve te willen zegheiten / bewaren / en be-
schermen / ende beter gheluck te verleenen als in 't vooz-leden/
twelck wy van sijn Goddelijcke ghenade sijn verhoopende :
En sullen voozts beginnen te beschrijven / wat hier is ghepasseert in dese
Portugese Oorloghe / hoewel 't weynigh is / ten aensien onser bestu-
ghe in dese plaetse / 't welck met het vermaecte secours upt Paria, verhoops-
int cozte te ontsuypen / ende meerder materie van impoterende saecken te
beschrijven / sal werden ghegeven.

Den eersten Januarij is alhier een Peger ghevanchelijck ghenomen /
die verscheppen Pegros met Vergift heeft omghebracht / ende in pre-
sentie van verscheppen personen / een Peger met hem een dronck graep
(oft Supcker) Bier dincgende / soo haest hy ghedroncken hadde / valt
mozt doot / ende sijn by de voozmoemde Pegro verscheppen Vergiften
ghebonden / die in sijn Riste saghen / waer mede hy van meeninghe was de
Dutten alhier te vergheben. 't Is sonder twijffel datter eenighe Verra-
ders haer personagien hier onder speelen. De Portugesen niet openbare
macht ende couragie op ons niet winnende / soecken of met Verraet of met
Vergift / haer voesen aenflagh te effectueren / vooz Verraders / die sy soo
met Doubletten als met groote beloften (int midden onder ons woonende)
sijn boedende; die Creatueren vande Portugesen / sijn de Spaensche Dou-
bletten / kroumen wonderbaerlijcke Operatie werken : Want daer en pas-
seert alhier niet soo cleyn / oft den Wyandt en weet het stracks / soo met
ghehangen ghenomen Pegros / naer den Wyandt toe gaende / ghenogh-
saem is ghebleken.

Den 2. dito is by ons ober-ghetomen een Pegro / vooz desen sijn Excell.
toebehoort / met namen Francisco, die by de Wyandt vooz desen ghevanghen
was ghenomen : Rapporteerde dat den Wyandt op drie personen na / alle
ons volck dat by haer was / doot gheslagen hadden ; dat sy oock de Rit-
meester Casper vander Ley, eerst doot gheslagen / en daer naer ghebier-
deelt hadden ; doch de seckerheyde van deses / sijn wy naerder vermaech-
tende. Men kan nu sien / wat vertrouwen op 't Specks quartier te stellen
is / wy hopen ons secours ghecomen wesende / haer met ghelijcke Maente
sullen :

sullen betalen. Rapportteert mede / datter groot ghebreck van alles onder haer is / principelijck Zout / Oly / en Wijn / &c.

Den 6. dito is van hier t'zepl ghegaen de Heer Pieter Janssen Bas, Hooghe ende Secrete Raedt / naer Rio Grande, met Capiteyn Riimbachs Compagnie / om aldaer ende d'omleggende plaetsen Orde te stellen; als mede te besichtigen de Brasilianen en Capovers / die tot onse hulpe af-ghecomen zijn. Indien ons secours upt Paria ghecoment waer / 't soude ons nu een goede occasie gheben / om den Wyandt van achteren en van vozen te kommen benaughten / maer per manquement van dien / moeten patientie nemen. Mede werdt hier gheseght / dat de Portugesen drie Barken naer Zira hadden afgeschonden / om met de Brasilianen aldaer te accordeeren (die aen Zira gheschat werden 700. Maen sterck te wesen) Maer alsoo de Ghesanten bande boorsz. Brasilianen alhier op 't Rietiff waren / sloegen sy de Portugesen doot / en verhandende hare Barken / ende zijn dito Brasilianen afkeede aen Rio Grande ghecomen.

Den 7. dito is van hier vertrocken 't Schip Tamandere (een van de Wyssen) met omtrent 400. stukcs Swarten / om de selve in West-Indien te verhandelen. De intentie van de Heeren Hooghe Raden was / die aen Ille Fernade ghesonden te hebben / dan alsoo daer gheen Wyden ofte verberfchinghe doorszoo veel volcks was te becomen / is de resolutie genomen / ende hebben die naer West-Indien ghesonden.

Den 8. dito is een van des Wyands Brasilianen by ons over-ghekomen / doch konden van hem weynig kennisse van des Wyands ghelegentheyt becomen.

Den 9. dito heeft de Wyandt / tusschen de Affogados ende Vijff-hoeck, twee van onse Brasilianen ghevanghen ghenomen / ende een doot gheslaghen.

Den 10. dito is den Verrader Rodrigues de Barros ghepynicht / alsoo hy als vozen is ghemelt / Wyden en Advettissement aen den Wyandt was schryvende / ende doorszoo Regros sijn Wyden dede bestellen; maer hy negeret alles wat hem opghelegh't woort / de Regros en hy sijn teghen den anderen gheconformiert / die hy 't voorgaende persisteren. Dito de Barros is een rechte Verrader / die al tot viermaal toe ghepardonneert is gheweest / doch dit mocht wel de leste maal wesen.

Den 11. dito is van Angola alhier een Jacht gearriveere / mede bringende omtrent 250. Swarten. Ons Volck hebben aldaer een dappere rescourte met de Portugesen ghehad / sy werden bande onse van een 30 / en bande Swarten aen een andere kant soo dapper aengheballen / datter tusschen de twee 400. op de plaets ghebleven sijn / soo dat de rest haer niet de macht moesten salberen.

Den 12. dito des abonts omtrent de klok acht uren / quam de Portugesen doorszoo ons Fort Waerdenburgh eenighe byabaden maken / 't scheen of sy daer een anval op wilden doen; maer ons Canon heeft haer soo gheswellet / dat sy niet een lange Pens moesten retireeren.

Den

Den 15. dito is alhier een van onse Cruijffers op de Reede ghecomen/ die
dooz de Bahya ghecruijft heeft/ seght datter 24. Zeilen in de Bahya leggen
in ladinghe. Werdt mede gheseght/ datter een Vloot/ soo upt Rio Genero,
als Portugael hier sal comen; doch zijn daer dooz wepnigh bebbeest/ alsoo
onsen Admirael goede Couragie heeft/ haer noch eens te tracteren/ als hy
aen Tamandere ghebaen heeft/ alsoo wy nu/ Godt loff/ heerthien bloeche
Schepen ende ander Vaer-uygh hebben/ daer wy den Spande 't hoofft
mede kommen vieden.

Dito is van hier een Galiotte met een Varch met Wyzes ghesaden/ nae
Rio Grande vertrocken.

Den 17. dito is 't Jacht de Tonijn upt cruijffen ghebaren.

Den 18. dito zijn alhier vier Negros ghegeesselt ende ghehantmercht/
die de Vrieten van Rodrigo de Barros, ende andere Verraders/ gheleent
waren aen den Spande te dragen.

Den 19. dito is begonnen te maken een Houte Wambey/ tusschen de
Vijf-hoeck ende de Affogados, om de passagie tusschen de dooz; plaatsen
vepligh te houden/ alsoo de Portugesen de selve heel ontuyt maken/ ende ba-
gesichs van ons Volck doodt slaen/ ofte ghehangen nemen. Werdt mede
't Arcuwel-bosch by de Affogados af-ghecap/ alsoo de Spande aldaer ghe-
meeneijck in Embuscade is leggende.

Den 20. dito was dito Fortje al in defensie ghebracht.

Den 21. dito arriveerde alhier 't Schip de Trou van Vlißingen, die ons
seer blijde tijdinghe mede bracht/ namentlijcken 't veroveren vande Stadt
Hulk, dooz sijn Hoogheyt inghenomen: Oock dat her secours upt 't Patria
haest soude comen/ dat wy niet verlangen verbaechten/ alsoo wy dooz dese
langhduerighe Belegeringhe hoe langer hoe meerder benaet zijn/ en dooz
ghelueck van verberfchinghe groote sterfte onder 't Volck rijft/ ende vele
slech zijn leggende/ ende mer dicke en gheswollen beenen ghequelt/ daer veel
Menschen van versticken/ 't brack water moet daer van de meeste sofsaech
wesen. Wy hopen dat de Troupen van de Bahya af-ghecomen/ hooyende
de comste van ons secours/ sal doen retireren/ om haer eygen Best te bewa-
ren/ dat Godt ghebe.

Maet Vrieten by dito Schip ghecomen/ werdt gheschreuen/ dat Gaspar
Dias Ferera, in Hollande in appchenste is ghenomen/ als kennisse hebbende
vande Verraderpe der Portugesen alhier/ ende doch Correspondentie met
die van Portugael ghehouden heeft. Wy zijn alhier niet wepnigh ver-
lijdt/ dat dese schelm-stücken omdecht zijn/ ende dat de Vogel is gheknijp/
wenschten sy allen (die ons soo verraden) soo ghekneelt waren/ want wy
schendigh verraden worden: Daer en passeert hier niet/ of de Portugesen
weten het stracks; doch in 't eynde sullen sulcke Verraders haer loon wel
krijghen.

Den 22. dito 's morgens woegh/ is de Oberste Lieutenant Garfman,
met omtrent 4. a 500. Man/ ghelicht upt alle onse Forten/ met twee Velt-
stukkens/ naer 't Nieuwe Fortjen ghemarcheert/ leggende twee Troupen
Volchs:

Dolchs in 't Kreupel-bosch in Embuscade: De **Opandt** daer niet van wezende / passeerden die verby / maer wierden ondersiens soo ghegroet / datter een parthij 't weder op-staen vergaten / ende weder over de **Kraai** moesten retireren: Ons **Canon** speelden niet mis / soo dat sy omtrent de vijftigh dooden en ghequetsten kregen / ende dooz 't gheweldigh schieten van ons **Canon** het **Hase-padt** moesten nemen. Ondertusschen dat ons **Dolch** met de **Opandt** schernuuseerde / wierde 't **Kreupel-bosch** af-ghehapt: Van ons **Dolch** hebben wy gheen dooden / maer vier ghequetsten ghekreghen.

Dito's abondts heeft **Pieter Duynkercker** een **Prijs** inghebracht / zynde een **Carabelle** / gheladen met 225. **Kisten Supcher** / komende van de **Cabo S. Augustino**, ende meynende naer de **Bahya** te gaen. In dito **Carabelle** was **Albert Gerritsz. Wedda**, die hem niet 't ander **Dolch** aen **Lant** salbeerden.

Den 24. dito heeft men alhier in alle Kercken **Godt** den **Heere** **Danck**-**fegginghe** ghedaen / ober de **Victorie** van **Hullst**, dooz **zijn** **Hoogheyt** den **Prince** van **Orangien** heroberet / met **hyerighe** ghebeden tot **Godt** / dat hem gheliebe ons tegen onse **Opanden** te helpen / ende dat wy haest het **secours** upt **Patia** mogen becomen. Paer ghedane **Danck-fegginghe** / zyn de **Burgers** en **Soldaten** in 't gheweer ghecomen / ende hebben contour de **Wallen** en **Porten** drie **Chargien** ghedaen / soo met **Canon** als **Musquetten**. In **formia** (naer onse bedroefde ghelegentheyt) is alhier alle **breuchde-tecken** bewesen van **blijdschap**. Wy hoopen / met de hulpe **Gods** / haest onse **verlossinghe** te sien / nyt dese groote **benauheden** / daer wy nu sef **Maenden** in gheseten hebben. Nu werdt alhier alle **Woensdaghs** **Bid**-**dagh** gheshouden ober dese ghelegentheden / dooz **Gdye** van onse **Oberighe**den / die **verscherpen** **Placaten** hebben gheemaneert / ten dien eynde / des **Heeren** **Sabbath** ende **Bid**-**daghen** behoortlych moghen onder-houden werden.

Den 25. dito quam een parthij van des **Opants** **volck** / soo vooz de **Bruyn** als **Boaviste** **brabeeren** / met roepen en schreeuwen: **Vein aca caciores de framenges**, **Vein bascair farinha**, **acayous lovanges**, &c. Ons **Dolch** riep weder: **Comt haet u Schepen en Carabellen** / met **uw** **Wijnen** en **Supcheren** / &c. die wy van u ghenomen hebben. Een **vande** **Specken** **klom** op een **Boom** / om **luyder** te roepen; maer een van de onse schoot den **Vogel** dat hy **neder** viel / soo dat hy te ghelijck 't roepen ende 't **leven** eyndichde.

Den 27. dito arriveerde alhier een **Barck** van **Pariba**, met **abbys** / dat **Capiteyn** **Pietro Brasiliaen** / met twee **Compagnien** **Brasiliaenen** / een **groots** **Troupe** **vande** **Portugesen** hadde gheslaghen / ende datter 30. op de **plaatse** **waren** **blijben** **leggen** / behalven die sy wegh ghesleept hebben / alsoo haer manier is sulcx te doen / met **Toutwen** die sy erpzes daer toe hy haer mede nemen / soo datmen seiden veel dooden vint leggen; hoe veel gequetste datter zyn is onbekent. De **Brasiliaenen** brachten wel vooz 100. **Man** ghe-
weert binnen / dat den **Opant** int bluchten wegh ghesmeten hadde.

Den

Den 31. dito kregen wy secker tijdinghe / dat Cameran met 700. Man
sich aen Rio Grande hadde versterkt / ende dat ons Volck met alle onse
Basilianen / onder 't Commando van Capiteyn Rijnbach, en de Capiteyn
Lieutenant Dorville, naer de selfde marcheerden / also dat wy met den eer-
sten van een treffen wel mochten hoozen.

Februarij 1646.

Den eersten Februarj zijn 't meestendeel van onse Schepen op de Aarde
dooz 't Kerck op Ancker gaen legghen / de rest die binnen de Haven leggen/
sullen mede volgen: De spraeck gaet hier / dat een Portugesche Bloote sal
komen / doch Godt loff / wy verwachten haer met goede debotie / want
mer onse Schepen die wy crupffen zijn / konnen een tamelijcke Bloote by
een brengen / maer volck manqueert ons. Godt ghebe 't secours haest upt
't Patria mogen becomen / want om de waerhejdt te spreken / den staet van
Brasil hanght nu aen een zijde draedt.

Den 2. dito arriveerde alhier een van onse Barchen van Isle Fernande,
met een goede quantiteyt van Hoenders ende Milie / dat voor de siecken wel
te pas comt / maer dooz de armen cleyn baet / alsoo 't stuck byf a ses Guld.
alhier werden vercocht.

Den 3. dito is de Barche van Capiteyn Dirck Witte Paerdt naer Rio
Grande met eenighe Soldaten betrocken / en sal noch aen Tamarica eenigh
volck innemen / om Rijnbach te seconderen.

Den 4. dito des Sondaghs / arriveerde een Barche van Rio Grande,
met tijdinghe / hoe dat ons volck op den 27. der verleden maendt / sterck
wesende omtrent de 1100. Man / soo van ons volck als Basilianen / den
brandt hadden aenghetast / die hem beschant hadde by de Wouden van
Conjauw, gheleghen tusschen Pariba ende Rio Grande: Capiteyn Rijnbach
viel met ons volck eerst aen / maer wierde zwaerlijck in sijn schouder met
een Kogel ghequetst / soo dat hy most af-trekken. In sijn plaetse succe-
deerde Otto ter Ville, Capiteyn Lieutenant van den Obersten Garman,
die met de eerste aenbal dwars dooz sijn hert gheschoten wierdt / ende neder
viel sonder een woordt meer te spreken: In wiens plaetse quam de Lieu-
tenant Brantsma, die mede ghequetst wierdt; alsoo dat naer twee uppen
ghevethts / ons volck de retracte namen / dat met goede Oorde gheschiede/
ende bleven noch wel een goet up: in Batalie staen / in 't ghesichte van den
brandt / die sy ghenoeghsaem terchden / om te sien of sy de Couragie hadden
om eens up te ballen / maer 't schijnt dat het haer daer aen ghemancqueert
heeft: van ons zijnder 26. Man ghebleven / ende omtrent de 70. ghequet-
sten. Het schijnt dat 't ghebreck van Wapen ons volck heeft doen verhae-
ken / den brandt aen te ballen / want indien sy niet meer als vijf daghen den
brandt hadden mogen bestoten houden / hadden sy hun van selfs moeten
over-gheben / ofte dooz slaen / dat wy wat zwaer om te doen was / ten
aensien datter maer een nautoe Passe was / daer dooz sy moesten gepasseert
hebben.

hebben/ 't welck ons welck lichtelijck konden belatten : Maer alsoo ons
volck niet so danighe bitterheyt ende wrake teghen de Portugesen hebben
inghecomen / so is het onmagelijck ghesceest / haer brandende granschap
in te comen souden / oer de wraetheyt ende Tyrannye die de Portugesen
menighe Landesluyden ghepleeght hebben / 't welck niet de Penne niet te
schrijven is / niet alleen betoont aen onse ghebangen Officieren / Soldaten /
Inwoonders / en Brasiliansen ; maer selfs aen die van Zerfaim ; die im-
mers soo bybailligh haer onder subiectie van de Portugesen hebben be-
geheven / so ons op den 17. deser moezeden Maendris bericht / hebben se
de Duytsche Inwoonders bermoozt / haer beschuldigende / dat se ons
souden verdocht hebben / van de ghelegenheyt van haer Wraete / die aen
Tamandere van ons volck is gheruineert. Roelandt Carpentier / besittende
de Moelen den Rio Formose , was met de Portugesen gheacordeert / ende
alsoo in sijn Moelen onder hare Salvaguarde gheleeden ; doch om haer van
dese vette brock Maesters te maken / hebben hem / Godt weet niet wat
pretext van Derradpe beschuldicht / ende so / sonder forme van Justitie /
onrecht. Maer is opt in Christenlijck van sulcke Tyrannye ghehoort /
soo is hi haer bigh sijn beloften en ghegeven Salvaguarde te breken / Maer
diercontuyt 't ghene booz desen den 11. Septemb. daer van hebben be-
schuldert : Die van Zerfaim dragen nu de straffe van dat se so lichtveerdigh
op de Portugesen beloften hebben betrouwt ; mede dat se haer met Ede-
liken honden hebben onder hare ghehoorsaenheyt / ende Opanden van
Gods Kercke en Landesluyden zijn ghemoyden / daer se immers neffens
Inwoonders alhier wel hadden kunnen retireren.

Den 7. dico is alhier opt 't Patria ghearriveert 't Schip 't Hays van Breda.
in deren weken vijftigh dagen van daer ghezept / heeft aen Cabo Verde ghe-
weest / alsoo sulcx sijn Ordre was / ende quantiteit van Suyden in-ghela-
den. Merdt niet Vrieten opt Patria gheadviseert / dat Caspar Dias Ferere,
die hemisse van al dit spel der Portugesen in dese Landen heeft ghehad /
ghevanchelijcken in den Haghe was ghebracht / beneffens sijn Cousijn
Marthijs Joere Rebelle , ende Caspar Dias Ferere Dienaer ; dat hy in den
Haghe was ghemoycht / en daer na ghebiorendeelt : De sekerheyt sullen
mede de meeste Schepen verbaechen. Gadt se ghebancht / dat dese be-
schuldigende secrete Menslagen van dese Derrader zijn ondeckt / ende dat
dese een contra ordinarijche wijse : Want 't zedert 't vertreck van desen
uytfluyt van bloetende goet der arme Menschen alhier / misbruyckende
te bedriegen sijn Excell. ghenietende / ende niet hem in 't Jaer 1644. als
een groet dardende Signoor naer Hollandt vertreckt / alwaer hy sijn Per-
sonages doctressigh heeft weten te spelen / mer sijn Adherenten ende Com-
plices / daer van Inwoonders van Brasil , de smerte der schade die hy daer
doet hebben gheleeden / ons leven langh wel sullen gheheughen / ende so
mede de Doopleden in 't Patria , die alhier ghegoteert hebben ; want
menigh mensch daer doot verdozen is / die alle hun toelbaert in dese Lan-
den hebben gherisigueert. Dit alles is niet te ghelijcken / hy so veel On-
nooselen /

moeselen / door de meneen en schelm-stucken van dese ende dierghelijcke
 Verraders / 't welck door de throone Gods wraeck roept / oock door de
 lebende Weduwen ende Weesen / die daer door tegenwoordigh in groote
 ellende / miserie ende armoede moeten leben. Wie sonde oyt ghedacht heb-
 ben dat Gaspar Dias Ferere in foodanighe eere ende respect by ons alhier
 ende in Patria gheshouden wesen / foodanighe valscheit ende Verraderpe
 soo veel Jaren in sijn herte soude hebben konnen verbergen. Want wat is
 aen hem by de Spaoten alhier niet ghedaen / tot sijn hoogste respect / eer
 welbaert en rijckdom. In sonna / dat ons eygen Patrie in 't minste deel
 niet en is gheschiet / hoe trouw se dese Landen zijn gheweest. Doorwaer de
 ondanchbaerheyt van dese Gaspar Dias is te groot / ende te qualijck loont hy
 sijn weldoenders.

Op wat maniere dat dit sijn Verraedt is ontdeckt / wordt gheadviseert /
 dat de voornoemde Gaspar Dias Ferere een Scheepje hebbende gheladen
 met een parthye Roers ende Minnuntie van Oorloghe / om na Portugael
 te zenden / 't Scheepje van de Roorders van Algiers ghenomen is / ende dat
 een Jood albaer woonende / dito Ferere Brieven ter handt zijn ghecomen /
 die de selve gheselen hebbende / ende siende de groote consequentie van dito
 Brieven / de selve voorts op Amsterdam aen een andere Jood heeft ghe-
 sonden / die sulcx aen de Compagnie heeft aenghedient / ende soo voorts aen
 hare Hoogh-Mogende de Brieven hebben ghesonden: Waer upt ghevolte
 is / dat dito Ferere ghevangen is ghenomen. Het einde van dese Tragedie /
 verhoppen met de naeste Schepen te hooren.

Den 10. dito 's nachts / quamen de Portugezen / door de donckerheyt
 tot aen de Palissaden van onse houte Wambeyers / ende begonnen aen de Pa-
 lissaden te bryken ; 't welck de Schiltwacht hoorde / dede een schoot / waer
 door die van binnen op den Spandt schoten / soo dat se siende dat se ontdeckt
 waren / retireerden.

Den 12. dito is Anthony Mendes , een voornamen Portugees / alhier oer
 dese Verraderpe langhe tijdt ghevangen gheseten hebbende / inde gheban-
 kenisse ghestoven / men gheloofte dat hy sich met Vergift heeft om-ge-
 bracht / alsoo hy op heben gherecht soude zijn gheweest / hy wierdt op een
 Horde door Regros naer de Galge ghesleept / ende met de beenen om hooge
 ghehangen.

Den 14. dito is een Varch van Rio Graade gearriveert / met advijs / dat
 de Portugezen den selven nacht dat ons Volck op haer aengevallen hadde
 naer Paiba waren opghetrocken / ende haer Fortjen verlaen : Onse doo-
 den die onder hare wercken waren blijven leggen / ende die wy niet konden
 af-bryngen / hebben wy noch soo ghekleedt ghebonden : Sy hebben mede
 een quantiteyt dooden inde schermutsinghe ghecregen / ende de vrees die sy
 hadden / dat wy noch eens op haer souden aendallen / moet oorsaeck wesen
 van haer retireren.

Den 17. dito is 't Schip Vlissingen , alhier van Zeelandt wel gearri-
 veert / mede bryngende omtrent de vijftigh Soldaten : Vracht mede advijs
 van

van 't secours / ende dat dito alle uppen hadden te vermachteen. **Woozwaer** een goede troost/ voor onse benaughtepdt / **Godt** ghebe wop sulcks haest moghen sien.

Den 21. dito is Capiteyn Claes met een stercke parthyp van ons Volck upt-gheweest/ van gheen Vpandt vernomen/ als alleen hier en daer eenighe Sentinellen : Het schijnt als of den Vpandt sijn macht by een wil vergaderen/ op de tijdinghe vande comste onfers secours / ende dat wop haer als dan wel mochten aentasten/ dat wel konde ghebeuren.

Den 23. dito is Capiteyn Killiam Snijder, met een Troupe van sebentigh Mannen upt-gheweest ; doch sonder eenighe verrichtinghe weder in-ghe-komen.

Den 27. dito heeft den Vpandt ons een furieusen Alarm ghegheben/ soo dat wy meer als drie uppen tijds op de Wallen int gheweer waren/ ende wierde upt onse Fortressen dapper met Canon onder de selve gheschoten / soo dat sonder twijffel eenighe van des Vpandts volck haer beste Roeken aldaer hebben moeten laten : Sy schoten dapper van verre op ons/ sonder ons schade aen te doen/ende daer mede retireerden wop elck naer onse quartieren.

Den 28. dito is 't Volck aen boort ghebaren / die met de Schepen Elias ende Orangie Boom naer 't Patria vertrecken / mede gaende tusschen de 50. a 60. Wraus personen/ met een parthyp vyre Lupten.

Martius 1646.

Den eersten Martij zijn de boornoemde Schepen naer 't Patria vertrocken/ **Godt** verleentse een behouden reys.

Dito zijn alhier ghebanckelijck ghenomen een Peger met een Pegerin / die (soo alhier gheseght werdt) van wille waren onsen Admirael te bergheben.

Dito 's abonds / hebben wop weder in Maurits-stadt een Alarm ghehad; 't schijnt Speck Jan daer in plasfier moet hebben / ons soo by nacht wacker ende upt onse slaep te houden ; maer was ons secours alhier / wop souden haer wel op een ander maniere travailleren.

Den 2. dito zijn alhier twee Warchen van Rio Grande ghearriveert/ met advijs/ dat de Capiteyn Rijnbach van sijn quetsuere was over-leden/ 't was een bzaef ende cloeck Soldaet/ die dese Landen langen tijdt heeft ghediend : Edoch tegen de doodt is geenen raedt.

Den 3. dito. Een parthyp van ons Volck van Tamarica zijn uptgheweest/ ende hebben een Huys in district van Igracou , daer op 32. Portugesen / soo Mans / Vrouw en kinderen waren gheretireert / aengheballen / ende 't selve Huys / met alle die daer in waren / berbrandt / behalven een Portugees/ die sy alhier hebben ghebzacht / dewelcke vermelt / dat de Portugesen wel 400. sterck aen Pariba leggen. Dat sy met sulcke machts sullen aenbanchen/ leert den tijdt.

Op dato zijn onse Soldaten van Rio Grande wel gheslandet / ende weder naer sijn Garnissen gheretrocken.

Den 7. dito is een Brasiliaen by ons ober-ghecomen / die mede seght dat den Wyandt al naer Pariba retireerden / oft 't selve gheschiedt door byzesse van onse Bloots / of dat sy wat anders in den sin hebben / is ons onbekent.

Den 9. dito door den daghe / was een party van ons volck (daer ober Commandeerde Jan Maes, Lieutenant bande Heer Mapoo, Pistoor, uptghetrocken / sterck wesende by de 50. Mannen / om het Boeren Wyss / staende ober Boaviste, in byandt te steken; dan wierden van den Wyandt ontdeckt / soo dat ons volck ende den byandt aen 't schermutsen raecten / dat omtrent twee uren gheduerde; maer alsoo den byandt van alle kanten secours toequam / ende sy wel thien tegens ons een waren / soo retireerden wy onder 't faueur van ons Canon : De Wyandt ewentwel avanceerde op ons aen / ende meenden ons de pas aff te snijden / maer sy en kregen gheen avantagie op ons. De Boot van 't Fort Waerdenburgh haelden ons volck ober / soo dat wy Godt loff / gheen dooden noch ghequesten hebben ghekreghen.

Den 10. dito. Dese nacht heeft onse Fortresse van de Affogados dapper naer den byandt gheschooten / die wat te naer waren ghecome : Op welck gheschiet de Burgers alhier in 't gheweere quamen / doch eyndelick behonden wy dat het anders niet als een Spectische Rodemontados was / en soo is elck een naer hups betrocken.

Den 11. dito arriveerde een Bark van Pariba, met abbijs / hoe dat ons volck / met de Brasiliaen / waren uptghebreest / om eenighe avantagie op den Wyandt te soeken; doch dat ons volck te haestigh wesende / sonder de Brasiliaen te verwachten / die noch achter waren / op den byandt waren aengehevalen / die te royt quamen / alsoo de byandt onghelijck stercker was / soo dat sy ons volck omcingelden / daer ter nauwer noodt seghen a twintigh van oncomen zijn / ende tusschen de 40. a 50. Mannen soo dooden als ghequesten hebben ghekreghen. 't Was een groote fout van ons volck / dat sy nae de Brasiliaen niet en wachten; alsoo onghetwyffelt de saecke beter afgheloopen soude hebben. Al dese klepne verliesen en schade die wy in soo veel rescontres hebben ghekreghen / zijn ons niet weynich verzwachende / alsoo wy 't volck ten hoochsten woedigh zijn hebbende.

Den 12. dito Sondag ten 9. uren / heeft den Wyandt een furieusen aenval ghedaen / op onse Houte Wambers ghenaemt Kijck inde Pot, wel met thien a twaelf hondert Man. In dito Fortje lagh door Commandeur de Lieutenant Crol, een Sergiant en twintigh Soldaten / die haer dapper en mannelijck hebben gheweert / alsoo de byandt de Palissaden die daer om lagen / meest hadden afghekapt ende neer-ghetrocken / ende met Rijs-bossen / die sy met menichte daer hadden ghebracht / afreede den byant aen 't hout en plancken van 't Fortje hadden aenghesseken / soo dat wy van de Wallen alhier het heldere licht konden sien : De Wyandt heeft tot ober

twee wizen inder nacht daer op ghesont / ende soo licht daer aen ghe-
 weest dat sy de stoers en Piecken wut ons volck handen trocken / ende soo
 vreeselijck schooten / dat 't wonder was te sien / hoe sy dat arme Fortien
 hebben dooz-ghenagelt / ende selfs de Pannen niet selieten neer-geschoten.
 Opndelijck moft de vbandt-retireren / eenighe dooden / die sy dooz haestig-
 heyt niet konden wegh slepen / (naerbolgens haer ghebruyck sulcx te doen)
 laten leggen : Komt om het Fortie lagh het vol Bloedt / soo datter onghe-
 dwijffelt veel volck is ghebleven ; den Lieutenant is swaerlijck ghequetst /
 ende de Sergiant niet twee Soldaten doodt ghebleven. Het is te verwon-
 ren / hoe ons volck daer binnen soo langen tijdt sulcken harden aenstoot en
 schieten hebben konnen upstaen / 't was oock op 't uiterste / alsoo dat indien
 den vbandt noch eenmael aenghebalen hadde / onmogelijck waer gheweest
 meer teghenstande te hebben konnen doern ; want dooz den roock van 't
 brandende Fortien by naer moster vreesicken / gheen water hebbende om
 hare dorst te mogen laden / ende oock soo vermoeyt van hare Musquetten
 of te schieten / datse crachteloos waren gheworden ; Doch Godt is ons te
 hulpe gheweest / daer ober top hem moeten loben ende dancien. Terwijl
 dit ghebecht duerde / soo slepen wy niet / maer waren op onse Wallen ghe-
 reedt / niet deboute haer verwachende / ende ons Canon / soo van de Affo-
 gados, Vijff-hoeck als Cante / gaf soo dapper byer daer onder / datter een
 deel eerder naer 't Purgatorium zijn ghebaren / als sy een Ave Maria wel sou-
 den konnen ghesen hebben. Wy hopen ten eersten van des vbandts verlies
 breeder te schijven.

Den 13. dito des morgens vooegh / is ander volck naer 't vooz. Fortie
 ghesonden / om aldaer in plaetse bande vermoeyden in Guarrijoen te leg-
 ghen / 't volck liep niet menichte om te sien hoe 't ghestelt was : Tot repa-
 ratie van 't selve isser dadelijck Onze ghestelt / ende is nu soo wel versien en
 sterck ghemaeckt / dat Speck Jan gheen lust meer sal hebben in de Pot te
 kijcken.

Den 14. dito des middags / is een van des vbandts Negros over-ghe-
 comen / Rapportteert dat den vbandt in den vooznoenden Kenbal / twee
 Capitenns niet veel volcks hadden verloozen / oock vele ghequetten :
 Dito Negro is by provisie in Arrest gheset / alsoo sy dickmaels maer
 over-komen / om ons een spelle op de mouw te setten / ende alsdan haer
 performacie hier ghespeelt hebbende / naer den vbandt weder over te
 loopen.

Den 15. dito zijn alhier eenighe Negros ghepynicht / die mede eenighe
 vagen te dozen over-ghecomen waren / 't schijnt of sy eenigh verraedt in
 de sin hebben ghehad / dat den tijdt sal leeren.

Den 16. dito arriveerde alhier een Carabel ghenacmt Bullestraten , en
 heeft tot vooz de Bahya aen Landt gheweest / aldaer eenighe ghebanghe-
 nen becomende ; dat den vbandt daer van condschap krijghende / veer-
 dighe stracks drie Caravellen met Soldaten / peker acht stucken op-
 hebbende /

hebbende / ende meer dan onse Caraballe te snellen; maer door een Crabade is 't noch antcomen.

Een deef van onse Carabellen / Schepen / ende ander Daer-tuygh / zijn noch in Zee om te crupfen.

Capiteyn-Claes is met sijn Compagnie / met een Darch Adoditbaerts ghebaren / wat sijn verrichtinghe sal wesen / leert den tijdt.

Den 18. dito is de Heer Admirael Lichart, met Capiteyn Claes, negen Darchen / en omtrent de 400. Man sterck zijnde / naer S. Laurans de Prayes ghebaren / om eenighe Farinien ofte Wozzeis die daer abundant sijn / te becomen / van 't succes deser Cocht sulken top haest hoozen.

Den 21. dito arriveerden alhier twee Guinees Daerders / met de Generael Ruychaver, om van ons alhier met Wozzes gheaccommodeert ende berfsen te werden / ende alsdan hare Reys naer Patria te bozderen: Doch eplaes! wy zijn alhier selfs soo benaut ende ghebreckigh daer van / dat het niet te beschrijven en is / ende comter in haest geen secours / soo willet met ons slecht uyt sien / gheen Wozde en offer om ghelt tot de Backers te becomen / het pondt cost ses stuyb. een Kan Erwoeten / Bonen / Gort / Farinie / 14. a 20. stuyb. een pondt Wotter 28. a 36. stuyb. een pondt Vleesch 10. a 12. stuyb. ende soo alle dingen naer advenant; soo dat onse benauthteypt ende ellende van daghe tot daghe grooter en grooter werdt. Wozwaer 't secours komt met Wozde. Schoenen aen / doch reghen Godt. ende weer en is niet te doen / ende wy moeten ons in dese gheleghenheyt / met goede hope vertroosten / ende ons submitteren de Goddelijcke wille des Heeren.

Labinghe van dese Schepen / den Eendracht van Amsterdam, ende den Eendracht van Enckhuysen, uyt Guinea met den Generael Ruychaver op den 21. deses ghearriveert.

1600. March Gouts.

50. Last Guinees Gzejn.

14500. lb. Olpphants Tandem.

22840. lb. S. Come zwarte Supkeren.

Den 22. dito arriveerde 't Schip de Swaen, dat uyt crupfen was gheweest / bracht mede een Portugees ende vier Negros / die sy omtrent de Bahya aen Lant ghenomen hadden. Soo wy van dito ghevangens relaes konnen weten / is dat die bande Bahya alreets een parthij van ons ghevangen volck naer Portugael hebben gesonden / ende datter noch wel by de 300. inde Bahya waren / die met de eerste Visste mede naer Portugael sullen ghesonden werden; dat indien sulchs waer is / ons seer verblijdt / maer daer merdt aen ghetwijffelt / lichtlijck spreekt den ghevangen sulchs om sijn leven te salbeeren; doch de Consignatie deses / sullen wy niet verlanghen uyt Patria berwachten.

Den

Den 23. dito des mozzighens moegh / arriveerde alhier een Bark van Tamarica, door onsen Admirael aende Ed. Heeren Hooghe Raden af-ghe-sonden / met advijs / hoe dat sijne Tocht was ghesutredeert / ende hoe dat hy in Salvo aldaer was ghearriveert / met quantiteyt van Farinie Wortelen. Ditto Barquier seide vijff Zeplen in Zee ghesien te hebben / doch presumeren Cruppers te zijn.

Den selfden dito des avonds arriveerde alhier van Tamarica onsen Admirael / Capiteyn Glaes, met onse Croupen / hebbende tot Tamarica aen Farinie wortels door 900. a 1000. Alquerque ghelaten / dewelcke ons seer wel te passe comen / ende al hadden wy thienmael meer / souden daer mede goede weegh weren.

Den 24. dito des mozzighens moegh / zijn wy ons ober-ghecomen drie Turcken / van Gaspar Dias Ferere, met bericht als vozen / dat de meeste macht van derf Opandt naer Pariba ende om de Wooydt was / ende datter maer twee Compagnien Molatten / ende vier dito Negros / met eenighe Portugezen / soo by Jan Fernand Viera, als hier omtrent laghen / datse al byp hangh begommen te werden / door de comste van ons secours / ende alreets een deel 't Oogh naer de Bahia draepen. Dit is 't Rapport van de door-noemde Turcken.

Dito arriveerde van Zira 't Carabel Lichtschip.

Dito heeft de Heer Paul Anthonio Dames, Schout deser plaetse / soo op 't Rieff als Maurits-stadt / een Generale Beschryvinghe van de Burgers en Hups-ghesinnen ghedaen : Ende alsoo wy gheen Woodyt van de Backers meer kunnen bekommen / sullen de Heeren Hooghe Raden aen de Burghers weechentlijck Kantsoen van Woodyt laten upbeelen / door s ghelt / dat wel komen sal / alsoo wy sonder Woodyt niet by leven kunnen blijven.

Den 26. dito is een Bark van Pariba ghearriveert / met advijs / dat den Opandt met omtrent 4. a 5000. Mannen om Pariba leydt / soo datter niemandt upt onse Fozen mach kuyten gaen. Wat se daer met sulcken macht willen aenrechten / leert den tijdt.

Den 28. dito arriveerde alhier van Ise Fernande, 't Gallioot ghenaemt de Vlucht, aldaer een partije Negros ghebacht hebbe / ende heeft in passant aen Rio Grande een partije Walch gheladen / ende alhier ghebacht.

Den 29. dito des mozzighens ten drie wyzen / arriveerde upt Patria het Zeeusche Fregat / negen weken gheleden upt Zeelandt vertrocken zijnde / met tijdinghe / dat onse Vloot soo in Texel / Zeelandt / als andere Kameren / ghereedt lagh om hertwaerts te comen. Dese tijdinghe causeerde een generale blijtschap / Godt de Heere geeft datse haest mach comen / op dat wy eenmael upt dese benaude Belegeringhe en miserie verlicht ende verlost moghen werden.

Den 30. dito des avonds / is de Oberste Lieutenant Garisman, met Soldaten ende Barken naer Rio Grande vertrocken / om aen onse plaetsen / om

om de Broodt leggende / dese goede tjdninghe mede te deelen / ende boorts
ober-al goede Oudz te stellen.

Den 3. dito des Saterdaghs booz Daesschen / is het Kantsoen-Broodt
aen de Burgerpe upghedeelt / te weten dze pondt Broodt's weechs / daer
booz aen de Hooghe Raeden ses stuyl. booz peder pondt werdt betaelt:
Daer mede moet men hem tot d'aencomste van onse Schepen behelpen.
Men de Begros werdt niet ghegeven / dat veroozjaecken sal / dat sp niet me-
nichte sullen verlooopen.

Dito is van hier vertrocken 't Jacht de Tonijn, naer Isle Fernande, met
een parthij Begros / gheschuy / en Immunitie van Oozloghe / tot Fortifi-
catie van 't Redoutje dat albaer is ghemaecht.

Aprilis 1646.

Den eersten April zijn by de Affogados eenige Brieven booz den Spandt
ghestropt / ghebonden / dat wy met alle onse Schepen op de Rce leggende /
van meyninghe zijn om naer 't Patria te vertrecken / ende dat booz hongers-
noodt / ons presenterende booz peder persoon dze Altqueren Farinie op de
Rceps mede te gheben. Onse benaethepde gheeft den Spandt groote Cou-
ragie / ende hebben daer ober van haer nieu ghemaechte Fort T'areal de
Bon Jesus, soo met Canon als Musquetten dapper gheperr.

Den selven dagh quamen sp booz Kijck in de Pot, ons Wolck toe roe-
pende / sp soudent ober-comen / ende goet quartier hebben ; maer wy riepen
niet deel / maer antwoorden niet halve Raecken en Musquetten / daer mede
was 't roepen ghebaen.

Den 3. dito zijn dze van onse Soldaten by den Spandt ober-gheloopt /
silagen van dat haer Kantsoen-broodt vermindert is / en 't schijnt dat het
d'oozjaeck daer van is; doch hoe 't is / sp en sullen 't by den Spandt soo goet
niet binden als sp wel meenen.

Den 4. dito arriveerde 't Jacht Argijn upt Zeelandt.

Den 6. dito is een Soldaet vande Affogados alhier ghevangen gebracht /
die men seght 't Krupt-hups van 't boozsz. Fort wilbe aen brandt steken /
ende dan boorts naer de Spandt ober-loopen.

Den 11. dito zijn een deel van onse Schepen / Caravellen / Galiotten /
ende ander kleyn Waer-wygh / upt cruyssen gheloopt.

Den 12. dito arriveerde alhier een Bark comende van Tamarica, mede
hngende twee ghevaughen Portugesen / by Mare Farina bekomen / d'een
wesende de Zoon van een Portuges ghenaemt Ramaillo, ende d'ander
een Molact: Deselste rapporteren / dat Joao Fernand Viera aen Tamari-
cra lagh / ende naer de Baysa sal vertrecken. Oock dat de Portugesen
booz bzeese vande Vloot die wy upt Patria zijn vermaachtende / begonnen te
vertrecken.

Den 14. dito is de Heer Carlman alhier op Maurits-stadt wel gearriveert.

G

Den

Den 16. dito isser een Wyous- persoon/ die naer den Spande meende ober- te gaen/ by 't Fort de Bruyn op- ghevischt / alsoo sy de passagie vande Re- hier onbekent was/ in de selve was verzoncken.

Den 19. dito des Vonderdaeghs / zijn van hier naer Paria 3 sepf ghe- gaen de Schepen Devenier , Wrecht , de Trou , 't Huys van Bréda , met de twee Guinees Waerders. Godt verleentse gheluck en behouden Reys.

Dito des abonds / zijn van hier vertrocken omrent 170. Roers / met Capiteyn Claes , naer de Nooyt ; 't schijnt datter weder een Menslach dooz handen is/ waer van wy haest wel wat vreenits moesten hooren.

Den 20. dito des nae- middaeghs / hebben de Portugesen verscheppen- hyperen aengheseten/ ende met Musquetten gheschaget / sonder dat wy konnen vernemen tot wat eynde sulcx gheschiet is.

Den 21. dito heeft den Spande tot thoe-mael toe op een dagh / Wieben op stocken gheselt/ die dooz ons Volck zijn af- ghehaelt ; doch wat den In- houdt is/ is ons onbekent.

Den 22. dito des Sondaghs mogghens / is by ons ober- ghecomen een Molael ende een Neger / dooz desen Beeste- wachter van sijn Excellentie Mauritio ghetweest zijnde : Declarerem / als dat Joan Fernand Viera naer de Bahya is ghesonden / dat Hoochstraten dooz de Portugesen naen op- ghe- sien werdt / dat de Portugesen haer aen de Verginies vergaren / om ons Houre Wambeyers aen te tasten / datter van beelderien dinghen groot ghe- bzeck onder de Portugesen was / dat mede Wreesch / Olpe ende Zout haer manquerde ; woorts dat hare Gasthupsen vol siecke en ghequeste persoon- nen laghen / ende van sulcks seer wel bericht was / dooz dien dat hy langen tijdt in Gast- hups in de Verginies heeft ghe dient : Seght mede / dat de Ober- loopers soo haest sy aen haer zijde comen / op- ghehangen ofte doode- gheslagen werden. Dit ist Rappax vande Neger / de waerheyt daer van sal den tijdt openbaren.

Den selven dagh is een Pinchie op- ghesonden dooz de Cat sonder Ooren, op de Cust van Angola herobert / daer in waerthoe Capuchinen ende een Jesuijt : De saecken in Angola stonden noech rebelijck wel. Doch heeft de Coninginne van Angola met hare Swarten / een partijne Portugesen ghe- slagen / soo datter wel 100. op de plaetse ghebleven zijn / ende de rest op de vlucht heeft ghebracht.

Den 23. dito is Jacques de Bollan , met twee Soldaten / alhier op het Kerck ghebanchelighen gheselt / dooz onsaek van de doode- slagh aen Capiteyn Jacob, Oberste vande Capovers / lest aen Rio Grande bedraben.

Den 24. dito is de Oberste Lieutenant Garisman , op 't Schip Hollandia in Arrest ghebracht / over de boben- standequeste.

Den 27. dito arriberde affier onsen Admirael / met het Fregat ghe- ruypt hebbende tot dooz de Bahya : Van onse Schepen ende Carabellen niet vernemende / is onderrichter saecke alhier weder ghecomen.

Dito is mede naer Rio Grande vertrocken Capiteyn Moncheron ende Capiteyn

Capiteyn Deniger, om wegghen besaethe van de Heer Garfman informatte te nemen.

Den 29. dito is de Capiteyn Claes Claesz. van sijn Cocht weder ghecomen/ met soodanigh succes als volght: Op den 19. dito van hier vertrokken zijnde/ arriveerde hy Saterdaghs den 21. dito aen Cataame by Tamarica. Des Sondaeghs mooghens zijn hy hem van Tamarica ghecomen den Commandeur Capiteyn Willem Lamberts, met Gaspar Honinckhuysen, Commandeur der Brasilianen / soo dat onse Troup / daer by ghereekent de Brasilianen / sterck was 500. Mann / ende zijn des avondts scheep ghegaen/ ende 's Maendaghs morgens broegh aen de stebtere van Tiscapape ghearriveert / ende aldaer ghelant: Des Wpandts volck hadden een oft twee clepne wercken op de passagie op-gheworpen / daer sy van ons volck upt-ghedreven wierden/ marcherende boozts naer haer groote Port/ dat sy daer hadden ghemaecht; maer soo sterck en soo wel versien/ dat soo 't gheblecken heeft/ weynigh gheweldt op konde ghebaen werden / ende booz ons weynigh pofijt daer upt konden trecken: Evenwel sonder dese consideratis in achttinghe te nemen / heeft ons volck tot ses maal toe daer op aen-geballen / maer t'elcher repse af-gheslaghen / soo dat sy eyndelijck moesten retireren/ende zijn op de plaetse doot ghebleven/Capiteyn Willem, en Honinckhuysen, twee Lieutenanten / Thomas Kock en Hans Wermlich, twee Sergeanten/ 18. a 20. dooden/ende soo veel ghequetsten. Wy konnen toe noch toe niet vernemen hoe veel van des Wpandts volck ghebleven zijn. De Doztugesen waeren al twee daghen te dozen van onse comste verbotlicht / ghelijck sulcks gherappoorteert werdt van een Duytse Chirurgijn/ die by ten selven tijdt van desen aenslaghe ghebanghen namen. Doozwaer by werden alhier schendigh verraden / doch mochten de Schelmen wel eens booz den dagh comen/ ende ghestraft werden naer behooven. Dese Cocht was meest aenghebanghen om Farins te becomen / alsoo de booz naemde plaetse de Schat-Kames daer van is: Daer tomt noch wel eentighe Farinia van Rio Grande, die de Ed. Heeren Hooghe ende Secrete Raden / gheselt hebben niet hoogher als 10. guld. d'Alleg. te moghen herroopen: Maer om datter gheobrineert is / te stellen hoe veel men de Kan sal vercoopen/ dat ghereekent zijnde / op 7. stupb. comt; evenwel een parthye schackerse ende bloot-suppers van de armie Ghemeente ende Soldaten / schamen haer niet die tot 18. a 20. stupb. de Kan te vercoopen / dat doozwaer een al te groote schackerpe ende woether is / ende niet behoort gheleiden te werden / soo dat nighertwijffelt de Ed. Heeren van de Hooghe Raden sulcx wetende/daer in wel sullen remedieren.

Den 4. dito is van hier naer Tamarica vertrokken de Heer Adriaen van Bullestraten, met de Compagnie Opper-voers van Capiteyn Hilt, die aldaer Guarnissen sal houden / ende in sijn plaetse sal hier comen de Compagnie van Capiteyn Vosterman.

Den 8. dito. Doorgaens dese Beschrijvinghe / ghelijck mede te horen is verhaelt / dat den Spandt alhier van dese plaetse dagelijcks van 't gene hier passeert / abbertiffement wierdt ghegheben ; 't selve is heben dooz Gods ghenade eensdeels ontdeckt / ende aen 't licht ghecomen: Want secker twee Portugezen / met namen Jan Viera d'Allegro , ende Francisco Rebero , die beyde een tijdt langh op 't Keriff ghewoont hebben / waren alleen van alle de Portugezen by ons ghebleven ; doch Godt weet / ende den tijdt sal 't uytbrengen / wat Verraderpen ende Communicatien sy met den Spandt hebben ghehouden : Want dese Jan Viera d'Allegro aen sijn zijde beweeght hebben een Molatte / om een Doosken daer in eenighe Brieven waren / aen den Spandt te brengen / heeft den selven Molatte dito Doosken aen 't Hooghe Raden ghebracht / die het selve van stonden aen open deden / ende daer in vonden Brieven met Cijffer-Letters gheschreven : Soo hebben datelijck eenighe van de Heeren persoonlijcken met eenighe Soldaten / de voorsz. Portugezen ghevancheelijck upt haer Hups ghehaelt / ende den voornoemden Viera (die Schijver van de Brieven was) af-ghevoert / dat sy de voorsz. Brieven soude ontcijfferen / ende declareren te sijn / inhoudt der selver ; maer sulchs heeft sy seer opiniaterelijck ghewoepert te doen / sulchs dat sy daerom op de Pijn-banch wierde ghebracht / eventuel wilde niet ter Werelt bekennen. Ghedurende die tijdt / sijn de Poorten soo van Maurits-stadt als 't Keriff / ghesloten ghehouden / soo daer hiemandt in noch upt mocht gaen : Onghetwijffelt zijnder groote Secreten binde dit Brieven schuplende / aen de welcke te weten / den Staet deser Landen veel aen ghelegghen is / het welck in 't corte wel mochte upt-komen ; Want soo sy niet bekennen willen / sullen noch eens op de Pijn-banch moeten comen.

Den 10. dito is van Tamarica ghearriveert de Heer Adriaen van Bullestraten, met het Fregat de Kasewindt, op 't Eplandt ende de Forten goede Orde ghesiet hebbende. De Compagnie Opper-voers van Capiteyn Hilt is aldaer in Guarnissen ghebleven / ende in sijn plaetse is in Maurits-stadt ghecomen de Compagnie van Capiteyn Vosterman. Van Tamarica bemen top advijs / als dat de Portugezen eenighe honderden Sengalen ghereedt maken / tot wat voornemen / sal den tijdt leeren.

Den 11. dito arriveerde een Barch van Rio Grande , met de Capiteyns Moucheron ende Deniger , met advijs / dat de Spandt sich aen Mongoaype heeft verfercht ; daer tegen hebben de onse 't Hups van Jan Lestou dapper ghesfortificeert. Ander veel nieuws konnen top daer van daen niet vernemen.

Alfon

Alsoo onse Vloote soo lauge tārbeert te comen/ ende onse Wippen schaers
worden/ soo is op heden ons Ramfoen van Vroedt vernindert: Soo dat
wy niet meer ter werck ontfangen als twee pondt Vroedt/ en dat schaers
van ghetrocht/ ende moeten ons daer mede soberlijcken behelpen/ tot dat het
Godt gheleest dat onse Vloote sal comen.

Den 14. dito is met de saecke der ghebangen Portugezen gebefoigneert/
soo dat ten eersten haer Proces sal ghemaecht werden.

Dito is een Oude Portugees op het Keriff woonachtigh/ op een van
onse Schepen ghebanghen ghestelt; dit is de leste die wy noch onder ons
hadden woonen/ maer offer geen meer onder de Joden woonen/ ende on-
der haer schuylen/ is Godt bekend/ die metter tijdt wel sullen gheopen-
baert werden.

Den 15. dito zijn vier van onse Soldaten aen des Vpandts zijde ober-
gheloopen.

Den 16. dito des nachts tusschen twaelf ende een uppen/ heeft den
Vpandt dooz onse Porren hem comen presenteren/ maekende mijnen of sp
een aenbal wilden doen; maer wierden ober-al soo welbekom gheheeren/
soo niet groff Canon/ Musquetten en Roers/ dat naer drie uppen geschiet
aen beyde zijden sp retireerden. Het schijnt dat de Ober-loopers haer won-
berlijcken gheincourageert moeten hebben/ weghen onsen standt alhier/
ende daer dooz een proeff hebben willen doen/ of wy soo machtelooos waren/
gheen ghebeer meer te konnen ghebruycken; doch (Godt danc) sp heb-
bent contrarie bevonden/ ende moghelijck sullen dese Ober-loopers dooz
loon van haer aenbrengen/ met een Stropada Corde betaelt werden/ twelck
onghetwijffelt sp alrechts sullen hebben ontfangen.

Dito saghen wy van 't Keriff verby onse Kede zeplen naer 't Zupden/
een Carabelle/ wy wonden eerst dat het een Prijs was/ die onse Cruysers
hadden verobert; maer 't was een Portugees/ die of verdruben was/ of
onse Kede quam besichtighen. Onse Fregat den Halsewindt die cruysert
omtrent de Cabo S. Augustino, Godt ghebe sp dat reconstreren mach:
Het schijnt dat dito Carabelle vande Eplanden/ met eenighe Widdisen ofte
Wijnen is af-ghesonden.

Dito zijn weder vijf van onse Soldaten naer den Vpant ober-geloopen.

Den 17. dito tusschen twaelf en een uppen inder nacht/ hebben de Portu-
gesen al weder op niens beginnen te schieten/ dan niet anders dooz-ghen-
nomen/ 't schijnt sp ons soeken te matreeren.

Dito is alhier ghearrbeert een Lambour met een Portugees/ van den
Vpant af-ghesonden: Het was meer als ses Maenden gheleden/ dat van
haer Wolch hier was ghesonden/ alsoo sulcks dooz de Hooghe Raden/ aen-
haer was verboden/ van sich niet te verkonnen vermaent alhier meer te
zenden/ ofte die stracks te sullen op-knoopen. Alhier wordt gheseght/ dat
sijn aenbrengen is/ seckere Brieff upt Portugael van den Coningh Don
Joan gheschreben/ waer in vermaelt soude wesen/ dat de Staten Generael
ende de West-Indische Compagnie/ met den Coningh van Portugael/
wegen.

de ten dese Landen van Brasil; waer veraccordeert / den Compagnie ende re-
stitutie van alle Onkosten / die de Compagnie van aenbegin af hebbet
ghedaen; dat Wytskrijck / Hollandt en Zeelandt / alhier sullen vermoghen
te handelen / dat een ieder int besit van sijne goederen sal vermoghen te blij-
ven / niet meer andere Articulen / daer van de Ratificatie niet een van onse
Nachten soude comen; (soo sy seggen) maer wy en ghelooen noch achen
al haer seggen niet / maer veel eerder dat het een Jesuitsche Inventie is /
om ons daer doot te verbaeren / ende van 't secours te doen despereren; want
wy niet konnen ghelooen / dat de Heeren Staten noch de Compagnie dese
Conquesten aen Don Joan sullen vercoopen / sonder weten ende kennisse van
de gheinteresseerde alhier woonende: Doch en achten wy Don Joan soo
suffisant niet / om het vierendeel van 't Capitael te konnen voldoen. So
dat wy dese Ambassade en Rodemontados niet en achten.

Den 18. dito is de selve Portugees ende Cambour weder wegh gheson-
den / ende met een Compagnie Soldaten tot boort de Affogados ghecon-
voeyert / alsoo de Burgerpe doot verbitteringhe reghen de Portugesen op-
ghenomen / hun niet ghewelt van boven neder de Brugge int water wilben
smijten / soo dat men de Brugge moete gheslooten houden / tot dat sy daer
over ghepasseert waren.

Den 21. dito is de Fregatte den Halsewindt alhier ghecomen / met een
Carabelle doot hem verobert / tusschen de hooschte van Olinda en Tamarica.
Dito Carabelle quam van Rio Genero, gaende naar Portugael / ghesaden
met 225. Kisten Supcker / soo Blancos als Moscobados / daer op waren
22. Eters / die alhier mede ghebracht zijn.

Den 22. dito zijn verscheppen Soldaten ghebanghen ghestelt / die int Fort
Ernestus murinatie meenden aen te vangen wogen 't Rantsen.

Dese dagh is de Compagnie Burgerp van de Heer Cornel Walbeek
ghemonstert / ende sterck gebonden 83. Man.

Den 23. dito heeft Capiteyn Hans vander Goes ghemonstert / ende hebbon-
den 85. Man sterck te zijn.

Den 24. dito heeft ghemonstert de Maayoor Marthijs Beex, sijn Capiteyn
Lieutenant Joost van Bullestraten, sterck 89. Koppen. Benessens de Capi-
teyn Bartholomeus van Ceulen, 88. Koppen sterck.

Den 25. dito is Francisco Rebero Portugees ghepynicht / die eenighe
daghen gheleden met Jan Viera d'Allego ghebanghen was ghestelt / ende
heeft een secker Fransch Coopman / met namen Louys Heys, aen-ge-
klaecht / die daer ober met sijn Cousijn alhier in hechtenisse zijn ghestelt.

Den 26. dito. Dese dagh is ons Rantsen Vroot op een ponde des
weechs ghestelt / daer doot moeten wy betalen aende Hooge Raden 4. stuyb.
't welck voormaer doot ons arme Burghers seer zwaer halt / met twee
Onsen Vroot 's daeghs te moeten leben; want die nu een Ruys dol klepne
kinderen heeft / eplaes wat sullen die doen? Wy en komen het niet be-
dencken / de schortinghe oft waer aen het haperen mach / dat wy in de tijde
van thien Maenden dat wy beleggert zijn gheweest / gheen ofte weynigh
Schepen

Schepen met Wibzes ofte Bictallie upt Patria en hebben ghekreghen / daer
by voer dese Oorloghe soo overbloedigh van Wibzes upt 't Patria wederden
versten / ende daer medeten overbloede / t ghehele Landt kouden pobbien-
deren / Doortwaer het is te doebighe saecke ont te beschijden / dat onse
Lants-Luden ons soo wepnigh ghebaechtigh zijn. Godt ghebe dat het
met ons niet en gae / als met die bande Bahya in 't Jaer 1624. die de selve
plaetse doot ghebeech van Wibzes en hongers-noot aen de Opandt moesten
over-gheben ; want onse Vloot quam tot secours / maer doen waft te laet :
Ebenwel soo is de Couragie van de Burgerp soo uitermaten groot / dat
alles hier wel sonde gaen / soo daer maer wat te eten waer ; Van ebenwel
sullen splieber met de Degen inde buyk sterben / van hun aen de Opandt
over te geven / noch op Godt de Heere goede hope hebbende / upt dese onse
grote venautheit int corte verlost te sullen werden.

Den 28. dito arriveerde alhier een Batcke van Tamarica, met tijdinghe/
hoe dat thien a twaelf van onse Brasilianen van de Portugesen ghevangen
waren ghenomen / die om verberchinghe ende Wibzes te becomen / waeten
uptghetrocken.

Dito isser een Bzieff op de Crappen van Domine Ongenae ghevonden/
doot eenighe moedwillighe Boeden aldaer ghelept ; addrefferende aen
onsen Admirael / Officieren van de Militie / als Burgherpe / &c. vol sedi-
tieuze woorden / ende tot mutinatie steekende / mede deegementen inhou-
dende. Waer ober de Heeren van de Hooghe ende Secrete Raden / secker
Placaet dies aengaende hebben ghe-emanereert / van den Inhoudt / dat soo
wie den Antheur deses sal komen aenwijzen / belooven tot een Vereeringe
de somme van ses hondert Gulden / met stil-zwijghen van sijnen name ;
wiert oock beloof aen den Antheur dessels / indien hy mochte berou heb-
ben / ende salchs aengeeft / ghepardonneert te werden / ende boven dien doe
hondert Guldens tot Vereeringhe ghegheben sal werden. Dese Brieven
moeten van sonderlinghe importantie wesen ; doch soo veel by daer van
komen vernemen / willen de Soldaten dat men de Oberste Lieutenant
Garman sal ontslaen / ofte willen hem niet ghewelt npt halen / Ongetwijfelt
zijnde groote Raders die dese Wagen doet om-loopen / die metter tijdt wel
sullen gheopenbaert ende ghestraft werden.

Den 30. dito is Jan Viera d'Allego Portuges / alhier op 't Recht ont-
recht / eerst onthooft / ende daer naer ghevierende / de vier quatieren
zijn werten onse Porten op-ghehangen / soo dat de Portugesen deselve wan-
neer het haer ghelust / konnen aenschouwen / ende oock voer alle Derraders
tot een Spiegel sal dienen.

Twee van onse Soldaten van 't Fort Prins Willem ofte Alagados upt-
ghegaen wesende / om wat Crangeses en hout te soeken / wiet dat van de
Portugesen / die dicht by 't Fort in 't Kreupel-wesch laghen verhoeghen/
ghevangen ghenomen / die de Soldaten mede namen / ende teghen haer
sephen : Ghy en hebt in langhe tijdt u becomste niet ghegheten / eerstom /
ende gaden haer Bleesch / Fatmie en Backovens / met een sack gelt ont te
driicken //

bedrieken / ende lieten se weder naer 't Fort gaen / daer sy haer weder-baren
te kennen gaben ; daer op soo wierdt dadelijck een Sergiant met Soldaten
naer hun toe gherommandeert / die op de selve plaetse trocken / om den
Opandt te attrapperen / maer was al vertracken ; doch bonden in een sac-
ken van haer aldaer ghelaten / eenighe Brieven / de welcke desen avondt
alhier in-ghebracht zijn.

Den 31. dito heeft de Heer Anthony Dames , beneffens de Heeren Sche-
penen van Maurits-stadt / een generale Visitatie soo van 't Meest als
Maurits-stadt ghedaen / om te sien wat Bibyes noch rekeerde ; doch
gantsch laepnigh ghehouden / soo dat ons lesse hope is / een generale upthal
op den Opandt te doen / ende te sien de upcomste die Godt de Heere ons sal
ghelieven te verleen.

Juniij 1646.

Den eersten Juniij heeft den Opandt sich aen Boaville ghepresenteert /
ende een Brieff op een stoccken ghestelt / die dooz een van onse Sergianten
met twee Soldaten wierdt af-ghehaelt / ende boozts aen de Hooghe Raden
ghebracht.

Den 3. dito zijn onse Cruppers weder gheromen / die dertien Schepen
van de Portugesen in Zee hebben ghesien / waer naer toe haren Cours is /
leert den tijdt.

Den 4. dito is een Generale Vasten ende Bede-dagh met de Trommel-
slag af-ghecondicht / de welcke Woensdagh ghehouden sal werden.

Den 5. dito hebben de Burgerpe op nieuws de daghmacht ghehouden.

Dito is 't Schip Omlandia van hier naer Rio Grande t'zepl ghegaen / sal
in passant de Brasilianen ende haer Vrouwen / soo van Tamarica als Pariba
mede nemen / ende aen Rio Grande brengen / alsoo hier gheen Bibyes meer
en zijn om aen de selve te gheben / noch boozt ons om te leven / ende onno-
ghelijck is langer te harden. Godt beware ons / dat d'Inhoud des Brieffs
den eersten deses alhier van de Portugesen ghesonden / niet waerachtigh
en sy / ons te moeten in hare handen ober-gheben ; want in dito Brieff sy
ons sommeerden / ons in drie a vier dagen te moeten ober-gheben / ofte dat
naer d'Expiratie van de selve tijdt / gheen quartier en sullen hebben te ver-
maerken / maer alles tot de kinderen inde Wieghe / massacreren ende doot
slaen : De Joden soo sy Christen wilden werden / sullen quartier hebben /
ende soo inder / willen sy haer mede doot slaen. Dit zijn de Rodemonados
daer sy ons mede brengen.

Alles is hier soo dier ende schaers te becomen / dattet niet te segghen en
is / want booz een pont Barquetiau half verrot moeten by betalen 12. stuy-
een pont Stockbis 16. een pont Meel 56. stuyb. een Kan Farinie 56. stuy-
een pont Scrijfel 42. stuyb. een pont Water 5. Guild. ende alle dingen naer
advenant / berche Dis eens soo veel als te bozen. In somma / geen Penne
kan onse miserie ghenoeghsaem beschrijven.

Den

Den 6. dito is alhier een Generale Vasten-dagh ghehouden / de welcke alle Woensdaghs ghecontinuëert sal werden / tot dat onse Vloote gheromen sal wesen.

Den 7. dito heeft den Vpandt een Cambour met een Portugees met Vriegen ghesonden / maer niet verber gheromen als tot aen de Vijff-hoeck, alsoo de Hooge Raden aen haer geen Rubientie wilden gheben / hebben sy onberrichter saetke met de Vriegen moeten retireren.

Den 8. dito is alhier een Chirurgijn / ghenaemt Meester Christoffel, onthooft / die in Compagnie dienst was / ende doen den Vpandt Zersaim innam / by de selve dienst nam / ende sijn Wou met vier kinderen tot Zersaim liet sitten. Hy wierde by Tapaycienen ghebanghen ghenomen.

Desen nacht is naer den Vpandt ober-gheloopt een Jode met sijn Wou / met namen Manuel da Costa, anders ghenaemt de Prins van Pariba.

Den 10. dito des Sondaghs avonts / is Capiteyn Claes met een Croup Volck van hier uptghetrocken / ende heeft by ons Houte Wambeps snachts in Embuscade ghelegen.

Den 11. dito des morgens / heeft den Vpandt onse Embuscade ondeckt / soo datter dapper aen beyde zijden wierde gheschoten / 't welck wel een uplangh continuëerde ; 't Houte Wambeps / alias Kijck inde Por. schoot dapper onder de Portugeesen / soo datter onghetwijfelt een parthij Specken ghebleven sijn. Capiteyn Claes quam weder binnen / mede brenghende een Negro / die by de Hooge Raden ghebracht wierdt / rappozteerde datter een Carabel van Ille Madera in 't Pontael was ghearriveert / dat van de Eylanden was af-ghesonden / om haer te adverteren / dat onse Vloote daer woorth was ghepasseert.

Desen avondt quam alhier een loopende rijdinghe / dat onse Vloote / ofte eenighe Schepen van dien / tusschen Pariba ende Rio Grande soude ghesien sijn gheweest. Godt geve dat sulcx waer wesen mach.

Dito des nachts sijn 7. van onse Soldaten aen den Vpandt ober-gheloopt / die de selve van onsen miserabelen standt wel sullen hebben gheadverteert / dat den Vpandt niet wepruigh en sal verblijden / ende Couraghe gheben ons op 't Tijff te ballen ; want soo de booznoemde Negro rappozteert / soo maecht de Vpandt groote preparatie van Jangades / om ons eer onse Vloote comt / aen te ballen / daer ober sy van alle plaetsen by een kommen, doch by vertroutwen op Godt. Woorthwaer de Soldaten hebben wepruigh reden om wegh te loopen / alsoo sy soo goet Kantsoen krijghen / dat sy daer mede seer wel konnen toesynen / naer de arme Ghemeente ende Burgerp hebben meer reden om te clagen / die gantsch niet en krijghen als een arm Hoggen-broodt van een pondt booz een weeck / dat elck opzbeeft / oft een persoon daer by kan leben / ende evenwel moeten de Burgerp soo wel waken ende dienst doen als de Soldaten : Ja soo veel ghedaen / dat aen de Burgerp (naest Godt) de eere comt / van dat dese plaets behouden is.

Desen avondt is een Compagnie Swarten upt-ghetrocken / die des nachts ober de Brugh van Boaville in Embuscade hebben gheleghen / ende

ende des morgens meer als een upz langh gheschermutstert; de Spande meer als 500. sterck zijnde/en doxt upt het Bosch niet comen/maer schoot daer upt à la volée, sonder een van de onse te raechen. Ons Canon schoot van alle kanten dapper Boschwaert in/ soo datter onghetoffelt een deel onder de Bladeren zijn ghebleben/ ende verdrerden onse Negro's met goede Odye over de Spugghe van Boaviste, die van daer in Salvo alhier ghecomen zijn.

Van den 12. tot den 15. dito heeft de Spande niet upt-gherecht/ als ons alle nachten met sijn schieten in allarm te houden.

Den 16. dito quam een Negro over-loopen/ die ons abberteerde dat den Spandt van sijn was op ons een aendal te doen/ maer 't was anders niet als een brabade.

Den 18. dito is alhier een Barch van Tamarica ghearrscheert/ met adbsijs/ dat de Portugesen met een stercke Croup/ daer omtrent ende op 't Eplandt waren ingheballen/ ende de drie Barchen die aldaer op de wacht lagen/ hadden verbrant. Hier werdt gheseght/ dat de Forten van Tamarica sullen gheslecht werden/ alsoo dooz ghebrech van Wibzes/ niet moghe-lyck is die langer te kommen houden.

Den 20. dito isser een Turck upt het Pontael by ons op een Jangade over-ghetomen/ met adbsijs/ datter van onse Schepen upt Pacia comende/ in Zee waren ghesten/ Godt geve die haest hier mogen comen.

Den 22. dito zijn twee Barchen van 't Fort Orangien ghearrscheert/ met het Wolck dat op Tamarica ghelegen heeft/ alsoo het selve dooz Odye van de Hooge Raden hebben verlaten/ 't gheschut vernagelt ende in de Westen ghesmeren: Soo haest ons Wolck daer upt waren ghemarcheert/ is. Hoochstraten met 11. Compagnien daer in ghetrocken/ soo dat sy onghetwijffelt de selve plaats sullen verstercken/ ende haer daer in verneesten/ dat dooz de Compagnie groote moeyten sal costen/ om de selve wederom te winnen. Met de doozs. Barchen is rijdinghe ghetomen/ hoe dat de Constapel ende Buschtieter van 't Fort Orangien, miscontentement hebbende over 't uptdeelen van 't Fransoen/ mutineerden/ de Constapel ende Buschtieter zijn by de Spande over-ghelopen; noch een Buschtieter die mede meende deur te gaen/ wierdt ghekrege/ de welcke ghepinicht zijnde/ bekennde/ hos dat hy niet noch een ander Buschtieter/ van sijn waren ghewoest/ de Portugesen op een vande zwachste plaetsen te doen aenballen/ ende hadden de stucken soo gheladen/ dat sy de Spandt gheen schade sonder hebben ghedaen. Dito twee Buschtieters zijn opgehenghen. De Heer Bas sal naer 't Fort ten eersten gaen/ om op alles aldaer Odyote stellen.

Dito zijn mede van Rio Grande vier Barchen ghearrscheert/ met een partije Farinie ende beesten/ dat ons uyttermaten wel te posse comt/ alsoo wy gheheel bukten raedt waren/ dooz ghebrech ende manquement van Wibzes.

Dito is de Waendigh van Loo met een partije Soldaten ghehanghen gheselt; deselve Waendigh werdt gheseght naer de Spande wilde over-loopen/

loopen / maar alsoo de Soldaten sijn Opzje hadden ghevolcht / ende niet en
wisten wat sijn intentie was / soo werden sy den seiven dagh gherelareert.

Dito sijn (Godt loff) upt Patria alstier ghearriveert de Schepen / de
Elizabeth ende de Vergulde Valck, van Amsterdam / wesende Schepen van
onse Bloote / die acht weecken gheleden met noch 15. Schepen upt Texel
waren ghezept / doch twee daer van in Texel beronghelucht / Rappoxteren
dat 34. van onse Schepen dooz hun vertreck / eenighe weecken te vooren
van alle Cameren waeren ghezept ; doch dat sy wel mochten in Engelandt
dooz contrarie winds en Ontweber sijn gheretardeert. Met de dooz-ghe-
noemde Schepen sijn ghetomen twee Compagnien Soldaten / onttrent
de 200. Man sterck zijnde / hebben oock groote quantiteyt van Meelen
en Wibzes mede ghebacht. Over welck ontfet wy den Heere onsen Godt
niet ghenoechsaem kommen loben ende dancken / dewelcke ons in onse ober-
groote uperste noot ende ellendigheyt / dooz sijne groote barmhertigheyt
dit onbetwachte secours heeft toeghesonden / ende soo spoedigen Rijs ver-
leent / waer dooz onse zware honger wat verzadicht sal werden: De Bloote
verwachten wy met den eersten / de Heere wil die dooz ongheluck ende
tegenspoet betbaren / ende dat sy in Salvo alstier mach komen / op dat wy
doch eenmael upt dese zware ende benaude Beleggheringhe moghen verlost
werden. De comste van de dooz 3. Schepen / heeft alstier een Generale
breeuchde ende blijdschap ghecauseert / ende is desen abondt / soo van de
Schepen als van alle Forten / 't Sterck ende Maurits-stadt / 't Canon ende
Musquetten gheloft / en Salvo gheschoten.

**Wat ghebachtentisse deser onser ontfet / hebben wy dese
weynighe Wercken gheannereert / by dewelcke men
de standt onser saecken sal kunnen sien / ende darr
mede ober een soo groote verlossinghe / onsen Heere
Godt loben en dancken.**

Let ons met danckbaerheyt den Heer prijzen en loven,
Die in ons groote noot, ons zendt sijn hulp van boven
Wt d'Hemel, nyt sijn Throon, aensiet d'ellendigheyt
Van sijn verdrukke Volck, die den doot was bereydt
Door den wreeden Maraen, die met gapende monden
Eylaes! sonder Gods hulp, ons nu al had' verslonden:
Door honger, door ghebreck, van Lijf-tocht, en van Broodt,
Wy waren buyten raedt, wy waren in doodts noot.
Wy hadden 't leif Rantsoen; daer was noch vier Meel Varen,
Mocht dar, eylaes! mocht dar, acht duysent Zielen baten?
Geen Menschen hulp, geen hoop, geen ontfet meer verwacht,
't Water was op de lipp', wy waren sonder kracht.

Daer was geen ander raedt , te soecken noch te maecten,
 Als met ghemeen gheweldt aen ons Vyandt te naecken :
 Daer toe Burger, Soldaet , en yeder was ghemoedt,
 Voor Godt, en 't Vaderlandt, te storten eer sijn Bloedt,
 Dan onder den Maraen sijn dienstbaer Jock te treden,
 Veel liever wel ghemoedt, en tot sterven te vreden :
 Want het Maraens ghebroedt , noyt sijn gheloft en hout,
 Want die'er op vertrouwt, hem dat wel haest benout.
 Wat voordeel geeft ons doch , den Treves met de Specken,
 Een Helle vol verdriet , met Eeden sy maer gecken.
 Wy lijden nu een wyl , maer Godes stercke handt,
 Sal met een snelle straf , haer doen vallen tot schandt,
 Doen voelen sijn gramschap , doen voelen sijne plagen,
 End' als den boosen Cain, van steed tot steed verjagen,
 Wreken 't Onnoosel bloedt , in overvloedt ghesfort,
 Die d' Hemel over haer, tot wraecke stadigh port :
 Die ons ghenadelijck, nu heeft willen aenschouwen.
 Laet ons alleen op hem , nu hoopen end' betrouwen,
 Die ons beschermt, bewaert, ons Burcht, ons Vastigheyt,
 Tot besluyt : Danck en loff, den Heer in Eeuwighen.

Den 23. dito arriveerde van Zeelandt 't Schip den Regenboogh, met
 Capiteyn Oyens en sijn Compagnie Soldaten / sterck 136. Koppen / met
 secker abbij / dat het Schip Zeelandia by Engelandt was beronghelucht/
 ende wepnighe personen waren ghesalbeert / gheen goet ghebergh / maer
 alles was ghebleven. Dit is voormaer een groote schade / de Heer wil de
 gheinteresseerders in een ander recompenferen.

Dese dagh is van hier t'zeplghegaen de Heer Pieter Jansz. Bas, Hooghe
 en Secrete Raedt / met de Galiotte Heemstede, om over de voorgeaende
 Troubelen in 't Fort Orangien gheresen / ende voorts over-al goede Orde
 te stellen.

Heben zijn alle onse Brasilianen / die in de Forten alhier hebben ghele-
 gen / met een Bark naer Rio Grande ghesonden / daer mede zijn de 4. Padres
 Capucijnen / voorts desen inde Pinck verobert / wegh ghesonden.

Dito is ghearriveert de Carabelle Lichthart, van Rio Grande, met fa-
 rinie en Beeften.

Den 24. dito is alhier upt Patria ghearriveert 't Yacht Hagen en Veldt,
 bande Camer van Zeelandt / mede hngende 84. Soldaten.

Den 25. dito is alhier een Sergeant gheharquebuseert / die naer de
 Vpandt (met eenighe Soldaten die hy ghebabaucheert had) wilbe over-
 loopen. De Soldaten / als mede de Vaendigh van Loo (daer een Paal
 voorts gheplant was) zijn voorts voorts-bidden bande principaelste Vrouwen
 alhier / ghepardonneert ; ebenwel is van Loo van sijn Vaendel ghedepor-
 teert / ende is daer mede Balten Joppen versten.

Desen

Dezen dagh is alhier een ongheluck gheschiedt; de Soldaten met Hagen en Velt ghecomen/berchp 't Rups van de Heer Bullestraten marcherende/ en Salvo schietende/ isser een bande Soldaten doot gheschoten.

Maet dito Nacht werdt gheconfirmseert 't blijven van Zeelandia, ende datter 40. personen ghesalveert zijn; de Sack daer de Bieiben in waren is ghebercht/ ende boots naer behooren beselt.

Den 28. dito is 't Schip den Salamander dooz onse Barchen in Zee ghesien/ tusschen de hoochte van de Stadt Olinda ende Tamarica; maet dooz dien de windt en stroom contrarie is/ soo kan het niet op- komen. Op dito Schip is Capiteyn Gerarde Schur, met sijn Compagnie van 150. Roopen/ die top met de eerste goede windt alle upzen zijn verhoachtende.

Den 29. dito heeft de Wyandt een van onse Boots/ geladen met Wydes/ gaende naer 't Fort bande Affogados, ghenomen/ een bande onse is doot gheschoten en drie ghehangen genomen.

Dito is de Capiteyn Gheweldiger van dito Fort naer den Wyant over- ghesloopen.

Julij 1646.

Den eersten Julij is 't Schip de Salamander van Zeelandt/ alhier toek ghearriveert/ met Capiteyn Schur en sijn Compagnie. Onse andere Schepen zijn top met verlangen verhoachtende.

Den 2. dito is alhier ghearriveert 't Fregat de Sterre, van de Camer van Zeelandt/ met 10. Soldaten/ die een Carabelle op de hoochte van Porto Calvo, heeft derobert/ gheslagen met 350. Kristen Swicker/ dat alhier met 28. ghehangenen binnen ghebracht is; quam bande Bahya/ ende was naer Portugael gheschickteert/ met noch 4. andere Carabellen/ die onse kleyne Fregat meenden te knellen/ dat by groot perijckel liep/maer wierd dooz de Fregat den Halsewindt daer omtrent cruppende/ ontset: quam wat te laet/ om een goede Wyjs te maken/ alsoo de Carabellen haren Cours waren vervolcht. Dit is (Godt loff) rebengie van onse Boot/ dooz den Wyandt op de sievier bande Affogados den 29. deses ghenomen.

Den 3. dito heeft de Wyandt twee Soldaten by Kijck inde Pot visschende doot gheschoten.

Dito is ghearriveert de Fregatte de Rhee van Vlissingen, met 63. Soldaten; onder weeghs gheweest hebbende 14. weechen.

Den 4. dito heeftmen alhier aen de Burgher dubbelt standsoen van Broodt upghedeelt/ mer noch een Kan Erwteten: Eenighe personen soo verhongert wesende/ hebben van dat onse Schepen mede ghebracht hadden soo gulsig ghegeten/ datter verscheppen sieck zijn gheworden/ ende daer af ghesozben: Doozwaer den honger is een scherp zwoert.

Den 5. dito zijn van hier eenighe Barchen naer Rio Grande veretrocken/ met de Compagnie van Capiteyn Claes, La Montangie, ende een van de nieuwe ghecomen/ sullen haer aen de Moolen van Conyan verstercken/

ende met de Brazillianen conſungeeren ; om ſoo wanneer onſe ghehoede
Vloote is ghecomen/ de brandt van Nooſt en Zupde aen te taſſen.

Den 6. dito is de Heer Bas van Tamarica wederom ghecomen/ met de
Compagnie van Capiteyn Blauwen Haen ende Coenraet Hilt: De Vpand
heeft den Bergh van Tamarica met de Stadt Schoppen wederom ghequi-
teert en verlaten/ ende ſes ſtukken gheſchuts mede ghenomen ; 't Wups van
de Directeur albaer hebben ſp in brandt gheſteken / ende doorts alles ghe-
ſpoelceert.

Den 7. dito is Capiteyn Claes met een parthyp uptgegaen/ die den 8. dito
weder is ghecomen/ ſonder de brandt ghereſcontrceert te hebben.

Den 11. dito is ons Vacht Argijn , dat een wijl tijds in Zee heeft ghe-
cruiſt/ alhier binnen ghecomen.

Dito is 't Schip Souvelandia , 'welck op Vrant-waſt lagh by de Bate-
rpe naer Olinda , ende met Supcheren gheladen/ berongelucht/ gheſtrandt
en ghebozſten / dooz dien dat ſijn Kabel-Cou dooz deſen harden Beroom
was dooz 't af-ſpoelen van ſijn Anker ghebozen ; meer als 200. Liſten
zijnder nat ghebozen / 'welck een groote ſchade is / alſoo de Supcheren
tegenwoozigh ſoo hoogh van prijs zyn / datſe noyt in Brazil ſoo gheveest
hebben / de Blancos zyn vercocht dooz 51. a 52. ſchell. d' Wrob / Moſto-
bados niet veel minder. 't Schip de Swaen heeft mede groot perijckel ghe-
vraen/ alſoo dooz 't beken van ſijn Cou aen 't ſteeff was ghebezen / maar
ſchoot een ſtuk af / daer mede 't ſtraet gheſecondeert werdt bande Boorts/
ſoo dat hy Godt loff/ noch geen ſchade heeft gheleden.

Den 12. dito is ghearriveert 't Schip Loande , met de Heer van Goch,
ende de Compagnie van Capiteyn Willem Hamel, ſterck 120. Koppen.

Den 15. dito des Sondaghs/ is de voogdenende Compagnie aen Landt
ghecomen/ ſterck 120. Man / daer onder een deel ſiecken/ bande Loop ende
Scheurbuck / alſoo ſp 20. weken onder weeghs zyn gheveest. De Heer
van Goch is mede niet wel te pas aen Landt ghecomen / ende heeft ſijn
Logement by probiſie in 't Wups van de Heer Bulleſtrates ghenomen. Godt
gebe dat onſe Vloote haest comen mach/op dat top eenmael van deſe langh-
duerighe Belegeringhe mogen werden verlost.

Den 16. dito des nachts / zyn 11. van de ghebangene Bozingen / met
de Boot van Souvelande naer den Vpand ghevlucht / elacghden ſeer/ dat ſp
naer behooren geen Amuſoen en kregen.

Den 18. dito zyn alhier verby ghezept vijf Oost-Indies Vaerders/ die
een Vloet alhier hebben af-geſonden / den Inhoudt weſende / hoe dat ſp
14. dagen gheleden/ 11. van onſe Schepen herwaerts comende / 6. graden
benoeden de Linie hadden gheſproken / daer in waren de Heer Schoonen-
burgh, Colonel Henderſon, ende de Vice-Admirael Banckert , ſoo dat wy de
ſelbe alle uppen zyn verwachende.

Den 19. dito is van hier een ſtercke Croupe upt-ghetrocken / om den
Vpand af-bzuick te doen / noch zyn onderrichter ſaethe alhier binnen
ghecomen.

Den

Den 25. dito is alhier van S. Thome ghearriveert 't Schip de Groote Christoffel, met Suprliken gheladen.

Den 26. dito is een Negro van den Brandt ober-gheromen / met aen-
hengen / dat de Portugesen al danch beginnen te werden ober de comste
van onse vloote. Wy verhoopen die volcomenelick hier haest te sullen sien/
om als dan den brandt met gheweide te moghen aantasten.

Den 27. dito zijn ses Soldaten van Capiteyn Schuts Compagnie / naar
de Brandt ober-ghelopen.

Den 28. dito is alhier een Barch van Rio Grande ghearriveert / met
advijs / hoe dat het Schip 't Wapen van Medemblick , aldaer was ver-
balleu / daer in wesende de Heer Maasooz Stackhouwer , met Soldaten ende
Wibzes.

Den 29. dito arriveerte 't Schip den Ringh van Zeelandt / met 46. Sol-
daten. Ende de Fregat den Arcut, met 60. dito / 9. wecken onder weeghs
gheweest zijnde.

Den 30. dito is een Negro van den Brandt ober-gheromen / doch an-
ders niet konnen vernemen / dan dat de Brandt ober al goede wacht was
houdende / dooz vrese van ons volck overballeu te werden.

Den 31. dito Dinsdaghs / zijn alhier ghearriveert van de Camer van
Amsterdam / de Schepen / de Goude Leeuw , daer op den Gouverneur
Sigismundus van Schoppen , den Blauwen Haen , daer op de Heere Hooghe-
Raedt Abraham Trouwers, ende 't Schip Graeff Enno , met omtrant seben
hondert Soldaten.

Augusti 1646.

Den eersten Augusti is een Landt ghecomen / de Heer Gouverneur
Schop, met de Heer Trouwers , die met groote blijdschap wierden in- ghe-
haelt / 't Canon van Maurits-stadt / Ketiss en Forzen / wierdt tot driemaal
gheloff / twee Compagnien Soldaten en twee dito Burghers / stonden int
gheweert / om hun in te halen. Wy verhoopen wy van Godt een haestighe
openinghe deser plaetse / ende dat sy den schrick int herte van dese verda-
dersche Portugesen sal zenden.

Desen dagh sagen wy weder de twee Zeylen die wy op den 31. dito ghe-
sien hadden / die gheschoten werden dooz 't Schip Middelburgh , het ander
dooz een Fransch-baerder / van waren te laegh verballen. Godt ghebe sy
in behouden haben mogen comen.

Den 2. dito is alhier van de Com-Post ghearriveert 't Schip Haerlem,
mede brengende

1600. March Bonts.

15000. lb Oliphants Tandem.

Den 4. dito is de Heer Gouverneur des abouys van hier uyt getrocken /
met 5. a 600. soo Riets als Musquetiers / ende tusschen dese plaetse ende
Olinda.

Olinda's Embussade ghelegen / hy heeft eenige Negros op condischap uyt-
gesonden; de Portugesen ober de Rivier leggende / meenden na haer seggen
dat wy Haer mao de framengos waren / passerende 't water / ende doen sy
middden water waren / gaf ons Volck wyer op haer / ('welck voerwaer een
woepnigh te broegh was /) daer op de Wyant antwoorde / en daer mede was
Capiteyn Hilt ghereet / die uyt syn Embussade op-sprongh / en soo wacker
wyer op Speck Jan gaf / datter een deel int water neer vielen / sonder onzde
ghefelt te hebben hoe veel Ziel-missen / om haer verdoemde Zielen uyt
't Daghe wyer te trecken / ghesongen sullen werden. De Gouverneur is in
syn een been geschoten / doch is de schoot niet periculeus / 's morgens quam
de Heer Gouverneur met de Troupen weder binnen ; syn quetsuer is woep-
nigh / alsoo hy noch heden uytghegaen is.

Den 7. dito is Capiteyn Claes met syn Compagnie / en een Compagnie
Negros / om abontagie te soecken / van hier uytgetrocken.

Dito heeft de Gouverneur met de Hooghe Raeden / de Forsten Prins Hen-
drick ende Prins Willem wesen besichtigen.

Dito arriveerde alhier 't Schip de Goude Son , van de Camer van Zee-
landt / met 200. Soldaten / 19. weken onderweeghs gheweest hebbende.

Den 8. dito arriveerde alhier 't Schip 't Wapen van Dordt , met de Heer
Hooghe Raede van de Camer van de Maese / met 150. Soldaten / onder weegs
gheweest hebbende 23. weeken.

Dito is 't Fragat de Rhee van hier naer West-Indien verrocken.

Des avonds zijn van hier 8. a 900. Man uyt-getrocken / om eenighe
avantagie op den Wyant te soecken.

Den 9. dito des morgens / trocken hier uyt ober de Rivier aen Boaviste,
30. Man / die niet soo haest ober waren / of de Portugesen quamen met haer
schermitseeren / soo dat wy 't selfde perfert van de Wallen konden sien. Ons
Canon schoot dapper onder haer. Opdelijck / de Wyant te sterck aen ko-
mende / most ons volck retireren / wy hebben drie ghequetsen / doch hoe veel
van des Wyants volck is ghebleven / konnen wy egentlijck niet weten.

Desen avondt is onse Troupe onberrichter saecke weder binnen gheco-
men / ende stracks weder een ander uytghesonden.

Den 10. dito is weder een parthje uytghegaen / doch zijn beyde onber-
richter saecke weder in-ghecomen.

Den 11. dito 's avonds / is de Heer President Schoonenburgh , met de
Hooghe Raedt Hendrick Hoeck, seer heerlijck alhier inghehaelt / alle de Bur-
gerp ende Soldaten waren in 't gheweer / ende naer dat 't Canon van alle
plaessen tot diemaet was ghelofft / hebben de Burgerpe ende Soldaten tot
diemaet ghechargeert / soo dat het scheen of alles in lichtre brandt stonde.
Wat Speck Jan hier van dencht / kan een weder wel pordeelen : Wy hopen
met Gods hulp haer haest te verhoeken / ende haer de selve be-
nautheit aenijagen / die sy ons aenighejaecht hebben.

Den 12. dito Sondaghs avonds / is de Heer Gouverneur Schop , met
10. a 1100. Man van hier uytgetrocken / met de Heer Admirael Lichhart,

dzie

hijne hondert Maatroosen / ende 6. stukken gheschuts / naer de Barrette ; al-
daer comende bonden niemant / alsoo de Wpandt op 't Hups van Cavalgante
was gheretireert / soo wierter dadelijck dapper ghearbept aen een Fort dat
9. puncten sal hebben.

Dito des nachts / wierdt de Schipper bande Swaen , dooz een van onse
Schilt-wachten aen de Barrette doodt gheschoten / alsoo dito Schipper
met noch twee andere achter om 't Leger gaende / ende de Sentinelle twee
mael Warda roepende / ende niet sprekende / sijn gheweert op hem loste / ende
soo doodt schoot.

Den 13. dito trock de Gouverneur naer 't Hups van Cavalgante , met
300. Man / daer een schermusfel dooz-biel / van des Wpandts volck saght
inen vijf a ses neer vallen / ende eenighe ghequetst ; aen onse zijde zijn drie
ghequetsten / ende een doodt.

Den 15. dito trocken wy naer 't Melck-hups de Corcoranes ende S. Bar-
tholomei (een Ingenio alsoo ghenacmt) ende van sijn bedt ghebanghen ghe-
haelt Fernand Vale, Heer van de ghesepde Ingenio, ende noch 9. andere Por-
tugesen / die alhier ghebangen ghebracht sijn.

Den 17. dito was 't Fort aen de Barrette in defensie ghebracht / ende is
ghenaemt Schoonburgh , naer denaem van de Heer Generael / daer leydt
dooz Guarnisoen 200. Man / ende Commandeur Capiteyn Blauwen Haen.

Den 18. dito zijn vijf bande ghebangen Portugesen met Paspoorten na
hups ghesonden ; wat byuchten die doen sullen / leert den tijdt.

Den 19. dito is de Heer Abraham Trouwers , Hooge ende secrete Raedt /
naer hier of vijf dagen siechte / ten 4. uppen inden Heere gherust.

Den 21. dito is de booznoemde Heer / seer heerlijck inde Kercke op 't
Aciff begraven ; de Burgerp ende Soldaten 400. sterck / ghelepden 't Lijch
tot inde Kerck / ende gaben alsdan drie Chargien met Musquetten.

Den 24. dito is alhier een Barch van Pariba ghearribeert / met abbijts /
dat de Portugesen de Stadt hebben verlaten / en waren naer de Verginies
gheretireert / doch hebben de Moosens verhzande en herbestruert.

Dito arribeerde een Barch van Ille Fernande , met Mailie en Hoenders.

September 1646.

Den eersten September arribeerde 't Schip 't Wapen van Delft , wel ses
Maenden onder weeghs gheweest zijnde / met 105. Soldaten ende Wbzes
gheladen.

Den 6. dito zijn alhier twee Portugesen met een Trompetter van den
Wpandt ghecomen / doch zijn onberrichter saecke weder wegh ghesonden.

Den 7. dito arribeerde alhier het Schip 't Wapen van Dordt , segghe
Mauritius van Amsterdam / met 150. Man / den 30. Mey daer van ver-
trocken.

Desen dagh is Willem Robberts Lieutenant / wederom van Baroe-
Grande ghecomen / heeft aldaer eenighe Hupsen gheplondert / ende de
Portu

Portugesen alhier ghebanchelijch ghedracht. Hoochstraten was ses dagen te voeten daer gheweest.

Den 8. dito. Dese dagh is alhier een Soldaet ghehanghen / ende twee ghevoert / om datse naer de Spandt wilden over-loopen.

Den 10. dito zijn de 9. Compagnien Burgerp bukten 't Kerck ghemontstert / en omtrent de 700. Man sterck bebonnen. De Heer Hooghe Raedt Bezaumont, heeft door Gratie de Burgerp int generael / over haer getrouwe ende goede dienst aende Compagnie betweten / ten hoochsten bedanckt / met versoek daer in te willen continueren.

Den 10. dito des avondts / is de Gouverneur met 7. a 800. Man van hier naer de Barette ghetrocken / 't is onghevojselt om de Portugesen op te nestelen / daer van wy wel haest tijdinghe mochten hooren.

Den 11. dito 's morgens niet veken van den daghe / heeft ons volck de Spandt aen Rookos Pote-boomen / drie mijlen van hier / ghescontereert / alwaer een furieuze Rescontre met de Portugesen is voer gheballen : Wy lagen bloot aende strandt / ende de Spandt inde Boschagie tot sijn voerdeel leggende / gaf dapper wyer daer upt / ende meende ons te besetten ; maer de Gouverneur noch wat achter wesende met drie Compagnien / ontfette de ons volck / ende gaf soo dapper wyer onder de Portugesen / dat sy int Bosch moesten retireren. Wy hebben 26. dooden ende 94. ghequetsten : Van den Spandt is sonder twijfel niet min ghebleven.

Den 12. dito arriveerde 't Schip 't Wapen van Medemblick dat soo lange aen Rio Grande hadde ghelegen.

Den 14. dito is de Cornel Hinderfon ghearriveert / met 't Schip der Vere. zijnde een vande Staten Oorloghs Schepen.

Den 17. dito is een Generael Pardoen ghepubliceert / voer alle Portugesen / egeene uptghesondert / behalven voer Dirck van Hoochstraten , Caspar vander Ley, ende Albert Gerritz Wedda, doch gheslooven hier dat de Portugesen weynigh sullen achten / ende effect nemen.

Den 18. dito is de Gouverneur Schop van hier vertrocken naer Goiane, met de Compagnie van Capiteyn Claes ende Capiteyn Kill.

Den 19. dito zijn van hier naer Patria vertrocken / de Schepen de Swaen / ende de Ringh, Godt verleentse behouden Reys.

Den 25. dito zijn aen dese zijde over-ghecomen drie Portugesen / klagen over-seer / van dat wy haer van alles groot ghebreck is / ende alreede beginnen te mupteneren / dat Jan Fernand Viera niet en derf bukten sijn Wyssgaen / door vreesse van om hals te comen / alsoo sy hem de schult van alle dese onhepen zijn wijtende : Segghen mede / datter wel meer als 600. Portugesen geerne souden overcomen / maer door de stercke waachten die sy houden / is onmogelijch / soo dat sy selfs niet groot perijckel van hun leven / alhier ghecomen zijn.

Den 27. dito is de Capiteyn Lieutenant Brantsma, met onrent 50. man / van hier uptgaende naer de Affogados , van de Spandt ghescontereert / de Spandt sterck inde 600. man / waren wel 5. dagen in Embuscade gheweest : Ons

Ons Volck de tweede **Bugghe** passerende / **Wierden** bande **Portugesen** **rontom** **becingelt** / **soo** **datter** **dapper** **aen** **beide** **zijde** **wierde** **geschoten** ; **doch** **ons** **Volck** **tegen** **sulchen** **menichje** **beel** **te** **zwach** **wesende** / **mosten** **retireren** / **met** **verlies** **van** **12.** **dooden** / **4.** **gevangen** / **ende** **11.** **gequetsten** : **Ons** **Canon** **soo** **bande** **Afogados** **als** **bande** **Vijf-hoeck** , **schoot** **dapper** **onder** **de** **vpand** / **soo** **dat** **onghetwijffelt** **sp** **niet** **by** **gheraecht** **zijn**.

Den **29.** **dito** **quamen** **twee** **Negros** **ober** / **met** **Rapport** / **dat** **in** **de** **leste** **Rescontre** **bande** **Portugesen** / **ghebleven** **waren** **vijf** **soo** **Capiteynen** **als** **Offtieren** / **14.** **Soldaten** / **ende** **een** **parthij** **ghequetsten** / **soo** **dat** **Speck** **Jan** **daer** **geen** **Zp** **by** **ghesponnen** **heeft**.

October 1646.

Den **10.** **October** **zijn** **twee** **Portugesen** **by** **ons** **ober**-**gheromen** / **met** **haer** **holle** **gheweet** / **Rapporteren** **als** **de** **voorzgaende** / **dat** **de** **Soldaten** **van** **de** **Bahya** **mutueren** / **dooz** **vozsaek** **dat** **sp** **soo** **langhe** **hier** **moeren** **blijben** / **dat** **sp** **met** **de** **Mozabooys** **alreede** **hant**-**gemeen** **zijn** **gheweest** / **waer** **dooz** **enige** **ghequetst** **endoocht** **zijn** **ghebleven** / **datter** **groot** **ghetreck** **van** **alles** **onder** **haer** **is** / **soo** **van** **verscherpen** **noedighe** **Wijzes** / **als** **Wreedinghe**. **Godt** **ghebe** **dat** **sulchs** **waer** **zp** / **ende** **wensche** **dat** **sp** **van** **hier** **al** **gheretireert** **waren**.

Den **12.** **dito** **zijn** **vier** **Soldaten** **op**-**ghehangen** / **ende** **een** **ghetwipt** / **van** **wil** **zijnde** **naer** **de** **vpand** **ober** **te** **loopen**.

Den **18.** **dito** **arribeerde** 't **Jacht** **Enckhuysen** **van** **S. Tome** , **met** **abbijf** / **dat** **alles** **aldaer** **noch** **in** **een** **goede** **stand** **stondt**.

Den **19.** **dito** **arribeerde** 't **Schip** **Noordt-Hollandt** , **18.** **weecken** **onder** **weeghs** **zijnde** **gheweest** / **op** **hebbende** **60.** **Soldaten**.

Den **24.** **dito** **is** **onze** **Vloote** 't **zeijl** **ghegaen** / **onder** **de** **Directie** **van** **de** **Heer** **Coznel** **Henderfon** , **de** **Heer** **Admirael** **Lichthart** , **ende** **vooz** **Commissaris** **Generael** **de** **Heer** **Paul** **Anthony** **Dames** , **bestaende** **in** **13.** **soo** **groote** **als** **kleene** **Schepen** / **thien** **Compagnien** **Soldaten** / **ende** **tye** **Compagnien** **Brasilianen** / **sterck** **behalven** **de** **Matroosen** / **ontrent** **de** **twaelf** **a** **1300.** **Man** / **ende** **van** **alles** **wel** **versien**. **De** **ghemeene** **spaeck** **ende**-**opinie** **is** **datter** **op** **Rio** **S. Francisco** **aenghesten** **is** ; **wat** **daer** **van** **is** / **sal** **daer** **rydt** **leeren**. **De** **namen** **bande** **Schepen** **zijn** **dese** **nabolgende** :

Graeff **Enbo** , **Admirael** **van** **Amsterdam**.

Loande **de** **S. Paul** , **Vice-Admirael** **van** **Zeelandt**.

't **Wapen** **van** **Dort** , **Schout** **by** **nacht** / **van** **Dort**.

Blauwen **Haen** , **van** **Amsterdam**.

't **Jacht** **Argijn** , **van** **Widdelburgh**.

Dito **de** **Sterre** , **dito**.

Twee **groote** **Boots** ,

Amsterveen.
Slooterdijck.
Dier Barquen.
Een Caravelle ghenaeamt 't Reciff.

November 1646.

Den tweeden Nobemb. arriveerde 't Schip de Trou van Amsterdam/ 9. weechen onder weeghs zijnde gheweest/ mede brengende een Compagnie Soldaten/ sterck 105. Koppen/ en vol Wibzes gheladen.

Den 3. dito arriveerde 't Schip de Melck-meys van de Kamer van Amsterdam/ 23. weechen onder weeghs gheweest hebbende/ daer op zijnde 102. Soldaten. Als mede 't Schip Prins Hendrick van Groeninghen/ daer op wesende 19. Soldaten/ met Wibzes/ 13. weechen op de Reys zijnde gheweest.

Den 4. dito arriveerde 't Schip de Brouwer van Amsterdam/ op zijnde de Compagnie van Capiteyn Koin, sterck 104. Mann/ 12. weechen op de Reys gheweest zijnde.

Den 5. dito arriveerde 't Schip de Liefde van de Maes/ op hebbende 105. Mannen.

Den 6. dito arriveerde den Hout-Thuyn van Groeninghen/ 18. weechen op de Reys gheweest zijnde/ met Capiteyn Latteringen en sijn Compagnie/ sterck 124. Cabellen.

Den 12. dito is de Commandeur Banckert van Pariba alhier ghearriveert/ met de Schepen Ter Veere, Middelburgh, Nieu ende Our Vliisingen, Staten Oorloghs Schepen. Van Pariba werdt ghescheyden/ dat de Poortugezen alle de Bootens hebben verdestruert/ ende de Ketels begraven; maer de Plantagien/ soo van Farinis/ Taback/ als Bruchten/ staen seer sehoon: Soo dat wy nu/ Godt danck/ met alderley Verberschinghe van daer versten worden/ 't welck tot een groote verquickinghe soo voer de siecken als ghesonden dient.

Den 16. dito is alhier van Rio S. Francisco ghearriveert 't Fregat de Sterre, vande Cornel Henderson af-ghesonden, waer hy wy tydinge hebben becomen/ dat onse Bloot op 1. eynde vande voozleden Maendt/ wel was ghearriveert aen Coureys, 9. mijlen Benooyden de Rivier van S. Francisco leggende/ ende ontfient 60. mijlen van hier/ alwaer sy ghelandet hebben/ ende voorts ghemarchteert naer 't Fort/ alwaer comende niemant vonden/ Hoochstraten sijn begonnen werck ofte Fortresse hebbende beclaren/ ende 't Canon wegh gheboert; men meent dat hy naer de Bahia is gheretireert. Ons Volck vonden een groots Hupsinghe vol Taback ende Farinie/ zijnde des Wylands Magasijn/ aldaer de Inwoonders sijn gheretireert op een Eplandt twee mijlen van 't Fort leggende/ alwaer heenen ghesonden werden twee wel ghemonterde Booten/ die de witte Wlagge achter lieten waepens/

maepen / om te sien of sy met de Portugezen ter spraek mochten komen,
welck niet en gheluckte; maer daer naer sonden de Portugezen Brieven
met een Gude Vrouwe / aende Coznel / d' Inhoudt is noch onbekent / dize
4. Portugezen souden al Paspoort hebben ghehaelt.

Den 18. dito vernamen wy dat de brandt met 1300. Man upt de Ber-
ginies naer Rio S. Francisco waren op ghetrocken.

Den 19. dito is her Fregat de Secre van hier weder naer Rio S. Francisco
ghetrocken.

Den 22. dito hebben twee van onse Compagnien met de brandt aen de
Affogados lustigh gheschermueft / de brandt sterck op de onse comende
zingen / tot onder ons Canon / daer sy soo ghewellercomt wierden / datter
van de hare dize Capiteynen ende 18. Man booz 't ghelach bleven sitten /
sonder de menichre van ghequetsten / die sy int retireren mede namen: Wy
en hebben Godt danc / geen dooden noch ghequetsten.

Den 23. dito is by ons over ghecomen een Brasiliaen met sijn Woonbae /
berhaelt 't bovenstaende alsoo te wesen / als in persoor daer by gheweest
zijnde / seght dat aen de Soldaten tot Kantsoen / 's weers uptghebeelt wordt
twee pont Bleesch en dize Kannen Paritie / en anders niet; datse van alles
groot ghebrecklijken / sulcks is wel te ghelooben / alsoo sy in meer als 18.
Maenden upt 't Kerck niet en hebben ghecregen: Ende die weten van con-
sumptie de Portugezen deden ten tijde van Dize / sulken haer daer over
moeten verwonderen / want menigh dupsent Zielen int Land woenen. Wi
de Bahya konnen sy schaars versien werden / alsoo sy onse Schepen te seer
breesen / die zebert den Goozlogh / soo menighe schoone Prijs van de Por-
tugezen hebben ghenomen / ende alhier sijn ghebracht gheweest.

Den 24. dito is de Gouverneur Sr. Mare met 20. Man van hier bet-
rocken / 't schijnt om eenighe inspectie om de Landt te nemen.

Den 29. dito is de selve weder ghearriveert / doch men kan eygentlijck
hier wesen / waer toe sijn dessyn streckt / sulcx werdt secrete ghelouden:
Soo veel men daer van verneemt / is dat de Portugezen 't Port Gijsselmgh
weder op-gemaecht hebben / met noch een Port aende voer vande Ponteyn-
der Kercke de Nosse Signoor de Nazarete, boven de Berghe hebben sy 't met
de Bateria aende water-kant dapper versterckt / soo dat eenmende Cabo
weder kercht / veel Cabellen sullen kosten.

Den van onse Jachten upt Angola comende / heeft op de Rens een Por-
tugees Schip verobert / daer op 70. Zielen waren / en de selve tot boord de
Frede alhier ghebracht; doch alsoo sy te zwack van volck was / konde
geen volck op de Prijs / om die te bewaren / stellen; maer om die by hem
ende in dach te houden / gaffe maer booz dize daghen spijz / soo datse ghe-
noedsaecht waren by hem te blijven: Doch sy haeren Kants schoon siende
hebben by nacht de Kabels af-ghelapt / ende sijn 't ontkomen; maer
alsoo sy verbolght wierden / is hier dieht by aen een plaets ghenam
de Candelary, ghestrandt: De Portugezen hebben haer aen Landt ghe-
salveert.

Maer de personen nu onlanghs by ons ober-ghecomen / hebben by den
 Kaen / dat de Portugesen ghemonstert hebben / ende 8000. Man sterck be-
 houden / behalven de ghene die aende Moolens ende Plantagen werken/
 die niet minder int ghetal zijn / soo datse een groote macht by een komen
 brengen : Doch by hoopen datse dooz ghebreck en straffe Gods / het soo
 langh niet sullen houden als sy alreede hebben ghebaen / ende dat de Heere
 onse Godt ons een goede upcomste van dese zware Oorlogh sal doen sien/
 tot sijnre Prijs en Loff / ende onser Zielen salighheyt / Amen.

December 1646.

Den eersten Decemb. arriveerde alhier een Bark van Rio S. Francisco
 mede brengende een goede quantiteit Taback / dooz ons volck aldaer ver-
 ober. Men 't Fort wierdt dapper ghevercht ; men vernam noch gheen
 Wyandt / doch ist sekerer sy ons niet langh in bydesullen laten rusten / maer
 ons comen besoecken / dat den tijdt sal leeren.

Den 5. dito is de Goude Son van Zeelandt / van hier na 't Patria vertro-
 ken ; Godt verleentse behouden Rys.

Den 7. dito bequamen by tijdinghe van Tamarica , dat een party van
 ons volck uptghegaen zijnde / om water ende hout op den Bergh te beco-
 men / van de Portugesen die aldaer in Embuscade lagen / waren overballen /
 soo dat by 7. Mannen verloorzen ; sulcx ghebeurt meermalen / alsoo de Por-
 tugesen als Meer-wolven / sich inde Boschen onthouden / ende ons volck
 op haer onberdacht zijnde / zelven haer Klauwen zijn ontcromende.

Den 9. dito 's morgens / is alhier van Rio S. Francisco ghearriveert het
 Fregat de Sterre , mede brengende 't doode Lichaem van onsen Admirael
 Jan Cornelisz. Lichthart , die op den 28. Novemb. in syn Jacht op de Ribier
 aldaer seer subijtelijk was over-leiden / in een up ghesont en doodt. Sulcx
 heeft hier een groote droefheyt onder kleyne en groote ghecauseert / alsoo
 sy om syn upnemende deuchden seer bemint was / ende ghebreest van sijne
 Wyanden / die over syn doodt niet wepnigh en sullen verblijden / want sy
 hem als de doodt breefden.

Den 12. dito is de Admirael alhier op 't Kerck seer heerlijcken begraven/
 met twee Compagnien Burgers en twee Compagnien Soldaten / die
 dooz 't Licht marcheerden / ende ghevolgt van alle de Heeren / en gantsche
 Burgerye / 't Canon wierdt van alle Schepen gheloft. Doozwaer het
 verlies van desen Zee-Heldt / is een irreparabele schade dooz ons alhier in
 Brasil woonende.

Den 15. dito is 't Fregat de Sterre , met noch een Bark met Provisie en
 Munitione / na ons Leger naer Rio S. Francisco van hier vertrocken.

Den 19. dito arriveerde een Bark van Rio S. Francisco , met tijdinghe/
 dat aldaer dooz ongheluck een groote Wyandt was ontsaen / 't welck meest
 al de Hutten daer heeft verbrandt / ende dat heel goederen zijn gheconfu-
 meert ende verbrandt gheworden.

Den

Den 21. dito is de Heer Gouverneur Schop ende Sr. Mare, met hier a 500. Man uptghetrocken. Veel sustineren datter naer Igraco is / ende dat hem Stackhouwer afdaer bysal verhoeghen / met onse Brasilianen ende Soldaten. Daer mocht wel pets Notabels, booz-ballen / 't welck den tijdt sal leeren.

Een secker Persoon omtrent 16. Maenden gheleden van den Wyandt aen Rio grande ghevangen ghenomen / was om naer de Bahya ghesonden te werden; doch upt hare handen ontsnapt wesende / is by ons welck aen Corripio ghe-eschappeert: Ende alsoo by lange tijdt met haer heeft gheconberseert / hebben wy veel particulariteyten van hem vernomen. Nammentlyck / dat verscheyden van de groote Seignours Portugesen / dooz last van Jan Fernand Viera, waren in apprehensie ghenomen / werden beschuldicht kennisse te hebben van den Attendant / 't welck laestmael op sijn persoon was booz-ghenomen / mede Correspondentie met ons te houden; Manuel Cavalgante, een vande principaelste Hebben / ist in de Mattes ontblucht / met een deel Mozadozes ende Soldaten vande Bahya. Jean Pefoe ende Cosmo de Craze, beyde Seignours d' Ingenios, zijn elck in een amende van 2000. Croonen ghecondemneert / ende moeten alle wecken bynaemael aen 't Reael de Bon Jesus comen / ende haer vertoonen: Dooz sitten d' andere noch ghevangen. Godt danck / die onder de Cerberus Hoofden twee byacht en mis-vertrouten heeft ghesonden / daer van wy hopen ten dooz deel deser Landen / metter tijdt noch goede byzichten van te sullen trecken. Doch hebben sy beelderley dinghs ghebreck / 't welck onder haer gheen kleyn miscontentement causeert.

Den 23. dito is 't Schip de Goude Leeu van hier na Rochel vertrocken.

Den 24. dito is een party by van 85. Man met Sr. Mare naer de Gouverneur vertrocken.

Den 27. dito zijn twee Warchen van Isle Fernande vertrocken / ende daer mede drie Wyulwen upt dese Landen ghebarnen.

Den 29. dito is Mr. Lucas Pennevert Dooz / die langen tijdt by de Portugesen is gheweest / wesende Jan Fernand Viera Factooz / by ons ober-ghecommen / van dewelcke hare Ed. Moegende verscheyden ghelegenheden van des Wyandts saecken hebben vernomen. Doch alles blijft secreet.

Besmyte desen Jaer / om te aenhangen 't Pleutse Jaer / in dewelcke wy den Almogenden Godt bidden ons beter ghesluck te verleenen / ons te beschermen / ende te verlossen upt de handen onser Wyanden / om sijn Raems eere wille / Amen.

H E T

H E T DERDE DEEL.

Januarij 1647.

DEn tweeden Januarij is alhier ghearriveert 't Schip den Timmerman, bande Camer van Amsterdam/ 9. tweecken onder weegs zijnde gheweest / met een Compagnie Soldaten sterck 125. Roopen / met tijdinghe / dat de Franchopsen de stercke Stadt van Duynkercken hadden verobert.

Dito is de Heer Schop weder ghecomen / sonder pets verricht te hebben / alsoo de Vpandt van sijn comste te Igracou waren verwitticht / soo dat gheen liang booz ons en was haer aen te tasten.

Dito is een Barch van Rio S. Francisco ghearriveert / met de naervolgende doebighe tijdinghe / soo het selve ghe-extraheert is upt een Brief in dato den 30. Decemb. 1646. upt 't Fort Maurice aen S. Francisco gheschreven / te weten :

Den 27. Decemb. zijn van hier upt-ghetrocken vijf Compagnien Blanken / ende een Compagnie Brasilianen / om een Cozael Beesten / leggende ses mijlen van hier / te becomen. Ober de Croup commandeerde Capiteyn Samuel Lambert alias La Montangie. De Booz-Croup boerde Capiteyn Killian en Capiteyn Gijsselingh, die de Vpandt al tweemaal in de blucht hadden gheslaghen / veel van haer doodt slaende ende ghevanghen nemende : Waer de Commandeur La Montangie, in plaetse bande booz noemde Capiteyns naer behooren te seconderen / nam een andere wegh booz de Rivier / ende ober zijnde / wierdt hy van achteren ende van bozen omcingelt / soo datter gheen raedt meer was te retireren. De Capopers bielen onder ons Volck / die aen 't bluchten waren / ende haer gheweer van haer wegh wierpen / soo dat sy meest in 't Fort quamen sonder gheweer / jae zelfs sonder haer zijdt-gheweer te hebben. Waer ober de Colonel Henderson haer wilde doen straffen / ober haer bloedighet / ende dat sy haer Officieren soo schandelijck hadden verlaten ; doch dooz booz-bidden bande principaelste Officieren / zijn sy ten aensien van hare jonckheyt ghepardonneert. De Baendpichs La Fleur, Cornelis yande Voorde, ende Thomas Rames, hebben haer ere getracht / en zijn met noch een deel van ons Volck als vrabe Soldaten binnen ghecomen. De schult van dese deroute wordte den Commandeur La Montangie ghegeven / die dooz sijn quade Oedpe sulcx ghecauseert heeft. 't Meeste quaet hebben de Capopers aen ons volck ghedaen / die de bluchtende Soldaten doodt sloegen. Alle de Officieren van de vijf Compagnien zijn meest ghebleven / als te weten :

Dooden.

Dooden.

Capiteyn Killian Snijder.
Capiteyn Gerrit Schur.
Capiteyn Koin.
Capiteyn La Montangie.
Lieutenant Jeronimus Helleman.
Lieutenant Bailjaert van Distingen.
Lieutenant Comans van den Haghe.
Wendrich Middelburgh van Zwol.

Ghevangen.

Capiteyn Gijsselingh.

Van de gheeneene Soldaten zjn ghebleven de volghende / die in 't over-sien zjn bebonden te mancuieren :

Van de Compagnie van

Capiteyn Schue	19. Man.
Van Koin	34. dito.
Van Killian	14. dito.
Van Gijsselingh	22. dito.
Van La Montangie	14. dito.
Brasilianen	2. dito.
Hoofst-Officieren	9. dito.

Somma 114. Mannen.

Jan Janz. van Yssendijck, Lieutenant van Gijsselingh, ende Adriaen Mebus Waendrich van Capiteyn Schur, om dat sy haer gheweer wegh ghesmeten hadden / zjn op den 29. Decemb. haer gheweer booz haer voeten ghebroken / en zjn ghecondemneert booz ontrouw naer 't Paeria gesonden te werben. Wy zjn alhier wel 1300. Man sterck / doch en derben evenwel gheen anderhalf upz van hier gaen ; want de Spandt hierom seer sterck leghet : 't Welkes van soo veel brave Officieren en Soldaten / causeert hier gheent cleme alteratie / Godt wil ons te hulp comen / aen 't Fort werdt dapper ghewiercht.

Den 9. dito. Alsoo den Spandt booz het booz-verhaelde Rescontre / tot sijn afschdicke op ons ghewonnen / hebben de Ed. M. Heeren van de Hooghe Regeringhe / in dato deses over-al Placaten laten aen-slaen / dat alle Inwoonders / onder haer ghebiert ende ghehoorzamenheyt staende / ten Pariba, 't Fort S. Andries, ende daer omtrent woonende / haer sullen hebben

hebben te retireren naer onse Forten / alsoo sp de Guarnisoenen daer dan
daen sullen lichten / ende elders employeeren : Soo dat te ghelooften staet/
dat onse meeste macht by een ghepacht sal werden / om daer mede de vyant
eenigh boorddeel af te sien / 't zj hier omtrent oft aen de Bahya / ende van
Godt sijt zegen verwachten : Want met clepne Craupen op de Wyandt
avantaghe te soecken / is soo veel als Mugge-werck / dat is / om de Haers
te bliegen / ende sijn selfs te verbyanden.

Den 11. dito heeft de Wyant door ons Fort de Affogados ghenaeamt Prins
Willem, een lustige byabade comen maken / maer wierden niet 't Canon soo
begroet / dat sp wel heeft retireerden.

Den 12. dito is de Barch van Pieter Claesz. van Pariba ghearriveert/
met tijdinghe / hoe dat de Portugesen naer 't verreck van onse Guarni-
soenen aen Pariba ende S. Andries leggende / aldaer met eenighe Craupen
waren ghecomen / ende verscheyden van ons Volck / onder anderen een
Coopman Adam Bartels, hadden ghehangen ghenomen / ende verscheyden
doodt gheslagen / die op hare Plantagien waren ghebleven / bukten de Eyde
bande Ed. Moogende : Soo datmen sonder groot perijckel bukten onse
Forten die by noch aen Pariba zijn hebbende / mach gaen / of men loopt pe-
rijckel van doodt gheslagen of ghehangen te werden.

Veelverlep praetjes laet Jean Fernand hier upstropen door sijn Creatue-
ren / die sp alhier Godt weet het / al te veel heeft / om ons een schick aen te
jagen ; maer by en geben daer niet veel om / alsoo by op Godt vertrouwen.
Een secker Molaetime van aensien is daer over in arrest ghenomen / die
openlijk doost seggen / dattet Reciff binnen thien dagen in een bloedt-badt
soude staen / ende dat die gheluckigh soude zijn / die by Joan Fernand mocht
wesen / sp is daer ghereet. Water van comen sal / is mijn ghevoelen door
ren Wrouwen wint- praetie aenghenomen sal werden.

Den 18. dito is de Wapoor Jacob Stachhouwer alhier ghecomen / mettet
Volck dat aen Pariba en S. Andries heeft ghelegen.

Den 21. dito is de Wyant door de Barrette ghecomen inder nacht / ende
hebben van stonden aen twee Waterpen op- ghevoopen / daer mede sp op 't
Fort ghenaeamt Schoonborgh dapper byer gaven den 22. des mozzgens :
d'ander Waterp was langs de strandt / om 't secours te beletten in 't Fort
te comen. Des mozzgens saghen en hoorde by 't gheschut / waer op van
stonden aen door de Heer Gouverneur Schop , by Compagnien Soldaten
daer na toe zijn ghesonden / langs de Klippen / om ons Volck te seconderen /
alsoo sp over lke de Paillie (door de Wyant alsoen beset wesende) niet en
mochten marcheren. Desen avondt is noch een Compagnie Wyer- Roers
van hier de wegh nae Olinda upghetrocken / doch zijn dese mozzgen onver-
richter saecke weder binnen ghecomen.

Den 23. dito smozgens byegh / hoorde by alhier dapper schieten van
de Barrette / van na eenighe uren daer naer was het stil / ende cozt daer aen
quam van ons Volck vande Barrette / bringende tijdinghe / dat de Portu-
gesen met haer Canon waren ghereet / meest door 't geweldigh schieten
van

Van onse Jachten / die dicht aen de Klippen haer soo inde zijde flancqueerden/ ende byer op haer gaben / datter onghetwijffelt veel van de hare zijn ghesneubelt : Van de onse zijnder 14. soo ghequetst als doodt ghebleven.

Den 28. dito is de Heer Gouverneur Schop van hier verrocken / met veen soo Schepen als Fregatten / met 700. Man naer Rio S. Francisco : Daeghs te vooren waren verrocken 400. Brazilianen / 'tis sonder twijffel datter een Exploict vooz handen is / welck den tijdt sal leeren.

Februarij 1647.

Den 7. dito arriveerde alhier een Barch van Rio S. Francisco , die mede bracht een Portuges aldaer by ons ober-ghetomen / die verclaerde datter maer twee Maenden gheleden was dat hy upt Portugael was verrocken/ ende dat aldaer stercke gheruchten waren van een Hollandsche Vloot / die herwaerts soude comen / met ses a 7000. Man / waer ober die van de Bahya ghewaerschout waren wel op haer hoebe te wesen / soo dat de vrees onder haer al begon te ontsaen. Zijn voozder aenbyngen blijft secreet.

Den 12. dito Dinsdaghs mozgens ten acht upzen / is alhier upt Patria ghearriveert 't Schip de Hoppe-sack , met de Coznel Hendrick van Hous, en 30. Soldaten / uptghetweest zijnde seben en een halve meech / was met noch drie andere Schepen uptghezept / die by alle upzen zijn verwachtende.

Dese dagh zijn 24. Pegerers ende Pegerinnen met hare kinders aen de Barrette ober-ghetomen / zijnde de Portugesen ontloopen / die haer naer de Bahya wilden verboeren / seggen van meer te sullen ober-comen.

De Supcher is hier tegenwoozdigh seer dier / soo dat een pondt slechte Supcher qualijck vooz een gulb. is te becomen / soo dat soo 't langer duert / de selve upt 't Patria sullen moeten ontbieden.

Dito arriveerde twee Barchen van Rio S. Francisco , met de Fiscael Tapper , met tijdinghe / dat de Lieutenant La Fleur upt-ghesonden zijnde / om van de Portugesen condtschap te becomen / van de selvighe in Embuscade leggende / waren aenghetast ende doodt-gheslagen / sonder datter pemandt af is ghetomen.

Den 17. dito hebben haer Ed. Moogende van hier naer de Portugesen ghesonden / Gaspar Perere met sijn Soon / twee ghebanghen Portugesen / die alhier ober de 18. Maenden ghebanghen hebben gheseten / tot wat intentie sulcks gheschiet / leert den tijdt ; ende sullen sien wat bruchten de goedertierenheyt van onse Overigheden aen haer betwesen / sullen voozt-brenghen.

Met een Barch van Rio S. Francisco alhier ghearriveert / becomen top tijdinghe / hoe dat onse Vloote op den vierden deses daer van daen was ghezept / onder 't Commando van de Heer Hooghe Raedt Symon van Beaumont, ende ober de Militie de Heer Sigismundus van Schop , die hare Cours naer de Zuydt namen / sterck met Soldaten als Brazilianen en Matroosen / by de 3000. Man. Men gheloofst alhier voozsecker datter oncrent de

**Bahya aengheffen is. 't Succes verhopen wy haest te hoopen / waer toe
Godt de Heere ghelieve sijn Heylighe zeegen te verleenen / Amen.**

**Den Rio S. Francisco is ghebleben als Commandeur de Heer Coznel
Henderfon, met 5. a 600. Brasilianen en Soldaten.**

**Den 27. ende 28. dito arriveerden de Schepen de Prins ende Blaeuwen
Boer van Amsterdam / op-hebbende 105. Soldaten t'samen / hebben
thien weecken onder weeghs gheweest / sijn met Wibyes gheladen / ende
hzengen tijdinghe / den handel by en open staet / dat hier qualijck aenghe-
nomen wil werden.**

Martius 1647.

**Den eersten Martij is van hier na 't Patria vertroocken 't Schip de Goude-
Leeuw, ende de Timmerman naer Rochel, Godt verleentse behouden wegs.**

**Den 2. dito sijn eenighe Negros bande Opandt by ons ober- ghecomen/
hzengen tijdinge / dat de meeste macht bande Portugesen naer de Zupr was
ghemarcheert. Wy bequamen doch een doebighe tijdinghe van een van
onse Barcken / komende van Rio Grande, die omtrent Pariba was gheble-
ben / met 11. Zielen en eenighe Beesten / onder andere is ghebleben de
Huyfzou van Capiteyn Prevoo, den Lieutenant Gabriel de S. Marie, met
een Coopman Reynier van Leeuwen.**

**Dito is by ons ober- ghecomen Joan de Candia, een erbaren Barquier/
en Griek van ghebort / mede hzengende een Barck / heeft langhe tijdt
tegen sijn wil de Portugesen moeten dienen.**

**Den 9. dito was de Opandt met een Croup aen de Barette / en meenden
onse Schilt- wacht die byten stont / t'onder-kruppen / maer ondeckt
zijnde / schoot de Schiltwacht een Molael doodt, doen sy sagen dat sy ont-
deckt waren / doen namen sy de retrace.**

**Den 10. dito is een van onse Jachten boort 't Pontael cruppende / alhier
ghearriveert / mede hzengende vier van de onse die int Pontael ghehangen
sagen / ende met Sangaels aen onse Jacht haer hadden ghesalveert; seggen
datse van alles groot ghebreck lijden / dat Hoochstraten inde Bahya is ghe-
weest / maer was weder ghecomen.**

**Den 12. dito heeft de Opandt by ons Fort aende Affogados, ses van de
onse ghehanghen ghenomen. Den selfden dito quam een Molael van den
Opandt by ons ober / doch naer dat haer Ed. hem hadden verhoort / soo
wierdt hy stracks aen boort ghebracht / soo dat sijn aenbrughen onder de
Ghemeynte secreteer blijft.**

**Den 14. dito arriveerde de Schepen de Zael ende Vergulde Valck, ses
weecken onder weeghs zijnde gheweest / met 20. Soldaten.**

**Den 16. dito is ghearriveert het Fregat de Meerminne van Wlissingen/
ses weecken onder weeghs gheweest zijnde / mede hzengende tijdinghe/
datter int Patria sterck ghesproken wierde van Wyde / tusschen hare Ed.
Mo. Staten en de Coningh van Spangien. Wede datter noch verschepten
anders**

andere Fregatten alhier souden comen / om op dese Eusten te cruppen / die top met verlangen hier zijn verwachtede.

Dito arriveerde 't Jacht de Sterre, van Rio S. Francisco, met abbij's / als dat de Vpandt omtrent de vier duysent Man sterck weseude / een Huys van de onse ghenaemt de Brugge, beset met vijftigh a festigh Man / ende daer op commandeerde de Lieutenant van Westerwout, hadden belegerd : De onse niet konnende soodanighen gheweldt teghen-staen / zijn met den Vpandt veracoordeert / om met goet Accoort ende liberteyt upt te trecken / van en waren soo haest niet upt-ghetrocken / of sp hebben ons Volck ghe-disarmerd ende doodt gheslaghen / behalven twee ofte drie Basilianen / die met de strop om den hals wonderbaerlijck aen 't Fort zijn ghecomen / by de welcke top het woerde Maras Exploit hebben vernomen : De Commandeur heeft het leven behouden. De Heer Coznel Henderson trachte seer om haer ontfet te doen / dan hebbende een parthij upt-ghesonden om de Vpandt te recognosceren / ghecommandeert van de Capiteyn Chain Fleury, die een wepnigh gheavanceert zijnde / wierdt vande Portu-gesen datelijck om-cingelt / soo datter gheen upromste was / noch middel om hem te salveeren / maer moesten bechten. De Colonel Henderson, die hem op het spoor volchde / siende hoe dattet albaer gheschapen stont / ende niet meer als drie hondert Man by hem hebbende / die de thiende van des Vpandts macht niet en mocht breen / nam sijn retraicte aen het Fort / anders soude hy 't selve ongheluck betracht hebben als de Vooz-Croup : Want daer zijn gheleven beertigh Soldaten en sestig Basilianen / met de Capiteyn Chain Fleury. 't Is voozwaer groot verlies; want nu de vpandt dese stercke plaetse heeft gheincoorpoert / is ons belet Westalen in te halen / alsoo 't vooz's Huys maer een half mijl van 't Fort was leggende / en daer by een Cozdel / daer omtrent de duysent Westen alle abonden quamen / 'twelck een groot gherief vooz ons Leger was. Nu top die missen / is Rio Francisco maer een dozre Heyde / ende een Kancker vooz de Compagnie / waer upt nootsakelijck de selve verlaten sal moeten werden / ende 't Volck op avantagieuze plaetsen werden ghebzacht.

Den 18. dito arriveerde 't Schip S. Jan, twaelf weecten onder weeghs zijnde gheweest / op-hebbende omtrent de 40. Man.

Den 20. dito arriveerde 't Schip 't Huys van Breda, vande Gouverneur Schop af-ghesonden / met abbij's / dat op den ons Legher aen Tapicura was ghelandet / een Eplandt drie mijlen vande Bahia leggende : De Vpant van de comste van ons volck verhoorticht weseude / waren me t omtrent de 700. uptghelesen van haer volck op een Bergh / op dito Eplant leggende / gheretireert / ende begonden aldaer aen een Fort te wercken / om ons alsoo upt het Eplandt te verhoorven : Het welck de Heer Gouverneur vermerckende / heeft alle hooghe ende leghe Officiere / beneffens de Soldaten te samen by een doen comen / ende haer verdoont de hooge noot en de expeditie die daer most aengelwoent werden / om de vpandt op 't spoedichste aen te tasten / al-eer sp haer vooz-ghenomen werck in deseuse souden

ghebracht hebben / dat alſoan ſulck zynde / geen remedie meer ſoude weſen / om eenige abantagie ofte voordeel op 't Eplandt te doen / dien volgens ghe- nootſaecht 't Eplandt te moeten verlaten / tot groote diſreputatie van haer allen / ende ſchade van de Compagnie : Voorts d' Officieren ende Soldaten met treffelijke reden gheantimeert en couragie ghegeven hebbende / wierdt de reſolutie ghenomen om de Vpandt met ghemeene macht aen te taſten ; waer op weder een wel ghemoet weſende / den Vpandt met groote Couragie zyn aengeballen / die langhe tyd ſtandt hielt / ſoo dat mannelijk aen bejde zyden wierdt ghebochten ; de Vpandt eynelijck ſich verſpreyende / zyn de onſe met een nieuwe Couragie haer ſoo luſtigly aengeballen / en met ſulcken furieuſe Chargie / ſoo datſe avaulx de Route de blucht namen. Wy hebben op de plaetſe vanden Vpant doot ghebonden omtrent de 140. a 150. mannen / behalven de ghequetſten / die niet minder zyn. Wy hebben 15. a 16. ſoo dooden als ghequetſten ; Capiteyn Monſheyn met ſyn Lieutenant zyn doot / de Heer Gouverneur Schop is ghequetſt / doch hoope haest recoubreren ſal ; 't is wonder dat hy niet al lange ghebleven is / ten aenſien in alle occaſien hy hem als een ghemeen Soldaat aboutureert / meest altydt in de plaetſe weſende daer de meeste ſlagen vallen ; Godt wil den Wyomen Heidt bewaren voor alle ongheluck en tegenspoet / Amen.

Wy hebben al des Vpants Immunitie becomen / met een parthij Sup- lict en Craen / dat alhier afgeſonden ſal werden. Dit is voorwaer een groote Wittoghe voor de Compagnie / ende met Gods hulpe 't ſecours upt Patria comende / ſullen bozder progrefſen gheſien werden : Want indien de Portu- geſen in deſe ſlagh d' over- hand hebben becomen / ſoude naer menſchelycke apparentie geen of weynigh van ons volck aende Schepen hebben konnen gheraken ; ten beſien van al gheromen / ſouden 't Epland hebben moeten ver- laten. Nu werd aldaer een ſterck Fort van d' onſe ghemaecht / ſoo dat wy met Gods ghenade verchopen Meester van 't Eplandt te blyben.

Den 21. dito is een Bark van Rio S. Francisco ghearribeert / melvende hoe dat de Heer Schout Paul Anthony Dames, op den 2. deſes van daer met een Bark was veretrocken / met ſyn Familie / Domino Stetten , Abdoraet Heeregraef , ende noch verſchepden andere perſoonen : De voorſz. melden / dat ſy omtrent Porto Franceſe een Portugheſche Barque met een Duytſche hebben gheſien / ſoo datmen hier gheloofst dattet ghenomen is / ten aenſien dat de Heer Schout ſoo langh achter blyft / ſoo iſt baſt gheboelen ſulcks bo- venſtaende waerachtigh is.

Den 26. dito arribeerde 't Schip Vliſſingen van Tapicura, met de Sup- lict en Craen aldaer verobert.

Den 30. dito des Saterdaghs / heeft Jan Fernand Viera twee Vrouwen / een Capiteyn en een Lieutenants Vrouw alhier weder gheſonden / dieſe in de voorsz. melde Barcke aen Porto Franceſe hebben verobert : De Heer Schout Dames met ſyn Vrouw en Dochter / met de Vrouwen voornoemt / zyn alleen naer beel ellenden en zwaren arbeit in de Verginies gheromen ; de Bark hebben ſy geheel uptgeplondert / ſonder iets aende arme gevangene te laten :

Jae

Jaer selfs wilsden sy aen Porto Francelo de ghevangenen om-brenghen en dooden/sonder het ootmoedigh booz-bidden van Justit. Dames; d'andere ghevangenen hebben sy naer de Bahia gesonden / doch of het niet naer de Bahia de Baxo is/brezen wy seer / alsoo van 10. geen een te recht albaer is ghecomen. Naer dito Brasiliaen zijn Vrieten van Joan Fernand ghecomen/ wepen de wisselingh bande Heer Schout Dames, sijn Vrouw en sijn Dochter / ende wil daer booz hebben den Admirael Jeronimo da Silve, met noch twee Portugesche Dochters/ die wy alhier hebben.

Aprilis 1647.

Den eersten April heeft de Spant de Scherp-Rechter deser Conguesten ghenaeamt Maester Hendrick, die een wepnigh huften ons quartier was upt ghegaen/ghevangen ghekegen/ ende hem eerst een schoot ghegheben/ daer naer met sijn Slagh-sweert 't Hoofd af-gheslaghen; sijn Officie heeft veel Sollicitanten naer ghelaten.

Den 2. dito hebben haer Ed. Mogh. een Cambour met Vrieten naer de Spant af-ghesonden/wegen de relaxatie van onse ghevangenen.

Den 3. dito is onse Cambour upt de Verginies weder ghecomen / met beschept dat de Portugesen in twee a drie dagen souden antwoort schrijven. Dito zijn de Schepen den Blauwen Boer ende 't Huys van Breda van hier naer Rochelle verrocken.

Den 4. dito is 't Schip de Salamander van Zeelandt / 9. weechen onder weechs zijnde gheweest/alhier ghearrideert; doch sonder Soldaten/dat ons dreemt is/alsoo wy de selbige soo noodigh van doen zijn hebbende.

Den 5. dito zijn twee Castilianen by ons ober-ghecomen.

Den 8. dito is de Coznel Henderfon van Rio S. Francisco ghearrideert.

Den 12. dito is ghearrideert een Pregat van Zeelandt / ghenaeamt Mid-delburgh, met de Heer Brest, die als Directeur ober de Pregatten is ghesfelt. Naer de selbe hebben wy tijdinghe / dat de Negotie alhier open is ghesfelt; doch wat mach dat baten/ als 't Landt gheslooren is / ende gheen Supcheren zijn te becomen / wat Retour sullen de Cooplieden booz haer goederen krijgen/ geen/ ten waer gelt met 30. a 35. per Cento schade / ende 't goet werdt hier beter koop naer advenant ghegheben als in 't Patria, dat sal wepnigh lust aende Brasilsche Handelaers gheben.

Den 13. dito heeft Joan Fernand Viera, Anna Brande, Dochter van de Heer Dames, alhier weder ghesonden / ende by haer boozsecker verstaen/ dat de Portugesen met drie Barquen upt het Pontaet ghelooopen zijnde/ de Barck van Jan de Candia, ghemonteert met een stuck ende 36. Man/ hadden aenghetast / die haer waeker werden / maer booz de stercke ende onghelucke parthij / zijn verobert: De Lieutenant van de Heer Mapooz Bayer met 19. Soldaten zijn doodt ghebleven/ de rest ghevangen/ende hebben Jan de Candia op-ghehangen.

Den

Den 16. is de Heer Beaumont en Schop van Tapicura alhier gearriveert.
Den 22. dito Maendaghs / is Juff. Anna Dames van de Portugezen
gherelaxeert/ ende alhier ghesonden; de Heer Schout Dames zijnde Woens-
daghs den 17. over-leeden.

Den 28. dito heeft de Heer Schop van hare Ed. M. sijn af-scheide
ghenomen / ende met 't Jacht 't Waeckende Hert, naer ons Leghet aer
Tapicura vertrocken.

Hier mede dit besluptende / verhoopen wy als onse machti-
ghe ende stercke Vloote upt het Patria sal ghecomen wesen/
meerder vruchts ende progressen te sullen doen / ende dit
Journael te vervolgen.

De Heere Godt wil boozder onse booz ghenomen dessey-
nen zeghenen / tot boozt-plantinghe van Gods H.
waerheyt/ tot uytbeydinge van vele Landen
en plaetsen / ende tot boozdeel ende be-
houdenisse deser Compagnie.

A M E N.

